Ferhan ŞENSOY

İNGİLİZCE BİLMEDEN
HEPİNİZİ

I LOVE YOU !

12. basım

HOUSTON PUBLIC LIBRARY
R01180 16222

Bilgi

Digitized by the Internet Archive
in 2022 with funding from
Kahle/Austin Foundation

https://archive.org/details/ingilizcebilmede0000sens

ISBN 975 - 494 - 337 - 0
2006.06.Y.0105.2949

Birinci Basım Ekim 1992
İkinci Basım Aralık 1992
Üçüncü Basım Şubat 1993
Dördüncü Basım Haziran 1993
Beşinci Basım Eylül 1993
Altıncı Basım Ocak 1994
Yedinci Basım Ekim 1994
Sekizinci Basım 1995
Dokuzuncu Basım Şubat 1997
Onuncu Basım Aralık 1997
On Birinci Basım 1999

On İkinci Basım
Şubat 2006

BİLGİ YAYINEVİ
Meşrutiyet Caddesi, No: 46/A, Yenişehir 06420 / Ankara
Tlf : (0-312) 434 49 98 - 434 49 99 - 431 81 22
Faks : (0-312) 431 77 58

İstanbul Temsilciliği
İstiklâl Cad., Beyoğlu İş Mrk. No: 365, A Blok,
Kat: 1/133 Beyoğlu 80070 / İstanbul
Tlf : (0-212) 244 16 51 - 244 16 53
Faks : (0-212) 244 16 49

BİLGİ KİTABEVİ
Sakarya Caddesi, No:8/A, Kızılay 06420 / Ankara
Tlf : (0-312) 434 41 06 - 434 41 07
Faks : (0-312) 433 19 36

BİLGİ DAĞITIM
Narlıbahçe Sokak, No: 17/1, Cağaloğlu 34360 / İstanbul
Tlf : (0-212) 522 52 01 - 520 02 59
Faks : (0-212) 527 41 19

www.bilgiyayinevi.com.tr • info@bilgiyayinevi.com.tr

FERHAN ŞENSOY

İngilizce Bilmeden Hepinizi I Love You!

BİLGİ YAYINEVİ

kapak düzeni: fahri karagözoğlu

Bu kitabın yayın hakkı, yazarıyla yapılan
sözleşme gereği Bilgi Yayınevi'ne aittir.
Kaynak gösterilmeden kitaptan
alıntı yapılamaz, yayınevinin yazılı izni
olmadan radyo ve televizyona uyarlanamaz,
oyun, film, elektronik kitap, CD ya da
manyetik bant haline getirilemez, fotokopi
ya da herhangi bir yöntemle çoğaltılamaz.

baskı: cantekin matbaacılık
yayıncılık ticaret ltd. şti.
(0-312) 384 34 35 - 384 34 36

İÇİNDEKİLER

I / Groteski Abdullah 7
II / Nuh'un Gemisi 13
III / Türk Kovboy 19
IV / En Kahraman Billy Miner 32
V / Nuh'un Karısının İsmi 40
VI / Dün İstanbul Üstünde Görülen İngilizce Bilmeyen Bulutlar Bugün Burdalar 45
VII / Aç Parantez Santa Fe 51
VIII / Arizona'nın Ortası Biosfer 59
IX / Çevir İngilizceyi Yanmasın 75
X / Bay Bay Çıngıraklı Yılan! 83
XI / Viva Zapata 88
XII / Gayet Pastel Yalnızlık 98
XIII / Troçki Gibi Huzursuzum 103
XIV / Margaritanın İçine Yağıyor Yağmur 108
XV / Adios Akumal 116
XVI / Cazbantlı Boğa Cinayetleri 122
XVII / Teksas'ta Sonbahar 135
XVIII / Teksas'ın Öteki Yüzü 141
XIX / İki Bavulun Kaderi 152
XX / Teksas – Paris 163
XXI / Kovboy'un Dönüşü 168

I/GROTESKİ ABDULLAH

Groteski Abdullah, Kapalıçarşı'daki incir çekirdeği dükkanında, bir dürülü halı yığınının üstüne nargile gibi kurulmuş, yarı bağdaş hatta yoga, bir başka halı birikiminin üstündeki telefona uzanıyor, kararlıca çeviriyor Ses-1885 tiyatrosunun telefonunu. Umutsuz, kapatıyor:

– İtiz oküpeytıd!

Düşünceli bir başsallamayla yanıtlıyor olayı, en kıral halıların üstüne oturtulmuş ve eline zorla bilmemkaçıncı çay sıkıştırılmış amerikalı kadın.

– Du yu vant enağdır tii?

– No tenkyu!

gereksiz diyaloğundan sonra, derinden Kapalıçarşı'nın binbirezgi gürültüsü duyulurken, ön planda gürül gürül Abdullah'ın telefonda numaralar çevirişi, düşürüşü, düşürmekle kalmaması, karşı tarafın açışı ve Abdullah'ın ince narin "Alo!" su... Abdullah beşbenzemezle giriyor oyuna. Benimle görüşmek istediğini belirtiyor, orada olmadığım, az önce, karşı kaldırımdaki Küçük Sahne'ye geçtiğim belirleniyor.

– Hi hev enağdır tiatır!

– Hi hev enağdır tiatır?

– Yes. Hi hev tu tiatır!

– Hi hev tu tiatır?

– Yes!

uyumsuz görüşmesinden sonra, Abdullah Küçük Sahne'nin telefonunu çeviriyor. Karşısına, her gün binoniki Abdullah'la görüşmeme engel olmakla yükümlü, Abdullah eleyicisi öndenetim kardeşimiz çıkıyor. Abdullah, öndenetimi iki vücut çalımıyla aşıyor ve halıların üstünde oturan eli çaylı amerikalı kadına, işi kotardık anlamlı bir başparmak zafer işareti yapıyor, gülücükler içinde. Groteski Abdullah, Kapalıçarşı'nın kıdemli halıcılarından, Kapalıçarşı Yüksek Okulu'nda büyük görgü ve eğitimi olmuş, öndenetim kim oluyor onun karşısında? Üstelik Abdullah'ın bir kötü niyeti yok. Güleryüzlü, tombul, al üst cebine koy bir adam. İnsan canlısı. Üstelik hayranlarımdan ve fakat dandik hayran değil, kitaplarımı okumuş, canım kardeşim Groteski Abdullah. Yanında bir amerikalı tiyatrocu bayan varmış, Amerika'da tiyatro yönetmeniymiş, oyunumuzu izlemek istiyormuş. Buyursunlar efendim! Oyundan sonra biraz konuşabilir miymişiz? Konuşabiliriz. Niçin konuşmayalım? Ancak, sorun şu ki; ben ingilizce bilmem!

İngilizce bilmeyişime çok şaşırıyor Abdullah. Sanki hayranlığı bir parça azalıyor o an. Kitaplarımdan, oyunlarımdan, sanki ingilizce biliyormuşum gibi bir şey seziliyormuş, belki de benim tipim öyle. Benim ingilizce bilmeyişim, bilmeyenler arasında en az bilmeyen konumu! Amerikan müziğiyle dingildetilmiş, amerikan müziğiyle kurnalı hamamda sabundan balonlar yapmış, amerikan süttozları içmek için okul çantasında plastik bardak taşımış tüm ülkelerin çocuklarından farkım yok yani; İngilizce bilmem, fakat çakarım. Hiç ingilizce bilmem, ama konuşurum. Bir dili bilmek başka, konuşmak başka. Benim ingilizcem, İbrahim Tatlıses'in türkçesinden iyi. İbrahim Tatlıses türkçe konuşuyor ama biliyor denilemez ki! Bildiği sınırlı sorumlu sözcükleri cümle içinde kullanıyor. Kimi cümleler fiilsiz, kimisi öznesiz, ki-

minde tümleçe ne gerek? Benim ingilizcem de öyle işte: Yes itiz, diz iz e bok!

Abdullah çevirmen olarak yardımcı olacağını söylüyor.

– Okey Abdullah!

Bindokuzyüzdoksan şubatının son günleri İstanbul'da, hava sinameki. "SOYUT PADİŞAH" oynayacağız o akşam, Ses-1885'te. Salon dolu değil, ara ara boşluklar var, localarda tek tük gölgeler, balkon bomboş. Yeniçeri takımı sahnedeki yerini almış, perdenin dibinde kıpırdıyorlar. Işıkçı Erbil'le telefonlaştık. Birbirimize iyi oyunlar diledik. Girdim sahneye, kabak tahta oturdum. Perdeyi Erol Ağbi açıyor, geleneksel olarak. Perde açılışı önemli konudur, ince iştir. Perde dediğin jilet gibi açılmalı. Emekli orospu donu gibi sıyırırsan perdeyi, bir saat gözünle kuş tutsan, sıfır sıfır berabere biter birinci perde. Erol Ağbi, fişek gibi yerinde, gülümsüyor. Arkasında Münir Usta. El işaretleşiyoruz. İyi oyunlar ustalar! İyi oyunlar! Münir Usta daha geç giriyor sahneye, fakat her gece perdenin dibine gelip oyunun başlangıcına bakıyor bir süre. Zaten bakmasan olmaz. Oyun bir büyü, her gece yeniden kuruluyor, yalandan bir dünyada. Ve her oyun nasıl başlarsa öyle gidiyor. Oyunun başından, izleyicinin kavrama düzeyi, neşe ölçüsü, soluğu anlaşılıyor. Ona göre bir hıza oturuyor oyun ve o hızla oynanıyor o gece. Bunu biraz izleyici belirliyor, biraz da oyuna başlayan oyuncu. Oyun açmak, derler buna eskiler. Hiç sevmem oyun açmasını, sık sık başıma geliyor. Bir gıcık gelse, bir dilin sürçse, sıçarsın tüm oyunun içine, o oyun kör, topal zor biter. Oyunun ortasında dilin sürçse, kimse takmaz, sen bile takmazsın, kaptırmış gidiyordur artık iş... Kendi kendinle dalga bile geçebilirsin. Bir cenabet sorumluluktur oyun açmak. Bir de güzel açarsan oyunu, leb diyorken yakalamışsan izleyiciyi, o geceki oyunun keyfine doyum olmaz. Yükseldikçe yükselir oyun, tüm takıma yayılır bu ka-

natlar, herkes olağan oyunun üstüne çıkar, oyun uçar. İşte biz ona, iyi oynadık, deriz. Bu her zaman olan bir şey değildir. Öyle oyunlardan sonra çok mutlu oluruz biz tiyatro dünyasının ufacık insanları. Bu nedenle gergin olur oyunun başlama anları. Kimisi tahtalara vurur, kimi yerinde duramaz, kimisi sürekli gırtlağını temizler, sesini dener, kimi garip hareketler yapar.

Herşey hazır, yeniçeri takımı yerini aldı, kımıldamaz hale geçtiler. Ben, kıçımı yerleştirdim, elimi yerleştirdim ve fakat hala üçüncü zili vermiyor Erbil. Üçüncü zil işin başı. Erbil üçüncü zili çalar. Salonun ışıklarını söndürür. Salon ışığı sönünce davulcu vurur davulun gözüne, Erol Ağbi fişek gibi açarken perdeyi, ışıklar fecrolur, davulun sesi azalırken, davulu bastırarak girerim üstüne, yüksek perdeden.. Bu, çok eşzamanlı bir olay, herşeyin salisesinde olması gerek. Uçak kalkışı gibi çok ciddi ve sinirbozucu bir olay. Kalktı kalktı, kalkmadı, başınız sağolsun! Erbil'in üçüncü zili vermeyişi bir zaman ayarsızlığı... Ne bekliyoruz, duygusu sarar tüm oyuncuları... Çünkü hepimiz kemerleri bağlamışız... Davula vuracak kardeş, bu gecikmeden tedirgin, Erbil'in bulunduğu sofita köşesine bakıyor. Ben, Erol ve Münir ustalarla, allahallah gibisinden işaretleşirken, tef görevlisi kardeşimiz tefini yeniden ısıtmaya koyulurken, zilbaz kardeşimiz zillerden birinin bir parmağına tam girmediğini farkedip onu düzeltmeye uğraşırken, yani herkes biraz daha sonra başlayacağımızı sanarken, birdenbire sönüyor salonun ışığı, davulcu panik halinde vuruyor davula, Erol Ağbi fişek gibi açıyor perdeyi ama ne fayda, davulun ritmi herzamanki ritminin çok altında. Hassiktir, diyorum içimden, boş balkona karşı başlıyor oyun ve başladığı gibi bitiyor.

Oyundan sonra Cafe-Tiyatro'da oturuyoruz, amerikalı tiyatrocu bayan, Groteski Abdullah, Erol Ağbi ve Mert! Abdullah aracılığıyla oyundan konuşuyoruz. Amerikalı bayan

oyunla çok ilgili. Bir sürü şeyi Abdullah ona çevirmiş, özetlemiş. Kadın sorular soruyor. Geleneksel tiyatromuzu, Karagöz'ü, Nasrettin Hoca'yı biliyor. Tam bu sırada, Cafe'den içeri, tropikal bir yağmur gibi Baykal Kent giriyor, kafası hayli iyi! Kendisi tiyatromuzun kırmızı kartlı oyuncularından. Alkolle olan ilişkisine son ya da çeki düzen veremediği için, tiyatro onu boşamak zorunda kaldı. Olsa olsa alkol tiyatronun kuması olabilir, tiyatro alkolün kuması olamaz ki! Baykal bu yüzden tiyatromuzda, bir oyunda oynuyor, iki oyun kırmızı kartlı. Yarım oyun oynuyor, üç oyun kırmızı kartlı. En son, kordelalı bir kırmızı kart aldı. Kordelanın bir emeklilik nişanı olduğu, bunda üzülünecek bir şey olmadığı kendisine uzun uzun anlatıldıysa da, o buna çok üzülmeyi sürdürerek daha çok içiyor... Gelir gelmez muhabbetimize maydanoz oluyor, görüşmeyi olanaksız hale getirdikten sonra:

– Hepinizi ay lav yu!

diyerek, çıkıp gidiyor Cafe'den. Amerikalı bayan oyunu bir kez daha izlemek istediğini belirtiyor. Devrisi gün için davet ediyor, el sıkışıp ayrılıyoruz.

Groteski Abdullah ile amerikalı bayan, yirmi yıl önce Paris'te, ünlü tiyatro adamı Grotovski'nin bir seminerinde tanışmışlar. Abdullah o sıralar Paris'te işçiymiş, fakat tiyatroya meraklı, Grotovski seminerine katılmış. Şimdilerde, İstanbul'dan Teksas'a halı ve kilim götürüp satıyormuş. Bak şu işe! Onun üzerine taktık kendisine bu kod ismi: Groteski Abdullah from Kapalıçarşı!

Devrisi akşam gene geldiler, oyunu izlediler. Oyundan sonra gene konuşuldu. Amerikalı bayanın tiyatrosu Teksas'taymış. Bize bir ortak yapım öneriyor. Nasıl? Bilemiyoruz! İyi olur inşallah, diyerek ayrılıyoruz.

– Gut nayt!

– Gut nayt!

Sabahleyin "KAHRAMAN BAKKAL SÜPERMARKETE KARŞI" provasından önce gene geliyor Teksaslı ikili. Bayan, oynadığı oyunların fotoğraflarını gösteriyor. Biz ona oyunlarımızın dergilerini veriyoruz. Adresler alınıp veriliyor. Onların havalı kartları var, biz bir kaada yazıyoruz. Bir gün mutlaka birlikte bir oyun yapmak üzere şakalaşıp ayrılıyoruz.

Şubat Marta dönüyor İstanbul'da. Ben bir yaşındaki kızımla, yeni doğan küçük kızımdan zar zor ayrılarak provalara koşturuyorum, dekorla cebelleşiyorum. Mınakyan locasından bakıyorum dekora, çok güzel, Zati Sungur locasından bakıyorum, bir bölümü görünmüyor. Haldun Taner locasından dekor çok güzel, Hasan Efendi locasından bir pencere görünmüyor. Böyle zorluklar var Ses-1885'te. Her yerden çok iyi görünmek istiyorsan, ön sahnedeki yarım aya yerleşmek zorundasın, peki bu derinliği niye kullanmıyalım? Slaytlar salondan çok güzel, balkondan okunmuyor... Bir büyük siyah leke var, dekorla sofita arasında, gerilerden bakınca insanı rahatsız ediyor, en iyisi oraya çamaşır asalım, don, fanila, çorap, bir büyük beyaz çarşaf, slaytlar bu çarşafın üstüne...

Genel provadayız, Teksaslı bayandan mektup geliyor. Mektup kalın, mutlaka çok şey anlatıyor ve fakat ingilizce!

Mektubu bir kenara koyup başlıyoruz genel provaya:

"İn di yiir tüventi bişey naynti şey
İn di sonbahar,
İn Ameerika!"

II/NUH'UN GEMİSİ

İngilizceden türkçeye çevirttirdikten sonra frenkçe yanıt yazdığım, Caravan of Dreams başlıklı mektuplar sıklaşıyor, benim için giderek hızlandırılmış ingilizce derslerine dönüşmekte. Caravan of Dreams, Teksas'taki tiyatronun adı, Düşler Kervanı, demek olduğu öğreniliyor. İyi, güzel de, ne yapılacak birlikte? Burada mı yapılacak? Orada mı yapılacak? Nece yapılacak? Ben yazacaksam herhalde türkçe yazılacak! Kimi yanıtsız sorular düğümü biçiminde yumaklaşıyor ortak-yapım düşüncesi... Kuliste, ustalarla, arkadaşlarla konuşuyoruz konuyu, espriler geliştiriliyor. Örneğin, diyorum, Kristof Kolomb öyküsü. Alın size bir müzikal. Kolomb ilkin o dönemin zengini Osmanlı padişahından istiyor, gemiyi, parayı. Bizimkiler dünyanın yuvarlaklığı ve ilerde Amerika adı verilecek bir anakaranın varlığıyla pek ilgilenmiyorlar. Ya da kendilerini dolandırmaya gelmiş bir kefere olarak görüyorlar Kristof'u. O da İspanyollara başvuruyor. İspanyollar bastırıyor parayı ve keşfediliyor Amerika ve bu yüzden ispanyolca konuşuluyor Amerika'nın büyük bir bölümünde. Düşünebiliyor musunuz, Osmanlı bastırsa parayı, verse gemileri, Kristof Ali Reis olarak gönderseler adamı donanmanın başında, bugün Amerika türk! En çok konuşulan dil türkçe, bütün dünya Yaşar Kemal okuyor Gabriel Garcia Marquez yerine! Tekila yerine rakı yaygın Güney Amerika'da... Los Machucambos ya da Los Paragu-

ayos yerine, Kandıralı Kardeşler'le coşuyor, göbek atıyor tüm dünya...

Oyun aralarında, çay molalarında, oyun öncesi söyleşilerinde ürettiğim yeni ortak-yapım konuları kulis şamatasının birincil gırgırına dönüşüyor. Bir işi pek ciddiye almazsan o konuda düşünce üretmek kolaylaşıyor. Nasıl olsa gerçekleşmeyecek düşüncesinin verdiği rahatlıkla, gerçekleşmesi güç ya da olanaksız şeyleri elemeden üretiyor, yaratıyor, iki ters bir düz takla attırabiliyorsun beynine... Örneğin, diyorum, Teksas-Tommiks! Ben Teksas, Mert Rodi, Erol Ağbi Konyakçı, Derya Albayın kızı Suzi, Münir Usta Albay Long Rifle! Rasim Doktor Sallaso, Tarık Ranger Gennaro! Tom Miks'i kızlardan biri oynasın. Bu düşünce daha da taraftar buluyor kuliste, giderek gelişiyor. Fakat Mert beğenmiyor bu konuyu. Tom Miks'i, Teksas'ı bilmiyor. Onun bildiği He-Man! Yeni kuşağın bizim gibi yirmibeş kuruşa kiralayarak Tom Miks okumadığını ve hıyar gibi yaşlandığımızı konuşuyoruz. Mert'e bakıyor herkes suskunca, onun gibi onbir yaşında olmayı geçiriyor kafasından, ve fakat bunu hiç kimse birbirine açıklamıyor. Mert benim oğlum ve tiyatromuzun en genç oyuncusu, şehzadeyi oynuyor "SOYUT PADİŞAH" ta... Teksas'taki tiyatroyla ortak-yapım düşüncesi yılın gırgırı olarak sürerken kuliste, birdenbire bir gün Groteski Abdullah beliriyor kulis kapısında. Teksas'tan geliyormuş. Orada bu ortak-yapım konusu ciddiye alınıyormuş, hemen bir öneri bekliyorlarmış.. Paraları çokmuş. İnandıkları bir projeye para yatırabilirlermiş...

Yeniden alevleniyor konu. Teksas pullu mektuplar birbirini kovalıyor. Sonunda, telefon ve faks marifetiyle sıkıcı bir ablukaya dönüşüyor Teksas olayı. Hemen bir şey önermek durumundayım. Peki lan, diyorum, benim yıllardır eskitemediğim bir düşüm var: gemi-tiyatro! Bir limandan bir limana turneye giden, çalışanlarının içinde yaşadığı, yüzen

bir tiyatro. Çek Kabataş'a, çek Üsküdar'a, çek Mudanya'ya, Tekirdağ'dan demir al, Çanakkale'ye demir at! Gemine güveniyorsan hodri Akdeniz, ister gir Tuna nehrinden, al sana Avrupa turnesi! Bu geminin içinde oynanacak oyunun adı belli, çünkü gemi Nuh'un Binbirdirekli Gemisi! Ama 2. Nuh bu! Günümüzde yaşıyor ve bu kokuşmuş, kimyasal, nükleer, savaşan, pis, hastalıklı dünyadan bir başka soyut boyuta gidiyor, binbirçeşit hayvanlarıyla, insanlarıyla... Var mısınız lan Teksas'lılar, böyle bir ortak-yapıma?

Teksas'tan yanıt çabuk geliyor. Projeyi çok ilginç buluyorlar. Arizona'da geniş bir arazide, bir tür Nuh-2 projesi diye adlandırılan "BİOSFER-2" çalışması yapıldığını, bu çalışmayı yapan grubun beyin takımının tiyatrocu kökenli olduğu, hatta Teksas'taki tiyatronun, bu grubun bir uzantısı sayılabileceğini anlatıyor, broşürler, gazete kupürleri, "BİOSFER-2" ile ilgili bilgilerle destekli mektup ve beni apar topar Teksas'a davet ediyor. İş, biz doğulular için gereksizce hızlı gelişip, anlaşılmaz bir ciddiyet kazanıyor.

Telefonlar, fakslarla yarışıyor. Paldır, küldür karar veriliyor bu Amerika yolculuğuna. Amerika vizesi ve bilet işleriyle uğraşırken, bir yandan da gemide oynanacak oyun için kafamdaki düşünceleri kağıda döküyorum, önce türkçe, sonra frenkçe bir taslak çıkıyor ortaya. Yeşil bir dosyaya koyuyorum taslağı, üstüne "NUH'UN BİNBİRDİREKLİ GEMİSİ" yazıyorum.

Yeni bir faks geliyor. "SOYUT PADİŞAH" oyununun video kasetini de istiyorlar. Bizim video sistemimizle Amerika'nınki ayrı. Burdan götürdüğün kaseti orada izleyemiyorsun. Başka bir hinlik geliyor aklıma, sekiz milimetrelik bir kasete çektiriyoruz özgün bandı, onu kamerayla birlikte hangi televizyon alıcısına taksanız, izleyebiliyorsunuz.

Yeşilköy'den Brüksel, ordan Şikago, Şikago'dan Dallas, düzeniyle geliyor önümüze somut bilet ve sınırsız Amerika

vizesi. Korkarım Amerika'ya gidiyorum. Gelişimi bildirmek üzere telefona sarılıyorum. Ağustosun 22'sinde biniyorum, aynı gün sizin saatle 20.30 suları Dallas'a iniyorum, beni ordan toplayın, diyeceğim. Teksaslı bayan açıyor telefonu:

– Hello!

– Hello!

Frenkçe anlatıyorum derdimi. Bayan güya frenkçe biliyor ya! Aslında ilke olarak biliyorlar frenkçeyi bu amerikalılar ve frenkçe konuşmayı biliyor musunuz, diye kendilerine sorulduğunda, hiç bir zaman olumsuz yanıt vermiyorlar:

– Ön pöü!

Frenkçe'de "biraz" demek olan bu sözcüğü demeyi biliyorlar, ancak bildikleri burada son buluyor, ondan sonra onların uzun ve geniş bilmemeleri başlıyor. Suratlarına doğrudan frenkçe konuşmaya başladığınızda anlamadıkları hemen anlaşılıyor. Zaten onlar da anlamış gibi yapmıyorlar, boş bakıyorlar. Dolayısıyla telefon görüşmesi zorunlu olarak ingilizceye dönüşüyor. Zaten, sen frenkçe konuşsan da Teksaslı bayan ingilizce yanıt veriyor. Şaşılası bir durum; derdimi anlatır gibi oldum. Hoş, bunda anlatılmayacak bir şey yok:

– Ay em kaming, 22 Ut, in Dallas vit Amerikın Erlayns, helf past tüventi o klok! Okey?

– Okey!

Yanıtın böyle kısa ve özlü gelişinden anlaşılıyor ki ben gayet güzel anlatmışım derdimi. Ancak kadın bu kısa yanıtla yetinmedi ve bir ağız dolusu konuşmaya koyuldu. Ulan, biz ingilizce bilmiyoruz ki, az önceki cümleyi zaten idrar zoruyla kurmuşuz. Dediğinden anlaşılan tek şey, Meksika vizesi gereksinimi. Niye? Belli değil. Mutlaka belli de biz anlayamıyoruz. Sonunda:

– Bay bay!

dedi de, kapatmam gerektiğini anladım. Ben kendi "bay-bay"ımı şaşkınlıktan telefonu kapattıktan sonra söyleyebildim.

Herşeyim hazır diye düşünürken bir de Meksika vizesi durumuyla sıfır sıfır berabereyiz. Sınırsız sorumsuz amerikan vizesi almış bir kahramana Meksika vizesi vermekte direneceklerini sanmıyorum ve fakat bu vize de tüm öteki vizeler gibi bir mesai gerektiriyor. Meksika başkonsolosluğuna gidilecek, kuyruğa girilecek, pasaport verilecek, form doldurulacak, iki fotoğraf sunulacak, şu gün şu saatte gel, diyecekler. Başlıbaşına bir olay. Olayın daha da ürkünç tarafı, nerede lan bu Viva Zapata konsolosluğu? Hiç bir bilgim yok. Niye olsun? Çişi gelir gibi Meksika'sı gelmiyor ki insanın. Araştırmalarım, bir adrese ve telefon numarasına ulaşınca, telefon yoluyla görüşme denendiyse de yanıt alınamadı. Günün değişik saatlerinde Meksika konsolosluğu yanıt vermiyor. Siesta saatinde olabilirler, fakat günboyu sürmez ya bu siesta! Belirtilen adrese gittim; ortada ne bir Meksika bayrağı, ne bir polis ne de bir yazı! Yalnızca "HALIFLEKS" yazıyor kapıda. Söz konusu apartman o şirkete ait. Konsolosluk monsolosluk yok, burası Semih Haznedaroğlu'nun yazıhanesi. O vermiyor ya bu Meksika vizesini! Belki de Meksika'nın fahri konsolosu! Hani öyle adamlar oluyor ya, ülkemizle pek ilişkisi olmayan ülkelerin gönüllü konsolosu oluyorlar o ülkeyi çok sevdikleri için, simgesel bir yetkileri var, çekmecelerinde o devletin damgası var, gidiyorsun şak basıyor damgayı, maksat konsolosluk olsun! Belki de Semih Ağbi'nin durumu böyle bir durum, halı ve meksika işlerine bakıyor. Kendisiyle Galatasaray Liseli olarak ağbi kardeş konumumuz var, dayandım kapısına Meksika vizesi diye... Semih Ağbi olaya çok güldü, bana Meksika pürosu ve tekila sundu, fakat Meksika konsolosu olmadığını

belirtti. Onun üzerine, verilen adreste bulunmayan konsolosluğu Slavomir Mrozek gibi arayacağıma, bir türk olarak:

– Sıçarım Meksika vizesine!

diyerek konuyu kapattım. Çünkü o vize Amerika'da da alınabilir, üstelik çok daha kolay olur, çünkü Amerika'da konsolosluk verilen adreste olmak zorundadır, sıkıysa olmasın, başta konsolos olmak üzere söz konusu ülkeyi falan oyarlar. Herkesin sürekli kendi adresinde olma durumu vardır Amerika'da. Bu her yerde böyledir zaten. Bir tek bizde vardır ismi olup kendi olmayan sokaklar, Hüsrev Gerede yokuşunda 14 numaranın bulunmayışı, muhtara kayıtlı olmadığınız için şahsiyetiniz olmaması... Bunlar yalnız bize özgü renkli türkçe durumlar.

Arta kalan iki günü:

– Biliyor musunuz Meksika Konsolosluğu kaybolmuş, Saddam'ın işi diyorlar!

gibi ikinci sınıf içkili lokanta düzeyi şakalarla geçiştiriyorum. Henüz Basra körfezinde komen başlamadı, havalimanlarımız açık, demek ki yarın sabah gidiyorum.

III/TÜRK KOVBOY

Sabah çöpçü vakitler kalkıldı. Mahmur duş, uyanmadan kahvaltı, yola koyulduk karımla. Beni havalimanına getirdi arabasıyla. Öpüştük, polisten geçtim. Karım dışarda kaldı, ben içerde, polis dışarıyla içersinin arasını belirleyen noktada. Kamera çantası ve bavul, çantaların iç organlarını inceleyen çok fena iks ışınlı aygıttan geçtiler. Ben, madensel şeylerim bip etsin, iki gözüm önüme aksın, makinasından geçtim. Üstümde madensel bir şey yok, fakat makina bana gıcık herhalde, bip etti! Polis, geri çıkıp bir daha geçmemi istedi. Ne yani? Bir kere geçince bip ediyorsa, bir daha geçince gene eder bu adi makina. Kimi madensel şeylere yer yer ve zaman zaman duyarlı değil ya! Nitekim makina beni mahcup etmedi, gene aynı biçimde bipledi. Polis, ikinci biplemeden sonra olayı iplemeye başladı ve üstümde madensel bir şey olup olmadığını sordu. Hayır, yok. Metal para kullanmam, saatim plastik, hazreti swatch! Yüzük takılmıyoruz, fakat benim ruhum heavy-metal, bu ve benzeri makinalarda bip duygusu uyandırıyorum. Polis, beni ciddiyete davet ederken birden tanıdı... Ooo, siz miydiniz ağbi? Evet, biziz. Biz olmamız neyi değiştiriyor? Makina da beni tanıyıp bipinden vazgeçecek değil ya! Beni bir daha makinayla yüz göz etmiyor polis, buyurediyor yurtdışına. İyi yolculuklar diliyor, ben ona iyi mesailer diliyorum. Bavul ve kamera çantasıyla aynı hızla geçemediğimiz için, bavulum

kanalın sonuna giderek yere düşmüş. Düşsün, kırılacak eşya taşımıyoruz ya! Ayrıca bavul daha ne sınavlardan geçecek, nerelerden nerelere şandellenecek! Bavulun yolculuğu benimkinden uzun. Zaten biraz sonra vedalaşıp ayrılacağız, Dallas'ta buluşursak ne ala! Buluşamazsak, oradan kendime yeni bavul alıyorum. Çok sıkı bir amerikan bavulu almayı tasımlıyorum zaten. Tek bavulla gidiyorum, iki bavulla döneceğim. Asıl oradan getireceğim bavul önemli. Bu osuruk kırmızı bavulda, çamaşır, çorap, gömlek, pantol, bir bokluk olursa diye boyunbağı ve ceket var. Bir de "Nuh'un Binbirdirekli Gemisi" dosyası... Kendime Amerika'dan, çamaşır ve çorap ve gömlek ve pantol alacağım zaten. Bunun için alınteriyle biriktirilmiş, dolara çevrilip ince bir zarfla cebe indirgenmiş, konut fonu ödenmiş param var. Yiterse yitsin kırmızı salak bavul, bu onun kaybı olur. Nuh dosyasını ben bir gecede yazmıştım, oturur orda bir gece yeniden yazarım, daha da iyi olur. Çünkü önce kafada yazılıyor, sonra kaada döküm işlemi ve bu işlem sırasında insan beyninin yeniden yaratıcı olarak yazı işine katılmasıyla oluşuyor yazı. Bir gün oturulup yazılacak oyun için ön düşüncelerden oluşuyor dosya. İnsan beyninde bu dosyalar kaat üstünde oluşmadan önce yerini alıyor, kendi datapaktına gidip orada gruplaşarak ve sıraya girerek birikiyor, mini bir diskplay olarak, kafasına uygun gördüğü bir hücreye yerleşiyor, boş hücre çok... Bu yüzden dosyanın yitip gitmesi de önemli bir sorun değil. Üstelik ben oradan kendime çok daha cici, çok daha kral dosyalar alacağım, bizim telli dosyalara inat! Hoş, bu telli dosyalar gene iyi, eskiden küf renkli ve çok kişiliksiz kartondan yapılır, üstüne "DOSYA" yazılırdı, herhalde başka bir muzır amaçla kullanılmasın diye... Daha sonraları, dosyaların başka amaçla kullanılmasının pek sakıncalı olmadığı düşünülmüş olmalı ki, bu uygulamaya son verildi. Ya da son verilmedi, adliyelerde, tapu dairelerinde benden gizli

olarak sürdürülüyor, ama en azından seçenek dosyalar türedi. Milletimiz belirli bir zaman aşımından sonra öğrendi nedir dosya ve ne değildir? Aman canım, bana ne! Bavulun serüveni o kadar önem taşımıyor ve fakat kamera çantasının yere düşmesi japonlarca affedilemez bir hata olabilir diye düşünerek, son anda havada yakaladım kamera çantasını. Adı kamera çantası olmakla birlikte, orta gözüne kamera yerleştirilmiş, sağlı sollu iki küçük cebine, defterim, kalemlerim, pasaportum, pipolarım, çakmağım, dolma kalemim gibi, beyinde bir hücrede bulunmasının somut yararı olmayacak şeylerim yerleştirilmiş, bir özgün çanta. O, el çantası olarak katılıyor yolculuğa, can yoldaşım! Ayrıca omuza asılabilme özgürlüğü var, gerektiğinde omuzdaşım. Çantayla ikimiz gidiyoruz Amerika'ya, bir Elia Kazan filmi gibi. Kamerayı yasal olarak yurt dışına çıkarabilmek için, bunun pasaporta işlenmesi gerekiyor, o da bir kişilik, bir vatandaş neredeyse, nasıl benim bir pasaport numaram varsa, kameranın da kıçında bir numarası var. Yurt dışına çıkarken işleniyor pasaporta, pasaportun arka sayfası ona ait. Şu tarihte yurt dışına çıkıyorum, pek yakında aynen geri döneceğim, diye söz veriyor kamera, polise! Her çıkışta işletiyorum, ancak hiç bir girişte bu konuyla ilgilenen olmuyor, deli gibi bavullar deşiliyor, kameraya bir "hoşgeldin sayın japon vatandaş!" diyen yok. Bu yüzden, pasaportun arka sayfasına göre, bu kamera arada bir yurt dışına çıkıyor, bir daha geri gelmemekle kalmıyor, bir süre sonra gene yurt dışına çıkıyor! Bir tür kamera kaçakçılığı yapıyorum gibi. Bu kez işletmemeye karar verdim, zaten kaat üstünde kamera yurt dışında! Çıkmış, girmemiş, yeniden nereye ve nasıl çıkıyor? Kamera, ben, kırmızı bavul, üçümüz "Türk Hava Yolları" yazan yeri arıyoruz. İlk uçuşumuz ulusal hava yollarımızla Brüksel, orada Amerikan Erlayns'a geçerek Şikago'ya uçacağız, oradan bir aktarmayla Dallas! Türk Hava

Yolları'nı buluyoruz, çok fena sigara içen bir yolcu olduğumuzu belirtiyoruz. Aslında bir süredir sigarayı bırakma çalışmalarımı başarıyla sürdürüyorum, eski pipolarımı çıkardım kuytulardan, pipoya geçtim ve fakat uçakta, pipo, puro ve benzeri dumangaç şeyler sözkonusu değil, yalnızca sigaraya izin veriliyor, uçağın en arka bir iki sırasında, kenef dibi noktalarda. Bu yüzden özgür-shop'tan bir karton sigara alınarak sigaraya başlanacak, çünkü yol az buz değil, tüm bir gün gidilecek gökyüzünde... Sigara içici koltuk numarama kavuşuyorum, bavulumu veriyorum, onun boynuna bağlanan kaadın yarısını veriyorlar bana, bavulla helalleşiyoruz, yurt dışına çıkış formu doldurma durumuna geçiyorum.

Niye çıkıyorum yurt dışına? İş gezisi! Öyle ya, bir ortak-yapım ve para sözkonusu, turist olarak gitmiyorum ya ben bu allahın Teksas'ına! Daha önce yurt dışında hangi ülkede en çok bulundunuz? Fransa! Kaç gün? En çok bu soruya gıcık oluyorum. Dört yıl falan kalmışım Fransa'da! Tam dört yıl değil aslında, bir yıl üçyüzaltmışbeş gün, üç yıl, üçyüzaltmışbeş çarpı üç... üff... üç kere beş onbeş, elde var bir, üç kez altı onsekiz, bir de elde somut; ondokuz, elde bulunan bir, üç kez üç dokuz, on... Bindoksanbeş gün... Ben üç yıldan fazla kaldım Fransa'da, varsayalım binüçyüzüç gün... Her yurt dışına çıkışta, biraz değişik bir sayı yazıyorum buraya. Bu kaatlar Devlet İstatistik Enstitüsü'ne gidiyor, orada bir yerlere yazılıyor, o bir yerler başka bir yerlere temize çekiliyor, her seferinde rezil oluyorum Devlet İstatistik Enstitüsü'ne, çelişkili açıklamalarımla... Haftada iki kez zırt pırt yurt dışına çıksam, belirli bir sayıda karar kılacağım, örneğin binüçyüzellibeş! Ve her seferinde aynı sayıyı yazacağım oraya, ooh! Devlet İstatistik Enstitüsü rahat, ben rahat! Fransa'da binüçyüzellibeş gün kalan adam olarak sınıflandırılacağım. Ve fakat, kırk yılda bir yurt dışına gidildiği için, geçen sefer kaç yazdığımı, hatta yurt dışına çıkarken

böyle bir hunhar tuzak olduğunu unutuyorum. Üstelik somut olarak Fransa'da kaç gün kaldığımı bilemiyorum ki, bu uzun bir araştırma konusu. Bunu aydınlatmakta, giriş-çıkış damgalarıyla bize yardımcı olabilecek ilk pasaportum, bindokuzyüzyetmişyedide Ankara gezgininde Anıt Otel'de çalındı. Bu tarihte, o konuda Çankaya Başkomserliğine başvurum var, ve fakat ortada pasaport yok. Çalan kat görevlisi çocuk çok dövüldü, çalmadığını itiraf etti! Benim şu anki pasaportum, zayiden ötürü bana verilen ikinci pasaportun tip değiştirmesiyle elimden alınarak yerine verilen küçük boyut pasaport, yalnızca son yılı kapsıyor... Binüçyüzotuziki gün yazıyorum ve bu konu kapanıyor. Yazılıyorum, yurttan çıkış kuyruğuna. Sıram geliyor, polis benimle ilgili değil. Pasaportumun numarasını bilgisayara sunuyor, bilgisayar ona kimbilir ne gibi bir mönü sunuyorsa, polis bir süre ekrana bakıyor, bana hiç bakmıyor, o pasaport benim mi, o adam ben miyim, bunlarla hiç ilgili değil, sonunda küt diye basıyor çıkış damgasını. Demek ki yurt dışına çıkışımda bir sakınca yok, bravo bilgisayar! Yurttan çıkıyorum. Daha doğrusu, bana öyle geliyor. Yurttan çıktığım noktada bir başka polis oturuyor bir masanın başında. Konut fonu makbuzu sözkonusu. Bir tane onda kalacak, bir tanesini damgalayıp bana verecek. Kime nerde ne konutu yapılıyorsa bu paralarla? Bunu tam bilemiyoruz, her seferinde o polise sorasım geliyor, kime nerde ne konutu yapılıyor allahaşkına bu paralarla, diye ve fakat sormak yürekliliğini gösteremiyorum. Sana ne ulan, derlerse ne olacak? Kimin konutunun fonuysa fonu, bana ne kardeşim? Zaten ödemişim, şurda yurt dışına üç santimetre kalmışken, niye işi karıştırıyorum? Hiç sesimi çıkarmadan, dürüp büküp cebime koyuyorum konut fonu makbuzumu.

Yarım saat gecikmeyle, ona on kala kalkıyor Türk Hava Yolları. "Sigara içilmez" ışığı söner sönmez yakıyorum

sigaramı, sıkı dur lan Amerika, Brüksel üzerinden geliyorum.

Brüksel benim için, biraz Jacques Brel, biraz Nato, biraz Magic Circus, biraz da rahmetli Galip Balkar. Bana Brüksel'den o çok güzel el yazısıyla mektuplar yazardı Galip Ağbi. Son mektubu Belgrad'dan geldi. Ondan sonra Galip Ağbi'den mektup gelmedi, çünkü Belgrad'da bir Levonyan tarafından bir kırmızı ışıkta anlamsızca vuruldu, ben Harbiye Orduevi'nde içtimadayken... Brüksel garının tam karşısında daracık bir sokakta, bir uzun boylu orospunun jartiyerine kar yağıyor, geceyarısı. Çocuğum da denilebilir. Kaç para, diyorum kadına. Kadın bana, kaç para diyor, anımsamıyorum, zaten ne önemi var, Devlet İstatistik Enstitüsü'ne bildirilmeyecek ya miktar! Kaç para derse desin kabullenmeye koşulluyum. Kadın, "Rest!" dese, göreceğim, cebimde bok gibi para var, Magic Circus'le turnedeyim, Jerome Savary'nin asistanıyım. Asistan maaşım ayrı, oyuncu yevmiyem ayrı. Hem küçücük bir çocuğum, kendimi çok büyük sanıyorum, hiç de o kadar çok kadınla yatamadan ömrüm tükeniyor kaygısındayım, çok yalnızım, hem sevgilim yok Magic Circus'te. Tüm karıların sevgilisi var kumpanyada, Magic Circus köklü bir kuruluş, ben sonradan yamanan türk durumundayım. Çok yalnızım Brüksel'de. Tamam, diyorum kadına. Kadın önden çıkıyor, ben peşinden tırmanıyorum daracık merdivenleri, gözlerim kadının kıçında, kıçının deliğinde, ağzımda beni olduğumdan büyük gösterdiğini sandığım yarım cıgara, Jacques Brel gibi... Kadın işinin ustası, önce alıyor parayı, sonra çıkarıyor donu. Hangi millettenim, onu merak ediyor. Türküm, doğruyum. İnanmıyor, gülüyor. Nato'da askerim ablacığım, şeref kıtasındayım. Ne var? Askerliğini Brüksel'de er olarak yapan türkler de var! Kore'de kimler savaştı sanki kahramanca ve fakat kahramanlığının nedenini bilmeyerek! Kadını o denli ilgilendirmiyor, Nato ve yan çalışmaları. Kurulu bir gergef gibi işini ya-

pıyor o. Bir cıgara yakıp çıkıyorum, çok ıtriyat ameliyat odasından. Lapa lapa kar yağıyor Brüksel'in gecesine...

Yugoslavya üstündeyiz. Kahveye arkadaş konyak istedim, yokmuş. Viski verelim, dediler. Verin! Sizi mi kırıcam? Kahve ille konyakla içilir diye bir şey yok, viskiyle de içilebilir. Hatta kahve öyle dibine kadar içilmeden viski yenilenebilir mantığıyla er saate viskiye yazılmış bulunuyorum. Karıma mektup yazıyorum, Brüksel'den atacağım.

Uçakta yemek sunuluşu başladı. Yanımızdan hoş kokulu yemekler geçiyor. Önce uçağın en önünde perdeyle ayrılmış, daha rahat ve çok az sayıdaki koltukta oturan, birinci sınıf yolcuların yemekleri geçti, üstleri yaldızlı kaatla kaplı, biz görüp imrenmeyelim, diye. Çünkü bize aynısı verilmeyecek, onlar birinci sınıf yemekler. Daha sonra ikinci sınıf yemeklerin dağıtımı başladı, üstü açık olarak, ön sıralardan. İlkin cıgara içmeyen çoğunluğa dağıtılıyor, uçağın inmesine yakın cıgara içen en arka iki sıraya ulaşıyor kumanya. Cıgaracılar yemeğe koyulurken de inişe geçiyoruz, kemerleri bağlayın anonsu patlıyor. Cıgara içenler yemeklerini bitirmeden de pat diye Brüksel'e iniyor uçak saat onüç suları. Brüksel'de saat oniki, birer saat geri alıyoruz saatleri. Bu durumda uçağıma üç saat var, o kadar zaman Brüksel havalimanındayım demektir. Uçağı dolduran, Belçika'da çalışan türk işçileriyle birlikte itiş kakış iniyoruz Belçika'nın başkentine.

Önce biraz para değiştiriyorum. Bir Le Monde gazetesi alıyorum. Bir sandviç, bir bira. Sonra karımın mektubunu atabilmek için postane derdine düşüyorum. Ortada öyle bir yer yok. Gelip geçici yolcular için postane konuşlandırılmamış ve fakat posta kutusu var. Peki pulu nereden alacağız? Sorup soruşturuyorum, öyle bir yer yok! Peki bu posta kutusu niye var burda? Bu ülkeden gelip geçen bir yolcu, hangi ülkenin puluyla mektup atacak bu kutuya? Amerikan Er-

layns tezgahına geliyorum. Kırmızı tektip giysili, sarışın güzelimsi bir bayan güleryüzle karşılıyor beni. Biletimi uzatıyorum, ingilizce konuşmaya başlıyor. Frenkçe konuştuğumu belirtiyorum, mektup atmak istediğimi, bunun için pul satın almak isteminde olduğumu açıklıyorum. Buradan mektup atmanın güçlüklerini dile getiriyor görevli kadın. Belçikalı olup olmadığımı soruyor. Değilim elhamdülillah! Kadın bunu öğrenince, sağı solu kesip kulağıma yanaşıyor ve mektubumu Şikago'dan atarsam, daha çabuk yerine ulaşacağını, Belçika PTT'sinin çok ağır çalıştığını belirtiyor. Bir Belçikasız olarak, Belçikasız sarışın bayana teşekkür edip çantaya geri koyuyorum mektubu, Şikago'dan atarım öyleyse. Cebimde kalan Belçika franklarını harcama gezintisine çıkıyorum. Çok fazla para değiştirmiş değilim, elimde kalana pek bi bok alınamıyor ve fakat bu parayı da harcamam gerek. Pipo tütünü ve puro alarak eritiyorum parayı, elimde kimi değersiz madensel paralar kalıyor. Onları da anı olarak saklamaya karar verip salak salak dolanırken, birden frenkçe bir duyuruyla Amerikan Erlayns tarafından çağırılıyorum, ismimle! Allahallah! Gidiyorum. Ne var? Uçağa bineceğim noktadaki bir hostes tarafından biletim alınıyor, inceleniyor. Bir ince sorgu sual başlıyor. Amerika'ya niye gidiyorsunuz? Orada kalacağınız adres? Kartvizitiniz var mı? Hayır, yok! Hayatta hiç kartvizitim olmadı. Bunu hıyarca buluyorum... Bavulunuzu siz mi hazırladınız? Evet! Ne zaman hazırladınız? Dün gece! Daha doğrusu karım hazırladı! Öyle mi? Onu niye baştan söylemiyorsunuz? Karınız nerde? İstanbul'da! Bavulunuzun içinde ne olduğunu biliyor musunuz? Biliyoruz tabii canım... Elektronik aygıt var mı? Hayır, yok! Elektrikli tıraş makinası var! O elektrikli tıraş makinasıyla en son ne zaman tıraş oldunuz? Geçen hafta! On gün önce, galiba... Herhalde... Bilmiyorum... Bavulunuzda patlayıcı madde var mı? Yok! Niye olsun? Bavulunuzu yaptığınız

andan sonra, uçağa teslim edene dek hiç yanından ayrıldınız mı? Hayır! Geceyi birlikte geçirdik, İstanbul havalimanında helalleşip ayrıldık, çok iyi huylu bir bavuldur! Sizin bildiğiniz bavullara benzemez! Bavulumu Şikago'da alıp, gümrükten geçip yeniden verecekmişim. Çünkü Şikago'dan transit geçerken Amerika'ya girmiş oluyormuşum. Üstelik Şikago İmigreyşın bürosunda ikinci bir soruşturma geçirecekmişim... Vay annanesini! Senin sınırsız sorumsuz vizen var diye, buyrun hoşgeldiniz, demiyorlar adama. Daha Belçika'dayız, Amerika'ya giriş sorgusu başladı... Sonunda beni uçağa almaya karar veriyor başkomser hostes!

Uçak gemi gibi, yer numaram, son sıra, son koltuk, sigara içen türk! Sigara içilen bölümde boş koltuklar var. Bilet almak istediğinizde, yer yok, çok zor, olanaksız gibi yanıtlar veriliyor, uçağa bindiğinizde bir sürü boş koltukla karşılaşıp, bilet bulmak için verdiğiniz çabaya sinirleniyorsunuz... Zenci hostes bana, iki sıra ilerde, boş iki kişilik bir yeri göstererek, oraya buyurmamı işaret etti, yalnız işaretle kalmadı, kimi şeyler de söyledi, ancak ben şimdilik söylenenden çok, işaretlerle yön tayini derdindeyim. Hemen iki kişilik boş yere geçtim, pencere kıyısına yerleştim, yanımdaki boş koltuğa kamera çantasını konuşlandırdım. Böyle uzun bir yolculukta yanımın boş olması sevindirici. Yolculuğun 8 saat 45 dakika süreceği belirtildi. Güzel, sandığımdan daha az... Fakat benim Şikago'dan sonra da yolum var. Hele bir Şikago'ya varalım da, gerisi kolay duygusuyla karıma yazdığım mektubun zarfını yırttım, mektubun devamını yazmaya koyuldum. Daha dokuz saat birlikteyiz mektupla. Yeni bir zarf yazdım, bu kez zarfı yapıştırmadım. Ya Şikago'dan da atamazsam ben bu mektubu? Açık zarf usulü gezdiriyorum karıma yazdığım mektubu, PTT bulduğum noktada kapatacağım.

Onaltı yıl geçmiş ben bu okyanusun üstünden uçalı.

Bakıyorum aşşağı, değişen bir şey yok. Okyanus öyle ok ve yanus halinde duruyor, bıraktığım gibi. Yemek dağıtımı başladı uçağımızda. Önce birinci sınıflar, sonra biznes sınıflar, sonra sıradan yolcular, en son biz sigara içen adiler. Ön sıralar kahve-konyak muhabbetine geçtiğinde biz yemeğe başlıyoruz. Olsun, biz de fosur fosur sigara içiyoruz, o kerizler içemiyorlar. Sigarasız kahve-konyak içsen ne olur, içmesen n'olur hıyarağa! Çok acıyorum bu sigara içmeyenlere! Bir amerikan filmi başlıyor videoda. Yalnızca görüntüyü izliyorsun, dinlemek de istiyorsan kulaklığın var, takıyorsun. İzlemek istemeyen ya da uyumak isteyenleri rahatsız etmemek için. Ben dinlemeden zaman zaman bakıyorum filme, zaman zaman gaste okuyorum, kimizaman günlüğüme notlar düşüyorum, karımın mektubuna eklemelerde bulunuyorum, gel dikiz ki, geçmek bilmiyor zaman. Uyumayı deniyorum, beceremiyorum. Yeknesak bir motor sesine dönüşüyor yolculuk. Beyaz şaraptan, viskiye geçiyorum, saatim gecenin dokuzunu gösteriyor. Bu Brüksel gecesinin dokuzu, İstanbul'da gecenin onu. Grönland üzerinden geçiyor uçak, altımız buzdağları, ortalık günlük güneşlik, kimbilir kutuplarda saat kaç? Güneşle birlikte dönüyoruz dünyayı, gün batmak bilmiyor.

Ey gidi Labrador soğuk su akıntısı, bak bakalım beni bir yerden ısırıyor mu gözün? Labrador, Montreal!

Montreal'e inişim bir yaz sıcağı. Old Montreal mahallesi. Kebekçe şarkılardır Montreal limanında, Labrador'a karşı. Montreal'in dört mevsimi, Vivaldi'nin askere alınmak üzere yurda dönüşü ve yirmisekiz mevsim askere alınamayışı...

Göller yöresine ulaşıyor uçak, işte altımızda Mişigan, Ontario ve Süperior gölleri... Az kaldı Şikago'ya... Bertolt Brecht'ten biliyorum Şikago'yu, pis bir yer. O anlamda neresi temiz Amerika'nın? Teksas daha mı iyi yani? Televiz-

yondan bildiğimiz Dallas! Ceyar'gilin orası... Teksas, benim doğduğum Çarşamba'nın ikinci adı. Çocukluğum boyunca herkesin elinde gerçek tabanca, her gün sahici kurşunla komen oynanıyor Irmakaşşası'nda. Yirmibeş kuruşu havaya fırlatıp ortasına delik açmaca oynayan iri çocuklar var, fakat kimse kovboy değil... Ret Kit'teki gibi değil herhalde şu an Teksas'ta görünüm... Haritayı irdeliyorum. Şikago kuzeyde, Teksas bayağı güney, ondan güneyi Meksika... Kimbilir ne ecnebi bir sıcakla karşılaşacağız! Bir çöle gidiyorum aslında... Şikago'ya iniş için alçalmaya başlıyoruz, kemerler bağlanıyor, sigaralar söndürülüyor. Ben söndürüyorum yani, benden başka pek paf küf sigara içen yok. Demir kuş, yalpalanıp inişe geçiyor, kuş bakışı tanışıyorum Amerika'yla.

Işıl ışıl bir küçük kent Şikago havalimanı. Her an uçak iniyor, her an uçak kalkıyor, bin milletten insan var. Amerikalı kim? Amerika'da oturan kalabalık! Önce kırmızı bavuluma kavuşuyorum. Merhaba lan bavulum, n'aber? Nasıl geçti yolculuk? Gel bakalım, tut elimden, şimdi gümrük geçeceğiz. Bavul uysal, izliyor beni. Polisten geçiyoruz. Niye geldin? Nerde kalacaksın? Bu kez soruşturma ingilizce; frenkçe konuşan yok. Ufak ufak söküyorum ingilizceyi, sökmek zorundayım. Soruşturma uzun sürmüyor. Amerika'ya hoşgeldiniz! Başarıyla giriyorum Birleşik Amerika Devletlerine.

Para değiştirme sorunu yok, dünyanın her yerinde geçen cebimizdeki yeşil dolar, buranın esas parası. Doları dolara çevirecek halimiz yok ya! Hemen harcamaya başlıyoruz sayın yeşil dolarları sanki memleketimizdeymiş gibi. Fakat bir güzel harcanıyor, bir kolay harcanıyor, aklınız durur. Her şey bunun için ayarlanmış...

– Hav maç dis van?

– Seven tüventifor!

– Ay vant dis van!

Bu kadar yalın. Hemen sarıyorlar, sarmalıyorlar, poşetliyorlar, elinize veriyorlar, size kasayı gösteriyorlar gülücükler içinde. Kasaya yanaştığınızda kasiyer uzun bir cümle patlatıyor, sonu "keş?" diye bitiyor. Peşin mi ödeyeceksiniz yoksa kart, çek gibi kıvır zıvır yollarla mı, demek istiyorlar. Siz hiç duraksamadan satıcının söylediği "keş" sözcüğünü aynı ağız yayıklığı içinde yineleyeceksiniz, yeşil doları uzatıcaksınız, havada kapıyorlar. Bir avuç bozuk para olarak üstünü veriyorlar.

– Tenkyu!

diyorlar. Biz onlara bir iyilik yaptık ki teşekkür ediyorlar. Bozuk paraların içinde bakır paralar da var, üstünde "1" yazıyor. Bir sent! Doların yüzdebiri... Demek bunun da bir anlamı var ki piyasada dolanıyor, bakır dolar biçiminde. Niye anlamı olmasın, para diye alınıyor, veriliyor. Fakat her söylenen fiyatın küsürünü tam çakamadığım, bozuk paraların hangisinin ne olduğuna henüz eremediğim için, ben ilk alışverişlerimde, onurlu bir ellilik ya da yüzlük banknot uzatıyor, kimi banknotlar ve bir avuç bozuk para geri almak yöntemini koruyorum. Sağ cebim tombalacı gibi şakır şukur sent dolu... Ağırlık da yapıyor, denilebilir ki sağa çekiyorum!

Kadirşinas kırmızı bavulumu ışıltılı Şikago havalimanında epey gezdirdikten, kendisine yeterince hava aldırdıktan sonra, Dallas uçağına teslim edip sigara içici bir yer istiyorum. Amerikan bayan bana bir şeyler söylüyor. Sonunda o uçuşta sigara içilemediği anlaşılıyor. Güzel. Zaten çevremde benden başka sigara içen, nikotini dert edinen yok. Benim tiryakiliğim utanç verici bir azınlık sorunu. Avucumun içine saklıyarak içiyorum sigaramı, askerdeki gibi. Genellikle her yerde "NO SMOKİNG!" yazısı gözümleniyor. Sigaramı, çak-

mağımı çantaya yerleştirip, derin bir nefes alarak biniyorum Dallas uçağına, epik hüzünlü Ceyar misali.

Güneşin batışıyla kalkıyor uçak ve bulutların üstünden izliyoruz İstanbul'dan beri batıramadığımız güneşin batışını. Yirmi saattir yoldayım. Güneşle birlikte dolanıyorum dünyanın çevresini. İstanbul'da yarın olmakta, Arnavutköy'e sabahı müjdelemek üzere bizden ayrılıyor güneş, yeni dünyaya akşam çöküyor, Ahmet Haşim sanki amerikalıymış gibi... Teksas'a doğru uçuyoruz, saçlarım Tom Miks biçim. Yorgunluk kendini belli ediyor, belirli bir kişilik kazanıyor, uyumakla bayılmak arasında gidip geliyorum. Uyumuyorum aslında ama uyanığım da denilemez, bir ılımlı sersemlik gökyüzünde geziniyor Teksas'a doğru, kolumu kaldıracak halim yok, ve fakat ben kolumu kaldırmadan da uçuyoruz işte...

Gece dokuza doğru iniyoruz Dallas/Fort Worth havalimanına. Teksaslı bayan beni yolcu çıkışında bekliyordu, giyim kuşam blucin mlucin.

– Hello!

– Selamün-hello!

– Velkam!

– Tenkyulardan bir demet!

Kadirşinas kırmızı bavulumu tasmasından tutuyor, köpeğim gibi sürüyerek, yoldaşım kamera çantası omzumda, kan ter içinde çıkıyoruz cam kapılardan sayın Teksas'a!

– Hello lan Teksas! Ay em Tom Miks!

IV/EN KAHRAMAN BİLLY MİNER

Teksaslı bayanın özel arabasıyla havalimanından gereksizce geniş olan yola çıktık, Mc Donald reklamlı kulelerin arasından bir amerikan filmindeymişiz gibi geliyoruz Fort Worth denilen ve kimi gökdelenlerden oluşan kente. Yapış bir sıcak, alev alev dövüyor suratımı. Teksaslı bayanın arabasında soğutucu yok. Birinci fena puan! Daha bir soğutucusu yok arabasında, duygusu gidip yerini alıyor beyinde... Belki bu kadının tiyatrosu falan da yok burda. Sıcak daha Kafkaca düşündürüyor insanı... Kaçırılıyor muyum? Kaçırıldım da benim haberim mi yok? Teksaslı bayanın suratında alaycı bir gülümseme var. Nereye gidiyoruz? Uzun uzun dolaşıyoruz gökdelenlerin arasında. Sürekli tek yönler ve dönülmezler ve kırmızı ve turuncu ışıklar var. Sonunda sanki daha önce ordan geçtiğimizi sandığım bir gökdelenin önünde duruyoruz. Pek bir şey konuştuğumuz yok kadınla. Zaman zaman o ingilizce bir şeyler söylüyor, ben anlamıyorum. Ben kimi frenkçe şeyler söylüyorum, o anlamıyor. Çok iyi, anlaşamıyoruz!

Araba durduğuna göre iniyoruz herhalde. Evet, iniyoruz. Kadın bagajı açıyor, demek ki kadirşinas kırmızı bavulu da indiriyoruz, kamera çantam zaten sürekli omzumda. Karşılanışımızdan otele geldiğimiz anlaşılıyor. Binanın dışardan "ben otelim" diye bas bas bağıran bayrakları, yazıları yok. Çöl sıcağından bir giriyoruz otele, oh, püfür püfür soğutul-

muş hava, güzel! Otelin façası beşyıldız orgeneral bir otel. Lobideki bir büyük havuza yağmur biçim sular akıyor asmakattan, dört bir yanımız mermer ile bayındır. Asansörler 42 kişilik. Odam bizim ev kadar! Banyoda ikinci bir televizyon, duş yaparken izlemek için. Odada iki tane altı kişilik yatak. Oniki kişilik piknik tip bir türk ailesi rahatlıkla geceyi geçirebilir burda. Dört kişilik oturma grubu bölümünde de iki konuk ağırlanabilir.

Sıkı bir duşa kavuşuyor İstanbul susuzluğundan gelen beden. Sanki saatlerce yıkanıyorum gibime geliyor. Epey olmuş suyu böyle şakur şukur akıtarak yıkanmıyalı. Altı kişilik yataklardan birinin bir bölümüne uzanıyorum. Ayaklarım davul gibi şişmiş, çorap lastiklerinin izi çürük görünümünde. Ancak kırık-çıkık durumlarda şişer insanın ayak bileği böylesine. Odamızda, otel müdürü beyefendinin haso şampanyasıyla karşılaşılmış, patlatılmıyacak mı? Patlatılacak of kors! Zaten bu gibi ayak bileği şişiklerinde, ilkyardım olarak, bir şişe şampanya patlatılır ve hemen içilir diye bir söylenti vardır. Belki de yoktur ve fakat şu andan giderek böyle bir söylenti yayılacak ve ilerde deyimler sözlüğünde onurlu yerini alarak, atalar sözü olup çıkacaktır, anlat anlat heyecanlı oluyor, gibi... Şampanya dediğin, şişe yere 33 derece eğimli bir açı yapacak biçimde tutularak patlatılır, böylece şişenin yarısını tavanın içmesine engel olunmuş olunur. 33 derece eğimde patlattığınızda, mantar haysiyetli bir biçimde fırlar ve şişenin ağzından ateş edilmiş namludan çıkan duman gibi etkileyici bir duman yükselir, şişeyi kendi miğferi çevresinde usul usul çevirerek şampanyayı bardağa boca edersin. Bu özen ilk kadeh için önemlidir. Eğer şampanyayı tek başına içiyorsan şişeden devam edebilirsin...

Odama telefon yerine küçük bir bilgisayar konuşlandırılmış. Uzun araştırmalar sonucu, deneme-yanılma yönte-

miyle İstanbul'a telefon etmeyi becerdim. İstanbul'da devrisi gün olmuş. Bizimkiler yatmışlar, kalkmışlar. Büyük kız telefonda babasına günaydın diyor, oyuncak isteminde bulunuyor. Alacağız herhalde kızım, eşek değiliz ya! Amerikan oyuncakları almak üzere biriktirilmiş sayın dolarlarımız var. Bir bavul oyuncak alıcam, sonra o oyuncaklara uygun bir bavul alıcam. Arnavutköy'de öğlen olurken, daracık sokaklarda hoparlörlü soğan patates satıcıları, sokaktan sokağa atışırlarken, Teksas'ta sabaha dönerken nemli gece, sızar Türk Kovboy.

Devrisi sabah 8.30'da çalar telefon, kalk borusu gibi. Teksaslı bayan, gak guk frenkçesiyle bana günümün aydın olmasını diliyor ve tiyatroda kahvaltıya beklendiğimi bildiriyor. Tiyatro binası otel odamdan görünüyor. Otelin karşısındaki sokağın içinde, ayakkabıcı Solomon'un bitişiği. Ayakkabıcı Solomon'un vitrininde cicili bicili çocuk ayakkabıları var. Kızlara pabuç konusu kafamda çözümlendi. Teksaslı bayan beni tiyatronun kapısında karşıladı. İçeri girer girmez karşı kapı, bar ve gece klübü. Yanından bir döner merdivenle üst kata çıkılıyor, orası tiyatro. Merdivenin altı, tiyatronun tişort, program, dergi, afiş, kaset satılan küçük bir dükkana dönüşmüş. Tiyatro salonuna giren fuaye kapısının yanındaki bir kapıdan kulis bölümüne giriyoruz. Kulis bölümünde Teksaslı bayanın çalışma odası, mutfak, tuvalet, banyo, toplantı odası, kütüphane var. Mutfaktan çıkan bir döner merdivenle üst katlara ulaşılıyor. İki kat, oyunculara ait odalarmış, o odalarda yaşıyorlarmış. Kapalı devre bir tiyatro. Tiyatronun üstü, teras bar ve yarım daire bir kaktüs serası, yapay kayalar yapılmış, aralarından sular akıyor. Kuruvasan ve duru kahveden oluşan kahvaltımıza oturduk, Teksaslı bayanın çalışma odasındaki yuvarlak ahşap masada. İçerlerden bir yerden, gözleri mahmur Groteski Abdullah geldi, eşofmanlı.

– Günaydın ağbi! Hoşgeldiniz!

– Günaydın Abdullah, hoşbulduk.. Sen burda mı kalıyorsun?

– Tabii ağbicim, koridorun sonunda odam var... Kütüphaneye bitişik!.... Entelim ya!

Kahvaltıdan sonra üçümüz binayı geziyoruz. İkiyüz kişilik anfi tiyatro biçimi bir salon, ferah feza kulisler, kayıt stüdyosu, giysi atölyeleri, çamaşırhane, ütü bölümü, sekreterlik, muhasebe... Her şeyleri var...

– Neleri yok ki?

diye söyleniyorum, elimde olmadan..

– İzleyicileri yok ağbi! Son oyuna sekiz kişi geldi!

diyor Groteski Abdullah.

Saat 11.00'de önümüzdeki mevsim oynayacakları oyunla ilgili toplantı yapılacakmış. Benim de katılabileceğimi söylüyor Teksaslı bayan. Katılıyorum. Toplantı, Teksaslı bayanla, iyi frenkçe konuşan Gregg isimli erkek oyuncu arasında oluyor. Mutfaktaki büyük yemek masasında oturup konuşuyorlar. Ben masanın öbür başındayım, Abdullah kolüstümde. Bizi dışlamıyorlar. Zaman zaman Abdullah çeviri yapıyor, düşüncemi soruyorlar. Oynayacakları oyunun adı "DALIŞ" olacakmış. Henüz ortada belirli bir metin yok. Teksaslı bayanın ve Gregg'in düşünceleri var. Teksaslı bayan söylenen, ortaya atılan düşünceleri, zırvaları, alt alta önündeki kaada yazıyor, onlara numaralar veriyor. Devrisi gün akşamüstü Dallas'a gidip, bilmemkaç fit yükseklikte uçaktan paraşütle atlama deneyimini yaşamaya karar veriyorlar. Bunun da bir tür dalış olduğu konusunda hemfikirler, hatta bu paraşütle atlama düşüncesini giderek dahiyane buluyorlar. Abdullah'ın çevirisine rağmen ben hiç bir şey anlamıyorum. Abdullah'ın yüzüne bakıyorum, pek bir şey anlamış gözükmüyor. Toplantı çok uzun sürmüyor. Biraz

sonra heykeltraş Trey, Marie-Evans, Jill değişik kapılardan çıkarak, döner merdivenle yanımıza iniyorlar. Tanışma, el sıkışmaca. Bir iki el sıkışmadan sonra öğrendim ingilizce tanışmayı. Önce adını söylüyorsun, eğer adın bir türk ismiyse, onu tane tane söyleyerek karşı tarafın bu konudaki ikinci sorusunu kafadan safdışı ediyorsun. Karşı taraf da ismini söyledikten sonra, sen onun adını anlamasan bile, sırıtarak, kibarca:

– Nays tu mit yu!

diyorsun.. O kadar. Tanışmış oluyorsun. Trey heykeltraşmış. Güleryüzlü genç bir adam. Makarna pişirmeye koyuluyor. Marie-Evans ona yardımcı oluyor. Marie-Evans'ın tiyatro merdivenlerinde fotoğrafları var. Brecht'in Sezuan'ın İyi İnsanı oyununda oynamış. Anlamlı bir yüzü var. Gözleri sanki uzak doğulu gibi çekik ve fakat mavi.

Birlikte yemeğe oturuluyor. Makarna ve yeşil salata yeniliyor. Hernedense su içiliyor. Yemek sırasında Teksaslı bayan onlara bizim tiyatroyu, beni anlatıyor. Abdullah'ın çevirmenliğiyle bana açıklamalarda bulunuyor. Tiyatroda yaşayanlar, çarşamba ve perşembe öğlen, pazar akşam yemeklerini burada birlikte yerlermiş, geleneksel olarak. Yemeği nöbetleşe yapıyorlarmış, bugün Trey'in sırasıymış. Yemeği hazırlayan, tatlı servisinden önce tasımladığı bir sahneyi doğaçlama olarak oynarmış. Yemek sırasını makarnayla geçiştiren heykeltraş Trey, yerlerde sürünerek ve sonunda:

– Vat is di realiti?

diyerek doğaçlama sırasını da savıyor ve dondurma servisine geçiyor. Daha sonra Groteski Abdullah Nasrettin Hoca fıkraları anlatıyor. Hepsi biliyor Nasrettin Hoca'yı. Abdullah'tan öğrenmişler herhalde. Kahveler içildi. Jill ve Marie-Evans bulaşığa giriştiler.

Jill, aşırı ince, nerdeyse bir yerinden koptu kopacak bir

ingiliz kızı. Endonezya'daymış bir ayağı. Oradan kumaşlar getirip, kesip biçerek, bu kumaş parçalarını birbirine ekleyerek, gömlekler, giysiler yapıyor, onları satıyormuş. Zaman zaman tiyatroda oynuyormuş. Onlar tiyatroda öğleden sonra işlerine koyuldular, biz Groteski Abdullah'la bir kırtasiyeciye doğru yola çıktık. Binaların içi soğuk havalandırılmış, sokak cehennem sıcağı. İçeri girince ürperiyorsun, dışarı çıkınca bayılacak gibi oluyorsun. Alışmışlar herhalde bunlar bu düzene. Kırtasiyeciye doğru yürürken, birdenbire sıcak bir yağmur başladı.

Groteski Abdullah, Teksaslı bayan için, ayakçı, diyor. Kapalıçarşı edebiyatında ufak işlerde kullanılan küçük adam anlamında. Asıl işin babası Arizona'da Biosfer-2 denilen olayın başında bulunan Johny'ymiş. Kendisi şair ve jeoloji mühendisi imiş. O okeylerse olurmuş iş. Teksaslı bayan bir kaç yıldır tiyatronun başındaymış. Yaptığı işler pek tutulmuyormuş, bu yıl bir dinamit patlatmazsa, tiyatronun yönetimini elinden alacaklarmış. Bir de paraları bastıran Fort-Worth'lu petrol zengini Bass varmış. Benim konuk olduğum otel ve çevresindeki gökdelen ve göğü delmeye yeltenen inşaat halindeki tüm binalar ve tiyatro ona aitmiş. Üstelik iki yıl önce Bass'un kendisinden çok fena zengin olan amcası ölmüş, ve akılalmaz bir miras eklenmiş adamın başedilmez zenginliğine. Parayı ne yapacağını bilemez hale gelmiş. Biosfer-2 projesi için kafadan otuz milyon dolar atmış... Nasıl atılıyorsa, neyin içinde atılıyorsa o kadar para?

Kırtasiyeci dönüşü tiyatronun karşısında bulunan Billy Miner Bar'a girdik. 1906'daki yaşlılık fotoğrafı barın girişini süsleyen, pos beyaz bıyıklı, ak saçlı yaşlı kovboy Billy Miner, hiç yakalanamayan, adı söylence olmuş, en gaddar tren soyguncularındanmış. Bir halk kahramanı buralarda. Barın duvarlarını süsleyen başka eski kovboy fotoğrafları da var, soluk siyah-beyaz. Bu barın özelliği, herkesin önünde

kocaman hasır sepetler içinde, kabuklu fıstık yığınları. İçkini ödeyerek bardan alıyorsun, fıstıklar müesseseden. Yenilip kabuğu yere atılıyor, havaya fırlatılıyor, barın özelliği bu, eski "saloon" geleneğiymiş. Yeri süpüren yok, çatır çutur bir fıstık kabuğu tarlasında yürüyorsun. Arjantin bira bardaklarıyla kocaman margaritalar içiliyor limonata niyetine. Neşeli ve gürültülü bir yer, yaşıyor. Bu şamata, bir kovboydan öbürüne bulaşan bir neşe olarak dolaşıyor, yüksek tavanları pervaneli Billy Miner Bar'da. Billy'nin ve benzeri haydutların suratlarına bakarak, onlara imrenerek, giderek bunların adi birer tren soyguncusu olduğunu unutarak, bu yasadışı kahramanlara aptalca hayranlığımız anlamsızca artarak buluyoruz kafayı, fıstık kabuğuna halı muamelesi edilen barda... Peki ne yani lan bu Amerika? Eskiden ne? Özünde ne? Toprak için, altın için, at için, para için, erken tabanca çekenin öbürünü öldürdüğü bir komen dünyası! Ne değişmiş o zamandan bu yana? Silahlarını zulaya almışlar, on dolar için adam öldürmeyi sürdürüyorlar, daha çok dolar için, daha çok çıkar için, dünyanın herhangi bir yerinde binlerce insanı öldürmekten çekinmiyorlar. Bizde adam öldürmelerin bir anlamı vardır. Bir kan davasıdır, öldürmek zorundasındır, hüzünle çekersin tetiği. Bir umarsız aşktır, duygu spekülasyonu, kızı vurur, intihar edersin, bir alaturka Şekspir tarafı vardır işin. Cinayetin şiiri olmaz elbet, ama bunlarınkine bakınca destansı bir şiiri var bizdeki adam öldürmelerin. Zaman zaman ölen daha kahraman öldürenden, kimizaman her ikisi birbirinden kahraman. Bir kahramanlık yok Billy Miner'ın tren soygununda. Paraları yörenin yoksullarına dağıtmıyor ya Hekimoğlu gibi. Olsa olsa yüreklilik denilebilir Billy'ninkine, bir de dolar aşkı... İşte böyle bir şey Amerika, herkes dolara aşık. Dolar orospunun biri, herkesi aldatıyor herkesle! Yüzde kaç becermişse yüzdesiyle mutlu oluyor herkes, yüzde yüz beceren yok. 'Çünkü dolar

az orospu değil, gidiyor çin pazarında donunu indiriyor, japon pazarında domalıyor, Londra borsasında gösteriyor, vermiyor, Kapalıçarşı'da dört süryaniyle birden yatarak orji yapıyor... Yüzde en çok beceren kral oluyor. İnsan sürekli kafayı buna yorarsa, biraz atgözlüklü bir dünyası, buna izdüşen bir dünya görüşü oluyor elbette. İşte böyle bir kotkafalılık Amerikalılar! Amerika'da en başarılı olanlar, Amerika'ya sonradan gelen amerikalı olmayanlar. Kafam bulandıkça berraklaşıyor kafamda Amerika. Yanlış bir yere geldiğimin bilincine eriyorum, yeni dünyaya ayak bastığımın devrisi günü.

Bir margarita daha söylüyorum, ruhum America Vespuçi!

V/NUH'UN KARISININ İSMİ

Karımın mektubunu postalamanın derdindeyim. Zaten kimbilir kaç günde ulaşacak İstanbul'a, bir iki gün daha postalıyamazsam, giderken elden götürürüm, duygusundayım. Bir gökdelene ulaştım, yapış sıcağın içinden. Her katta bir sürü dükkan var. Kapalıçarşının göğe doğru düzenlenmişi. Sonunda buluyorum postanemsi yeri. Öğreniyorum ki Ortadoğu'ya mektup 45 sente gidiyor. Ne Ortadoğusu efendim? İstanbul! Hatta İstanbul'un Avrupa bölümünde, Arnavutköy! Avrupa'ya mektup atmak istemindeyiz.

– For Turkey?

– Yes. Bat, for İstanbul... İstanbul iz in Yürop! Nat in Midıl-İist!

gibi paralanmalarımızın pek yararı olmuyor. Kibar posta memuru, İstanbul'un Avrupa'da, benim de Avrupalı olduğumu kabul ediyor, fakat gene de bana Ortadoğu tarifesi bir pul öneriyor. Küçük naylon torbalar içinde, John Wayne'li, Abraham Lincoln'lü nefis pullar var. Rüzgar Gibi Geçti, filminin afişi olan pulu seçiyorum karımın mektubuna ve sanki bir seçimde oyumu kullanırmışcasına heyecanla atıyorum zarfı sandığa, posta kutusuna yani... Memleketimiz için hayırlı olsun!

Tiyatroya dönüyorum. Groteski Abdullah tiyatronun kapısında Dany de Vito gibi dikilmiş bakınıyor. Abdullah

gerçekten o ünlü aktöre ikiz kardeşiymişcesine benziyor. Onu Dany de Vito sananlara imza ve gülücük dağıtıyor zaman zaman. Ona bir an önce çalışmalara başlanılması isteğimi belirtiyorum. O durumu Teksaslı bayana ingilizceliyor. Kadın bana hak veriyor ve hemen videoya bir kaset koyuyor. İzlerken kimi açıklamalarda bulunuyor, Groteski Abdullah bu açıklamaları türkçeliyor. İzlenilen şeyin, yapmak istediğimiz ortak tiyatro yapımıyla ilgisini çakamadığım gibi, anlatılanlardan da pek bir şey anlamıyorum. Biosfer-2, pelesenk halinde var anlatılanın içinde. Arizona'da bir araziye demir kurgu bir inşaat yapımı izliyoruz. O yapılan şeyin Biosfer-2 olduğu anlaşılıyor. Niye yapılıyor? Kim yapıyor? Bu film bize niye gösteriliyor? Giderek sıkılarak izliyorum video filmini. Groteski Abdullah anlatılan konuyu çok iyi çakamadığı için çevirisi uzun suskularla dolu kısa sözlere dönüşüyor, bir yerden sonra da sıkılarak çeviriyi kesiyor, öyle boş boş bakıyoruz gah video ekranına gah birbirimize. Filmin sonunda Teksaslı bayan, bir kaç gün sonra Arizona'ya Biosfer-2'ye gideceğimizi, ordan Meksika'ya geçeceğimizi, sonra Teksas'a geri döneceğimizi söylüyor.

Biosfer-2'de ne işimiz var? Niye Meksika'ya gideceğiz, pek anlamış değilim. Fakat gene de Semih Haznedaroğlu'yla hiç ilgisi olmayan Dallas Meksika Başkonsoloslu-ğu'ndan bir Meksika vizesi alıyoruz. Dallas'taki başkonsolos Semih Ağbi kadar kıyakçı değil, ne tekila ikram ediyor, ne puro! Üstelik 15 dolar paramı kesiyor, terbiyesizce. Keşke Semih Ağbi'den alsaydım vizeyi diye düşünüyor insan.

Çalışmalarımıza başlayabilmek için, Teksaslı bayanın benim Nuh'un Binbirdirekli Gemisi, dosyamı okuması gerektiği derdindeyim. Abdullah aracılığıyla bu isteğimi belirtiyorum. Kadın bunun üzerine dosyayla ilgileniyor. Frenkçe bölümünü, pembe kaplı, az yeterli frenkçe-ingilizce sözlüğüne sık sık başvurarak, neskafe içerek, yüzünden anlamadığı

anlaşılarak, ya da yüzünde anladığına yönelik bir pırıltı görülmeden, en ufak bir tepki göstermeden, okuyor ağır ağır, okyanuslar aşarak buraya ulaşan hüzünlü yeşil dosyadan. Okuma bittiğinde, önemli bir şey olmuyor kadının yüzünde. İngilizce, hızlı hızlı bir şeyler soruyor. Abdullah kısaca özetliyor. Teksaslı bayan, benim dosyada Nuh'un karısı ve gelinlerinin özel ismi olmayışına takmış kafayı. Neden Nuh'un karısı, ya da Nuh'un gelini deniliyor, onların ismi yok mu? Var mı? Bilmiyoruz ki! Bizim bildiğimiz Nuh'un ismi var, oğullarının isimleri var, kadınlardan karıları diye sözediliyor. Teksaslı bayan kadın hakları açısından yanlış buluyor bu tutumu. Ben de Abdullah'ın çevirebildiğince, onların özgün isimlerini bilemediğim için, karıları diye ünlediğimi, gerekirse onlara birer isim verilebileceğini, ama bunun dosyadaki en önemsiz ve konuşulması gereken son şey olduğunu söylüyorum. Hayır, kadın ısrarlı. Mutlaka onların da birer ismi olmalı. Yahu, kadın, Nuh'un ismini ben takmadım ki karısına isim takayım. O Nuh, diye biliniyor, öbürü de karısı diye geçiyor kayıtlarda. Maveraünnehir Liman İdaresi'nden pasaport alıp binmiyor bu kadın gemiye... Tartışma ilerledikçe, İncil'de Nuh tufanının nasıl anlatıldığını bilmediğim için kimi şeyleri çakamadığım anlaşılıyor. Belki de gökten ingilizce inip, sonra başka dillere çevrilen bu cildini sevdiğimin İncil'inde Nuh'un karısının ve gelinlerinin isimleri de var. Bana frenkçe bir İncil bulunmasını istiyorum. Tartışmayı böylece kapatıyoruz. Kadınların isimlerine takıyor kafayı aslında birden fazla ismi olup, kitabımızda ismi olmayan Teksaslı bayan.

Bir kovboy lokantasına gidiyoruz üçümüz. Groteski Abdullah'ı orada da Dany de Vito sanıyorlar. Abdullah hiç bozmuyor, değişik masalara gülücükler dağıtıyor, el kol selamları veriyor, başköşeye alınıyoruz. Duvarlarda değişik yıllarda birinci seçilen öküzlerin siyah-beyaz fotoğrafları. Tam

karşımızdaki duvarda, Dallas'ta Kennedy'nin vurulduğu yıl birinci seçilen öküzün siyah-beyaz fotoğrafı, dev boyutlarda. Önümüzde bir karış kalınlığında biftekler, çatal bıçak cebelleşiyoruz ismi olmayan bir öküzün etiyle... Hayvanların da birer özel ismi olması gerekecek mi acaba Nuh'un Binbirdirekli Gemisi'nde?

Yemekte Teksaslı bayanın hakkımda, sandığımdan daha fazla şey bildiğini, yemek ilerledikçe hakkımda herşeyi bildiğini sezinliyorum. Demek ki daha önce benim de binbirkusurlu dosyam yapılmış, bilgisayara yüklenmiş. Peki ama nerden biliyor bu kadın tüm bunları? Abdullah bilmiyor ki... Yemeğin sonuna doğru, Brent diye birinin adı geçmeye başlıyor. Giderek, Brent senin için şöyle diyor, sen ne diyorsun bakalım gibi simül tane tane çevirili bir soruşturmaya dönüşüyor iş! Peki, Brent beni nerden tanıyor?

Brent, Pearl Harbor savaşından sonra japon generalini idam ettiren savcının oğluymuş. Yılda bir kaç ay Istanbul'da yaşarmış. Rahmi Koç'un yakın arkadaşıymış! Tiyatromuza gelirmiş, oyunlarımızın çoğunu görmüş! Vay annanesini! Peki Brent'in savcı babası Yevgeni Yevtuşenko'dan okumuş mu bakalım Pearl Harbor savaşını? Brent okumuş mu? Belki Rahmi Koç okumuştur Yevgeni Yevtuşenko'yu! Ona sorsunlar... Amerika'nın adi ve emperyalist savaşlarına, silah tüccarlığına, tefeciliğine dönüyor muhabbet, kırmızı şarabı içime döktükçe Ho Şi Minh'in şiirlerine dönüşüyor peltekleşen dilim. Sinir ile donanmış, türkçe Ho Şi Minh okuyorum, Teksaslı bayanın giderek anlamsızlaşan suratına ve Kennedy'nin öldürüldüğü yıl birinci seçilen öküzün gözünün içine. Kısaca "Dany" diye hitabettiğim Groteski Abdullah'a çeviriye gerek olmadığını belirtiyorum, çünkü cici amerikan kağıdına basılı olarak ingilizcesi var Ho Şi Minh'in. Yevtuşenko'dan Ho Şi Minh'e geçişimize sinirlenen bayan garson getirip hesabı atıyor masanın ortasına. Teksaslı bayan hiç

oralı değil... Dany davranıyor, yüz dolar atıyor ortaya... Koskoca Dany de Vito! Rezalet! Ben Abdullah de Vito'nun parasını kendisine geri verip, Akbank Visa kartımı dayıyorum, Kennedy'nin öldürüldüğü yıl da burada garson olduğu sugötürmez kadının suratına, dur bakalım burda geçiyor mu Sabancı'nın kartı? Hayret, geçiyor! Bravo Akbank! Bravo Sakıp Ağa! Fakat Teksaslı bayanınki de çok ayıp! Burda sizin konuğunuz olarak bulunuyoruz, ben ve Abdullah de Vito! Hesabı bizim ödememiz ne kadar ayıp! Yerin dibine geçmesi gerekirken kadın hiç oralı değil. Buna da takıyorum türk kafamı. Çiçek Pasajı'nda, yan masada oturan turistlere bile hesap ödetmeyen biz türkler için çok garip bir durum...

Acaba kaldığım otelde konuk muyum, yoksa Sakıp Ağa'ya borçlanarak ve yurda dönüp, çalışıp ödemek kaydıyla mı kalıyorum? Bu tiyatronun beni ağırlıyacak parası mı yok? Hangi parayla ortak yapım düşünülüyor? Yoksa bizim hüzünlü türk liralarımıza mı güveniyorlar? Bana değil herhalde, olsa olsa Sakıp Ağa'ya güveniyorlardır ve fakat Sakıp Ağa ile yapılacak bir ortak yapım için ben niye bu Teksaslılarla görüşüyorum? Soru soruya kancalıiğneleniyor yorulmuş beynimin içinde... Abdullah de Vito yemekte içki içmedi, su ile yetindi. Meğer Teksaslı bayan ona içkiyi yasaklamış. İçki içmemek kaydıyla gelmiş, çünkü Abdullah de Vito içki içmeyi bilmiyormuş. Sattığı halılardan tiyatroya % 25 veriyormuş. Abdullah'ın tiyatroyla ilgisi bundan ibaret. Bir de benim menajerim konumunda. Bizim iş olursa mutlaka belirli bir hanut alıcak. Boru değil, iki devleti görüştürüyor, Abdullah de Vito!

Irak-Amerika savaşı başlıyacak mı? Ucu ne kadar bize dokunacak? Amerika'dayım, yüreğim Arnavutköy'de...

VI/DÜN İSTANBUL ÜSTÜNDE GÖRÜLEN İNGİLİZCE BİLMEYEN BULUTLAR BUGÜN BURDALAR

Dün akşam bir Meksika lokantasına gidildi. Kalabalığız, Teksaslı bayan, Groteski Abdullah, Gregg, Maria, Jill, Marie-Evans, Trey... Sonra oraya savcının oğlu Brent ve tiyatronun avukatı olduğu söylenilen, kıl-tüy bir tip ve onun arkadaşı bir ek tip geldiler. Fotoğraflar çekiliyor. Ben de her poz fotoğraf çekilirken, bir ay sonra karımın bana soracağı sorulara yanıtlarımı hazırlıyorum.

– Şu kadın kim?

denildiğinde, bu fotoğrafa Arnavutköy üstkatta bakılırken, benim en ufak bir duraksamam büyük sorunlar doğurabilir. Onu için her fotoğraf karesinde, hangi kadın kim, konusunu düşünüyorum, çünkü benim kim ve neci olduğunu bilmediğim kadınlar da var masada. Yarın ilk fırsatta Abdullah'tan bu kadınların alayının kim olduğunu çok sıkı öğrenmem gerek.

– Şu kadın kim?

denildiğinde benim şak diye:

– O karı, şu herifin zamazingosu yavrucuğum!

diyebilmem gerek. Çünkü kim kimin nesi, çok belli değil. Hiç kimse "bakın bu karı benimki, tamam mı?" bir tavırla oturmuyor sevgilisinin omuz başında.

Allahına kadar acılı yemekler yenildi. Meksika mutfağı, az biraz Adana muhabbeti... Tam İbrahim Tatlıses'lik bir sofra, neye bansan banın yanıyor, ağıza götürmek yüreklili-ğini gösteremiyorsun banıntıyı; banmışlığınla kalıyorsun. Pek yenilecek bir şey yok. Aç acına dayanıyoruz şaraba. Onlar aralarında kaptırmış, kimbilir ne konuşuyorlar, ben de bulutları inceliyorum. Dün İstanbul üstünde görülen, in-gilizce bilmeyen bulutlar bugün burdalar. Belki de Anavut-köy'den geçen bizim bulutlar bunlar... Aslında bulutlar geç-miyor, öyle duruyorlar, deli gibi bütün Arnavutköy geçiyor koşaradım bulutların önünden....

Yemeğin sonunda Teksaslı bayan hesabı rica ediyor. Biz onun bir "golden-card" atmasını beklerken, o anlamsız-ca, adambaşı hesabıyla masada para toplamaya başlıyor, ingilizce bilmeyenlerin de anlayacağı belirgin bir matematik tavırla. Giderek bu tavır, benim ne kadar vereceğimi sorma-mı gerektiriyor. Frenkçe soruyorum soruyu. Bu durumlarda frenkçeyi çok çabuk anlıyor Teksaslı bayan ve frenkçesi açı-lıyor denilebilir:

– Adam başı 20 dolar, fakat benim üstümde para yok, sen benim için de ver! Benim sana borcum olsun!

– Yok ananın önü!

diyesi geliyor insanın, önce denilemeyeceği sanılıyor, fakat kimse türkçe bilmiyor, o zaman ayıp değil diye düşünüyo-rum ve aynen düşündüğümü söylüyorum Teksaslı bayana:

– Yok ananın önü!

– Sorry?

– Sorry çıktı, bööle oldu! Zızzzt, İçerenköy!

diye söylenirken, bir yandan da tabanca gibi çekiyorum 40 doları, kuzu gibi bayılıyorum. Hep biz Amerikalılara borçlu olmayacağız ya, biraz da onların bize borcu olsun... Üstelik

iyi ki gelmişim şu Teksas'a... Ben gelmesem açlıktan ölecek garibanlar!

Herşey yeşil dolar üstüne kurulu, bizim anlama çapımızı aşan bir paragözlük hüküm sürüyor burda. Meksika lokantasından sonra tiyatroya gelindi. Gece klübünde bir zenci yaşlı kovboy şarkı söylüyor: Gatemout Brown! Meğer kendisi çok ünlü, biz bilmiyoruz. Bilmemek ayıp değil, öğrendik işte! Peki, bu zenci kovboy şarkıcı Fazıl Hüsnü Dağlarca'yı biliyor mu? Elbette bilmiyor ve öğrenmiyor, çok ayıp!

Bara oturuyoruz, Abdullah de Vito ile. Teksaslı bayan yanımızda ayakta dikiliyor. Bir margarita söylüyorum, barmen kız hemen dolar olarak ücretini rica ediyor. Önce yeşil dolar, sonra margarita! Öyle şak diye margaritayı koymuyorlar adamın önüne, hesap falan açmıyorlar kimseye! Ver doları, al bardağı! Ne kadar ayıp! Şimdi örneğin, Andre Camp gelse bizim tiyatroya, bir bardak şarap istese, bizim Musa ona:

– Bastır bakiim 2 dolar, lan Andre!

dese, ben Musa'yı öldürürüm. Oysa Teksaslı bayan yanımızda güleç dikiliyor ve barmen kızı öldürmüyor. Bastırıyoruz dolarımızı, alıyoruz margaritamızı.

Sabah tiyatroda kuruvasan ve duru kahveli kahvaltı edildi. Kahvaltı sonunda Teksaslı bayan, Gregg ile "DALIŞ" oyunu ön çalışmaları çerçevesinde, Dallas'ta uçağa binip, paraşütle atlama deneyimi yaşamaya gitmek zorunda olduklarını açıkladı. Şartmış! O olayı hemen yaşamaları gerekiyormuş! İyi, gidin ve çok yaşayın! Benim de deneyime katılmak isteyip istemediğimi soruyorlar! Niye katılacakmışım? Ne işim var? Deli miyim ben? İstanbul'dan buraya paraşütle atlama deneyimine mi geldim? Onlar paraşütle atlamaya, biz de Abdullah'la doğru dürüst bir yemeğe yöneldik.

Sanki biz Abdullah de Vito'yla, Kapalıçarşı'da efendice kebap yiyemezmişiz gibi, kalkmışız Teksas'a yemeğe gelmişiz gibi bir uyumsuzluk içinde gelişiyor akılalmaz serüven... Niye geldim ben buraya? İngilizce bilmememizden kaynaklanan bir yanlış anlaşma mı var? Hemen dönsem mi?

Akşamüstü tiyatroda buluşuyoruz. Teksaslı bayan, bir koşturmaca içinde. Oraya telefon, buraya faks. Çok işim var havasında görünmeyi çok seviyor, aslında hiç bir işi gücü yok. Tüm bir mevsim hiç bir rol oynamayıp evinde oflayıp puflayarak, kapıcısını durup dururken fırçalayan, birisi bir yere davet ettiği zaman da:

– Gelemem, hiç vaktim yok şekerim!

diyen, aslında emekli olmuş ve fakat bundan kendisi habersiz bir yaşlı tiyatro oyuncusu gibi. Hüzünlü bir durum. Birbirine seloteyplenen telefonların sonuncusu Biosfer-2 denilen yere ediliyor. İşin başı diye tanımlanan Johny ile görüşülüyor. Johny, az buçuk bir frenkçeyle, bizi beklediğini, beni görmeyi arzuladığını söylüyor. Masanın ortasındaki aygıttan geliyor Johny'nin sesi. Biz o aygıta doğru konuşunca Johny bizi duyuyor. Hepimiz aynı anda görüşebiliyoruz. Teksaslı bayanla Johny uzun uzun konuşuyorlar. Anlayabildiğimiz kadarıyla Biosfer-2'ye kimi filimciler gelecekmiş, bizim proje filim olabilirmiş. Coppola'nın adı geçiyor. İyice karışıyor kafam.

Akşam bir tiyatroya gitmeye karar veriliyor. Kent dışında HIP-POCKET THEATER (Kıççebi Tiyatrosu) isimli bir büyük bahçeye gidiliyor. Irmak kıyısında, uçsuz bucaksız bir bahçede, tahta tarabayla çevrilmiş salaş bir anfi-tiyatro düzeni, bahçede ayrıca bir kır lokantası ve bar var. Tahta sıralara oturduk, ışıklar yandı ve hemen başladı ırmaktan tiyatro ışığına gelen sivrisinek saldırısı. Demek Amerika'da da olabiliyor sivrisinek! Belki de amerikan yeşilciler, sivrisineklerin de doğada korunmasından yanalar. Üç perde, üç kısa

oyun oynanıyor. Pek anlıyorum, denilemez. Ancak oyunculuk düzeyi, sıradan, vay canınasını dedirtecek tek şey sivrisineklerin ebadı! Sahnede böylesine şaşırtıcı bir olay yok! Sivrisinekler Amerika'daki her şey gibi "king size"! Oyundan sonra, oyuncularla tanıştırıyor beni Teksaslı bayan. Onları kutluyor ve tiyatronun gece klübüne dönüyoruz. Zenci ve yaşlı ve Fazıl Hüsnü Dağlarca'yı bilmeyen Gatemout Brown söylüyor gene. Oldukça kalabalık, herkes ayakta. Zor ulaşılıyor bara. Gene de iki kıçlık yer buluyoruz kendimize Abdullah'la. Ona su, bana margarita! Jill, geliyor sırıtarak. Topluiğne gibi bir kız bu Jill!

– Olmaz, bir yanlışlık var, bu kızın ismi Jill olamaz, muhtar yanlış yazmıştır... Olsa olsa Jilet'tir!

diyorum. Groteski Abdullah de Vito, gülme krizine giriyor. Gülmesi dinince, giderek meraklanan Jill'e ingilizce anlatmaya uğraşıyor. Kızın anlaması biraz uzun sürüyor, çünkü Abdullah, permatik falan gibi örnekler vererek, yedi düvelden su getirerek yapıyor çeviriyi... Sonunda anlıyor Jill, o da gülme krizine giriyor. Gatemout Brown, iki şarkı arası, bizim noktaya pis bakıyor, hatta:

– Hiir, iz nat eşek osur, yu no?

gibilerden bir söz atıyor, biz çok gülenler grubuna... Herkes bize bakıp gülüyor, biz herkesi bastıran genel gülmemize ulaşıyoruz. Jill yeni ismini çok beğeniyor. İsim babası olarak elimi öpüyor. Onu buzlu margaritayla vaftiz ediyorum. Gatemout Brown, bize inat olacak, daha gürültülü parçalara geçti, davulcu imanını gevretiyor ortalığın. Müzikten uzaklaşarak otele geldim. Arnavutköy'ü aradım. Dolaplıkuyu sokak, gündelik gürültüsüne kavuşmuş bile... Naylon satıcılarla, hurda alıcılar kapışmışlar... Bir üst geçit şart bu Dolaplıkuyu sokağa... Patatesciler üstten geçerken, soğancılar alttan geçebilir, hurdacılarla, nayloncular karşılaşmayabilir.. Söyledim Nurettin Sözen'e! "Projede var, yapılacak!"

dedi... Buralardan sıkıldığımı, İstanbul'un, bizim sokağın gürültüsünü özlediğimi anlatıyorum karıma.

Sabah, Biosfer-2 yolcusuyuz, kırmızı kadirşinas bavulumu hazırlıyorum, amerikan gecesine karşı.

VII/AÇ PARANTEZ SANTA FE

Sabah erken uyandım. Oteldeki hesabımı ben mi ödeyeceğim, Teksaslı bayan mı, bilemiyoruz! Olsa olsa kaç dolardır benim otel vukuatım? Danışmaya, ürkerek hesabımı sordum. Hesabımın ödendiği belirtildi, ben telefon görüşmelerimi ödedim. Güzel. Hiç olmazsa, oteli bana ödetmiyorlar. Aslında hiç bir şey ödetmemeleri gerekirken, akşam yemeğinde benden borç alıyorlar. Komünist bu amerikalılar!

Teksaslı bayan geldi, beni otelden aldı, bir taksiyle havalimanına yöneldik. Gregg ve birileri daha arabayla kara yolundan gideceklermiş, Gregg çölden geçerek kimi kaktüsler toplayacakmış, kaktüsleri çok azalmış... Nerenin kaktüsü azalmış, tam anlıyamıyorum... Ya, öyle mi, vah tüh, gibi hırıltılarla geçiştiriyorum kaktüs konusunu. Groteski Abdullah bizden bir önceki uçakla gitmiş, hernedense. Yanında çok halı varmış! Demek ki insanın yanında çok halı olduğunda bir önceki uçakla gitmesi gerekiyor, fakat hangi uçaktan bir önceki olduğu neye göre belirleniyor, onu tam anlıyamadım..

– Oh, yes!

diyerek konuyu kapattım.

Bindik uçağa, saatlerimizi birer saat geri aldık. Teksas'tan New-Mexico'ya geçiyoruz. Teksaslı bayan, pembe frenkçe sözlüğünü aralıksız karıştırarak bana New-Mexico

hakkında bilgi veriyor. Niye oraya gidiyoruz, bu tam anlaşılamıyor. Gittiğimiz kentin adı Albuquerque. Oranın başkenti. Oradan bir araba kiralıyarak altmış mil ötedeki Santa Fe kentine gidilecekmiş. İyi, gidilsin.

New-Mexico tamamen ispanyol etkisindeymiş. Öyle olacak tabii, Aztek uygarlığının beşiği, o kadarını biz de biliyoruz, Ferruhzat Hoca'nın ve Cihat Hoca'nın ipe sapa ezi-
yet coğrafya sorularından. Herkes ispanyolca konuşurmuş orda, sokak isimleri bile ispanyolcaymış. Güzel, demek ki, öğleden sonra ispanyolcaya başlıyorum, daha ingilizceden sınıfı geçememişken.

Uçak yolculuğu uzun sürmedi, indik şiddetli bir sıcağa. Teksaslı bayan bir araba kiraladı ve çöl sıcağının içinden Santa Fe'ye yöneldik. Konuşmadan, kan ter içinde ilerliyoruz, kızılderili filimlerini anımsatan kayalıklı bir doğanın içinden. Neden soğutuculu bir araba kiralamıyor acaba bu salak kadın? Niye kiralasın, soğutuculu arabanın kirası bu
arabadan onikibuçuk dolar fazla! Teksaslı bayan frenkçe bilgi veriyor bana, anlaşıldığı kadarıyla Godfrey diye birinin evine gidiyoruz. Niye? O açıklanmıyor. Peki, gidelim! Hayır, ona gitmeyelim, Donald'lara gidelim diyecek, durumum yok ya!

Santa Fe, kerpiç küçük evlerden oluşan, kızılderili köyümsü, şirin bir yer. Daracık sokaklar, bahçeler, dört bir yanda resim sergileri, hediyelik eşya dükkanları. Türkuaz taşından takılar. Meğer türkuaz taşı burada çıkıyormuş. O zaman bir türklük var demek ki burada, zaten evlerin kerpiçliğinden uyanmalıydım. Demek ki Aztek'ler türk ve asıl isimleri Aztürkler! Söylemeyi beceremedikleri için, zaman içinde Aztek'e dönüşmüş Aztürk sözcüğü, salak amerikalıların sakız çiğneyen ağızlarında. Öyle olmasa, neden türkuaz bu taşın adı?

Bir süre Godfrey'nin evi aranıyor, o sokak senin, bu

sokak tek yön, burası ters yön ama olsun, girdik artık, biçiminde ağaçlıklı dar yollarda sersem gibi gidip geliyoruz bir süre. Teksaslı bayan kendi kendine söyleniyor. Sonunda girilmez'den girerek, gidilmez yöne dönüyor ve buluyoruz Godfrey'nin evini. Bahçe içinde, iki katlı gösterişsiz bir ev. Godfrey iki metre boyunda, kısa kır sakallı, elli yaşlarında, yorulmuş kovboy resmi veren, sevecen bir adam. Bir ikinci adam var evde; beyaz uzun saçlarını ensesinde düğümlemiş, topuz yapmış, suskun biri, ismi Walter. Bana Gani Turanlı'yı anımsatıyor her nedense! Godfrey film yönetmeniymiş, Walter fotoğrafçı. Evin mutfak ve oturma odası olarak kullanılan ana mekanını, neredeyse tamamen kaplayan kocaman tahta masanın çevresine oturduk. Tekila ikram etti bize Godfrey, limona, tuza özen göstererek. Aferin Godfrey! Tekilalar tokuşturulduktan sonra, siyah, el büyüklüğünde, pleksiglastan dökülmüş bir gemi maketi koydu masanın ortasına Aferin Godfrey. Nuh'un gemisinin özgün ölçüleri oranında yapılmış bir maketiymiş. Fırdöndü gibi çevirmeye başladı gemi maketini. Hangi hızla çevirirsen çevir, hangi yöne çevirirsen çevir, devrilmiyor, hacıyatmaz bir durum. Meğer Nuh'un gemisinin böyle bir özelliği varmış ve o korkunç tufandan kurtulabilmesinin nedeni buymuş. Takılıp kalıyorum, Nuh'un fırdöndü gemisine... Çeviriyorum, fırıl fırıl dönüyor masanın üstünde... Buraya da bunu öğrenmeye geldik demek ki...

Aferin Godfrey, gençliğinde İsa havarileri grubundanmış, daha sonraları anarşist olmuş, şimdi mistik müzikli, sözsüz filimler çekiyormuş. Tekilalar yenilenirken, Aferin Godfrey'nin kendisinden oldukça genç ve güzel karısı Nicole geldi. Nicole'ün annesi fransızmış, şakır şakır frenkçe konuşuyor. Bravo Nicole! Derin bir nefes aldım, konuşma özlemişim. Günlerdir, telgıraf memuru gibi, kısa ve özlü cümlelerle yetinmekteyim. Yoğun ve anlamsız bir konuşmaya

giriştik Bravo Nicole'le. O annesini anlatıyor, ben Strazburg'u anlatıyorum. O Paris'i anlatıyor. Ben Montreal'i anlatıyorum.

Tekilayı tükettikten sonra, hep birlikte, elde limon, dudak tuzlu, evden çıkıldı. Arabalara binildi. Belli ki bir yere gidiyoruz. Kent dışına çıkıldı, kimi miller gidildi, ana yoldan sapıldı. Yalçın kayalar arasında şatomsu bir çiftlik evine ulaşıldı. Robert Boissiere isimli seksen yaşlarında, beyaz uzun saçı, ensesinden aşağı örülmüş, mavi gözlü, peygamber kılıklı bir amcanın evi meğer burası. Kendi gibi yaşlı bir karısı var. İkisi yalnız yaşıyorlarmış burada. Robert, Nazi kamplarından kaçarak Amerika'ya gelmiş ve buraya yerleşmiş bir fransız yahudisi. Uçsuz bucaksız bir kitaplığı var. Ne tür şeyler yazdığını soruyorum. Sorar sormaz da pişman oluyorum. Bir yazara sorulabilecek en salak sorulardan. Daha salakçası, polisiye türü mü, aşk romanları mı, gibisinden bir soru olabilirdi. Artık sormuş bulunmuşum.

– Başımdan geçenleri yazıyorum... Az şey geçmedi başımdan!

diyor, mavi gözlerinin dibinde sürekli bir feylesof gülümseme. Beni çalışma odasına götürüyor, kocaman bir eski İncil çıkarıyor, frenkçe, 1725 baskısı. Alzas ve Loren ayrı ayrı krallıklar iken, Loren kraliçesi için yazılmış ve çok az sayıda basılmış, her tarikata göre ayrı yorumları içeren, eski frenkçe ile yazılmış bir İncil. Ailesinden ona kalan bir değer olduğu için onu bana veremezmiş:

– Al sana kağıt kalem, işte Nuh tufanı bölümü, otur burda istediğin süre çalış!

dedi. Teşekkür ettim, oturdum frenkçe İncil'in başına. Onlar salonda muhabbete koyuldular.

Tanrının başka gezegenlerden gelen çocuklarının insanoğlunun kızlarıyla evlenmesi tanrıyı kızdırdı. Tanrı Nuh'a bir gemi yapmasını emretti ve bu gemiye her hayvan cin-

sinden bir kaç tane almasını söyledi... Başka gezegenlerden gelen tanrı çocukları, uzaylılar olmalı... Geminin boyu 300 dirsek, eni 50 dirsek, yüksekliği 30 dirsek... Bir dirsek eşittir 18 parmak! Peki parmak kaç milim? Kimin parmağı? Vezir parmağı mı? Nuh'un kendi parmağı mı? Ayrıca Sen Jozef'e göre yahudi dirseği 24 parmakmış! Dirseğine göre değişiyor yani iş... Kendimde deniyorum, parmak hesabı dirsek ölçüsünü... Sol elimi yumruk yapıp, dirsekten yumruğa doğru, sağ elimin dört parmağını yan yana koyma yöntemiyle ölçüyorum. Dirsekten yumruğun ucuna 18 parmak! Vay annanesini! Ulan amma aptalım, kimin parmağı olsa olur, aslolan bir ölçü birimi saptamak, dirseğin kadar bir tahtayı kesiyorsun cetvel biçim, ona bir diyorsun... Ondan üçyüz tane yan yana koyuyorsun al sana geminin boyu... Elli tane yan yana koyuyorsun al sana geminin eni.. Aslolan orantı.. Boyu ile eni arasında 1/6 bir ilişki olacak... İnsanoğlunun kızlarının kendilerini daha güzel göstermek için kimi madenlerden ve uyuşturuculardan yararlanmaları da tanrıyı sinirlendiren şeyler arasında... Tufan suları dünyayı bastığında, Nuh orta yaşın bayağı üstünde, 600 yaşında!... Nuh'un karısının ve gelinlerinin de isimleri var. Karısının ismi ya Naima ya da Hacala... Sem'in karısı Talitha, Şam'ın karısı Nachilata, Yafet'in karısı Alisisia... Üstelik bu üç kadın kardeş olup Mathusalem'in kızlarıdırlar. Güzel. Kadınların isimlerinin bulunması çok önemli bizim projemiz açısından... Musa ve Sen-Piyer'e göre gemiye binen sayısı 8, islam kaynaklarına göre 78 ya da 80 kişiydiler... Hepsinde ortak olan nokta 8 sayısı... Bir söylenceye göre de Og isimli Bafon kralı geminin çatısına saklanarak gizlice onlara katılmış ve hesapta olmıyarak tufandan kurtulmuştu. Büyücü Sibylle de, gemide olduğunu önesürenlerden... Kaçak binenler de olmuş gemiye, anlaşılan... Kırk gün sonra Nuh, gemiye yaptığı pencereyi açtı ve kargayı saldı, karga gitti

ve geri gelmedi. Nuh güvercini saldı, fakat nereye konacağını bilemeyen güvercin geri geldi, çünkü her yer sularla kaplıydı... O zaman karga nereye kondu? Demek ki karga bir yere konamadı ve boğuldu. Belki de intihar etti. Peki karga nesli nasıl türedi? Neyse, böyle salak salak sorularla kafamı bulandırmamalıyım... Yedi gün sonra Nuh güvercini yeniden saldı, bu kez güvercin ağzında zeytin dalıyla, geri geldi. Demek ki sular çekilmiş, zeytin ağaçları ortaya çıkmıştı... N'olmaz n'olmaz diye yedi gün daha bekledi ve güvercini yeniden saldı, güvercin bir daha geri gelmedi... Belki de kargayla buluştular... Nuh 601 yaşındayken, birinci ayın birinci günü sular tamamen çekildi...

Loren kraliçesi için yazılmış İncil'den beni ilgilendiren notları aldım. Robert'le muhabbete koyuldum. O Santa Fe'ye ilk geldiği zaman dağlara bakmış ve bu dağları Nuh'un gemisine benzetmişmiş:

– Sonra buraya herkes geldi... Bir anlamda Nuh'un gemisi oldu burası. Demek ki ben bu ilk algılamamda, yanılmamışım... Sonunda da bir gün, bir türk, aileden kalma eski İncil'den Nuh Tufanı, bölümünü okumaya buraya geldi... Bunlar rastlantılar değildir... Buralar kutsal topraklar evlat.... Üstelik sen buraya gelen ilk türk değilsin, senden önce Muzaffer ve adamları geldi.

– Muzaffer Tema mı?

– Cerrahilerin başı Muzaffer, şimdi öldü... Ölümünden bir iki yıl önce, dervişleriyle geldiler buraya, burada bir gösteri yaptılar. Bu eve geldiler. Oturduk, sohbet ettik. İyi bir adamdı.

Robert'in evinin alt katı, daha önce buralarda yaşayan kızılderili ermişlerin portreleriyle süslü, tapınak düzeni bir yer, oraya inmemize izin veriyor, fakat orada fotoğraf ve film çekilmesini istemiyor:

– Orası kutsaldır!

Arka bahçeye çıkarıyor bizi Robert, büyük bir kafes içinde bir kartal var. Kendisi besliyormuş. Evin arkasındaki kayaların tepesinde bir kayayı gösteriyor:

– Bakın şu kayaya! Neye benziyor?

Gösterdiği kaya, resmen uçmaya hazır bir kartal heykeli sanki. İlk geldiğinde bunu görmüş Robert. Bunun kendisine bir işaret olduğuna inanmış. Buraya yerleşmiş ve bu kartalı bu yüzden besliyormuş.

Robert ve eşine teşekkür edip ayrılıyoruz ordan. Kentin ortasında bir lokale geliyoruz. Tibet'li bir folklor ekibinin gösterisi varmış, o izlenecek. Girişte Tibet işi, kolyeler, küpeler satılıyor. Tibetlilerin gösterisi ilginç ve çok önemli bir epik tiyatro gösterisiydi. Brecht görse, keyfinden purosunu yerdi. Tibetliler epiklik olsun diye yapmıyorlar bunu, onların geleneksel bir gösterisiyle karşı karşıyayız. Biri bir hayvan başlığı takıp hayvan oluyor, fakat diğer oyuncular ona hayvan rolünü oynayan oyuncu gibi davranıyorlar, şakalar yapıyorlar. Kadın oyuncunun olağanüstü güzel bir tiz sesi var, türküler söylüyor. Davul ve ona arkadaş olarak zurnagillerden bir üflemeli aygıt çalıyorlar. Tibetlilerin gösterisini izlemek üzere bize heykeltraş Tony Price da katıldı. Gösteriden sonra hep birlikte yemeğe gittik. Yemek çıkışı Tony Price'ın atölyesine gittik. Atölyenin bahçesinden başlıyor heykeller. Hepsi metalden. Kullandığı malzeme, çevredeki nükleer bomba fabrikasının atıklarıymış. Her hafta pazara gider gibi, geniş ve eski model amerikan arabasıyla nükleer bomba fabrikasına gidiyor, malzeme satın alıp geliyormuş. Büyük parça, dingildeyen heykeller, ses çıkaran heykeller var. Vuruyorsun çan gibi çalıyor, uğulduyor. Kuzgun Acar'ı düşündürüyor bana, heykellerinin ortasında sürekli gülen sarhoşluğuyla gezinen Tony. Gecenin sonunda Aferin Godfrey ile Bravo Nicole'ün çiftlik evine dönüyoruz, orada

konuk oluyoruz. Bana Aferin Godfrey'nin çatı arasındaki teleskoplu astroloji odasını hazırlamışlar. Yere bir yatak sermişler yani.Temiz çarşaf sunmuşlar. Derin bir uykuya dalıyorum ve sabah çok erken uyanıyorum Santa Fe yaylasında. Aferin Godfrey, Teksaslı bayan, Bravo Nicole, karısıyla kavga edip Godfrey'gile sığınmış, yalnızca siyah-beyaz fotoğraflar çekmeyi seven ermiş fotoğrafçı saç topuz Walter, birlikte kahvaltı ediyoruz. Santa Fe'de en çok gözlediğim şey, herkeste belirli bir ermişlik var. En azından herkes inanmış buna. Buralar kutsal topraklar, büyülü, gizemli bir atmosfer solunuyor denizden iki bin metre yukarda, Santa Fe yaylasında. Herkes alçak sesle konuşuyor... Herkes birbirine saygın ve güleç. Saldırganlıklar yok. Gözle görülür bir barış havası kolgeziyor.

Kahvaltıdan sonra, Bravo Nicole ve Walter'la vedalaşıyoruz. Aferin Godfrey bisikletle gidiyor, Teksaslı bayan ve ben arabayla. Aferin Godfrey bizden önce ulaşıyor iş yerine. İş yeri dediği, darmadağınık bir atölye. Duvarlara ilişkin rilmiş kocaman kağıtlar üstünde, planlar, konu başlıkları, programlar... Henüz çekmediği yeni filminin afişi hazır, duvara asılmış. Bir budha heykelinin üç taraftan fotoğrafını çekmiş, üç fotoğrafı yanyana yapıştırmış, üç yöne bakıyor budha. Çarpıcı bir afiş, fakat daha filim çekilmemiş. Aferin Godfrey'le öpüştük, ayrıldık ve Teksaslı bayanla Albuquerque yolunu tuttuk. Niye geldik peki biz bu Santa Fe'ye? Kapa parantez!

VIII/ARİZONA'NIN ORTASI BİOSFER

Santa Fe yaylasının yalçın kayaları arasından Albuquerque'e inerken, birden ana yoldan ayrılıp, sağda küçük bir yola sapıyor Teksaslı bayan, daracık bir yolun tozunu dumanına arkadaş edip, bir çiftliğe ulaşıyor araba. Buranın bir sanat çiftliği olduğunu, kendisinin tiyatro serüveninin yıllar önce bu çiftlikte başladığını söylüyor. Herhalde, küçükken bu çiftlikte ırzına geçiyorlar, kızlığını yitirerek kötü yola düşüyor, artiz oluyor, bunu demek istiyor, diye yorumluyorum. Nasıl istersem yorumlarım. Kadının söylediğinin dörtte üçünü anlamıyorum, dörtte birini varsayımla türkçeye çeviriyorum sıcaktan bunalmış kafamda. O benim ona frenkçe söylediğimden hiç bir şey anlamıyor, zaman zaman aptalca kafa sallıyarak:

– Oui oui!

diyor. Gayet iyi, anlaşamıyoruz! Neden Groteski Abdullah bizimle birlikte değil? Hiç olmazsa bir çeviri şansı oluyordu aramızda.

Çiftliğe girince, az önceki türk filmi yorumunun yanlış olduğu anlaşılıyor. En azından tam doğru değil yani. Irzına geçme olayı olmuştur herhalde. Yalnız türkler geçmiyor ya bu ırza! Kız başına buralara gelmiş "tiyatrocu olucam!" diye... Eee?

Tek katlı ahşap, yayvan binaların ortasına, Shakespea-

re'in Globe Theater'ını andıran bir yarım küre oturtmuşlar. Demir kurgunun üstüne sarı branda kaplanmış. Yerden bir karış yüksekliğe kadar iniyor branda, bir karış aralık bırakmışlar, havalandırma oluyor. Çadırın içi bomboş. İzleyiciler yerlere oturuyormuş, ortada ya da bir köşede oynanıyormuş oyun. Çiftliğin mutfağında, yaşlı, puro içen, kovboy şapkalı bir adam oturuyor. Önceleri garipsediğim, ya da güldüğüm bu kovboy şapkası olayına artık alıştım. Hatta benim başımda da var bir tane. Artık, yalnız kendimi aynada gördüğüm zaman sırıttığım bir Ceyar resmimi gezdirmekteyim Amerika'da. Çünkü süs için takılmıyor, ancak böyle bir geniş terekli şapkayla yüzünü, gözünü, kulağını, enseni koruyabiliyorsun bu manitusuz güneşten... Sürekli çöl geçiyoruz, Ret Kit gibi, at üstünde tütün sararak... Yaşlı kovboy amcanın ismi All! Kendisi yazarmış. Onunla oturup kahve içtik. Bir ayağı sarılı, topallıyarak Argos geldi yanımıza. Genç bir adam, oyuncu ve şairmiş, ağaçtan düşmüş. Bu dönem çiftliğin sorumlusu oymuş. Demek ki çiftliğin sorumlusu olunca ağaca çıkıp şiir yazmak gerekiyor. Zavallı Argos! Eksanprovans'ta bulunmuş bir yıl, çat pat frenkçe patlatıyor, zaman zaman şaşırtıcı yan cümleli ana cümle kuruyor. Çiftlikte üreyen, sebze ve meyvaları ve tavuk yumurtalarını, haftada bir gün Santa Fe pazarına götürüp satarak, kazanılan parayla, çiftliği çekip çeviriyormuş. Şimdilik sanatsal bir çalışma yok çiftlikte. Kahve fincanlarımızı elimize alarak çiftliği gezdirdiler bize. Oyuncuların yaşayabileceği odalar var, marangozhane var. Bahçede izleyiciler için tahta masalar ve banklar var. İzleyici erken gelip orada yemek yiyebiliyormuş. Perde arasında ve oyundan sonra da orada oturup, yenilip içilebiliyormuş. Yakında bir "Work-Shop" yapılacakmış çiftlikte. Katılanlar belirli bir para ödüyorlarmış. Tiyatro oteli gibi bir şey. Parayı bastırıp burada belirli bir süre tiyatroculuk oynayabiliyorsun. Diploma yerine, fatura alıyorsun!

Anlaşıldı. Uçağa yetişebilmek için, çiftlikte fazla oyalanmadan, All ve Zavallı Argos'la helalleşip, yeniden koyuluyoruz çok sıcak Albuquerque yoluna.

Havalimanında, yöresel alış-veriş; kızlarıma kızılderili bebekler, karıma türkuaz takı, Mert'e kovboy boyunbağı, kendime bir kızılderili yüzüğü aldım. Birer saat geri alarak zamanı bindik Arizona uçağına. Sürekli geri almadayız zamanı, hep gençleşiyoruz gibi bir şey...

Tucson havalimanına indiğimizde binbir bavullu Groteski Abdullah'la karşılaştık. Abdullah'ın bavullarından Abdullah görünmüyor.

– Ne lan bu kadar bavul? Biosfer'e kesin dönüş mü yapıyorsun?

– Carpet and kilims ağbi!

Abdullah de Vito, geceyi Albuquerque'de geçirmiş, dünden beri değişik uçaklarla, bu bavulları kargoluyormuş buraya.

Yakasında "Biosfer-2" yazılı, Yasemin isimli, düzgün frenkçe konuşan uzun boylu, faslı bir kız karşıladı bizi. Havalimanı bitişiğinde bir doğru dürüst lokantaya geçildi. Orada karadan gelen Gregg'i ve başka bir uçakla buraya ulaşacak William Burroughs takımını bekleyecekmişiz. Efendi gibi bir yemek yenildi. Şaraplar içildi. Derken Gregg geldi. Çölden çok değişik ve bir o kadar güzel kaktüsler toplamış. Nereye n'apılacak o kaktüsler, orasını tam anlıyamıyorum. Zaten ben neyin neresini tam anlıyabiliyorum ki? Pata küte bir amerikanca uçuşuyor kulağımın sağından solundan... Arada biri "Yes!" diyor, onu anlıyorum. Hepsi birden at gibi gülünce, gülünecek bir şey olduğunu anlıyorum, ben de onlara katılarak at gibi gülüyorum. Somut olarak pek bir bok anladığım yok. Groteski Abdullah, yer yer çeviride bulunuyor, yer yer olaylar ve konuşulanlar, onun carpet and

kilims dünyasının boyutu üstüne çıkıyor, Abdullah de Vito da benim baktığım gibi bakıyor konuya, bizonun metroya bakışı hesabı. Biz bu hesap üzereyken, hesap düştü masaya, eski bir İstanbul yangını gibi: İki yüz doların ötesine geçmiş vukuat! Geçecek elbette, şarabın hasosunu söylemişim, yemeğin kralını, salatanın kraliçesini yemişim. Kaç gündür aç geziyoruz, idare-i maslahat ucuz karınbastırıcılarla. Bulmuşum aklıbaşında bir lokanta, getirin, fuck'ını fikim! Çıkardım yüz dolar attım ortaya. Amerikalıların hesap karşısında yerinden uğrayan gözleri, huzur içinde, yerlerine geri döndüler. Çünkü hesabı görür görmez, hepsi panik içinde, ben yalnız küçük bir salata yedim, ben şarap içmedim, biçiminde savunmaya çekilmeye başlamışlardı ki, benim yüz dolar penaltı gibi düştü hesap çanağına. Groteski Abdullah de Vito benden geri mi kalır? O da çıkardı attı elli dolar. Giderek huzura erdi amerikalılar. Otuzar dolar koydular çanağa, derin bir oh çektiler. Hatta bizi çok keriz bulmuş olabilirler. İçlerinden kıs kıs gülüyorlardır belki emperyalist eşşoleşşekler. İçinden, belediye rüsumu, kdv, gelir vergisi, geçici vergi, gömücü vergi, öpücü vergi, SSK ve muhtasar düşülmüş yirmibinliraları biriktirerek oluşturduğum ve döviz alma, yurtdışına çıkma, yurda dışardan bakma vergileri ödeyerek amerikan dolarına çevirdiğim bir bavul parayla, şarabımı içtiler burda, alt dudaklarını bükerek ve nerdeyse şarabımı pek beğenmeyerek...

– Sanovabiçs!

deyiverdim birden. Demişim yani. Masadaki beklenmedik suskunluk sonucu herkesin anlamsızca dönüp bana bakmasından anladım, düşündüğümün yüksek sesle ve ingilizce olarak ağzımdan şarap artığı gibi döküldüğünü... Groteski Abdullah önce müthiş bir kahkaha attı, sonra amerikalılara bilgi vermek zorunda olduğunu anımsıyarak, toparlandı... Bin dereden su, binbirinci dereden soda getirerek, "Sanova-

biçs" sözünün türkçe bir deyim olduğunu, hatta Nasrettin Hoca'nın bir fıkrasında bir komşusuna aynen böyle dediği, bunun ingilizcede "Orospu çocukları!" anlamına gelmesinin, rastlantının iğne deliği olduğunu, türkçede bu deyimin "Haydi gidelim! Kalkalım!" anlamına geldiğini zırvalayan uzun bir konuşma yaptı, kalktık.

William Burroughs'un uçağının saati gelmiş zaten, biz, Yasemin'in kullandığı gri minibüsün başına gittik. Az sonra da Yasemin ve iki genç adam eşliğinde William Burroughs geldi. Hoşgeldin William! Üstat öne bindirildi, bizler arka koltuklara, Yasemin bastı gaza, devindi gri minibüs, yola koyulduk.

Hoşgeldin William, Shakespeare kadar yaşlı. Ben diyeyim yetmiş, Abdullah desin seksen, siz demeyin artık... Yüz yaşında değil yani ve fakat baston marifetiyle zor yürüyor. Haki yeşil ceketinin yakasında lejyondonör ve lejyondöbişey rozetleri, hafif sinirli, elleri kemik ve damardan ibaret bir eşcinsel. Bu genç oğlanlar da onun sekreterleriymiş, laçoları yani. Biri belli ki eski laço, öbürü gıcır laço. Bunu şundan anlıyorsun, eski laço, gıcır laçoya gıcık... Pek anlamam bu işlerden fakat belirgin bir İsmet Ay kültürümüz var tabii.. Hemen çözdüm olayı. Herkes büyük bir saygı gösteriyor Hoşgeldin William'a. Bizde olsa, hemen herkes elini öpecek, öyle bir saygın durum herifçioğlu. Fakat kimin nesi, hangi çarşının fesi bilemiyoruz. Yanımda oturan Groteski Abdullah'tan bilgi almaya uğraşıyorum:

– Kim ulan bu herif?

– Bu amca, eski hippi olayının babalarındanmış. Kendisine üstat muamelesi yapılıyor... Şıh gibi bir şey işte!

– Yazar mıymış?

– Evet... Kitapları falan var yani...

İncelemeye aldım Hoşgeldin William'ı, üç çeyrek açıdan. Samuel Beckettvari bir suskunluk, yaşlı bir kartal gibi yola bakıyor. Ne var sanki bu yolda bu kadar bakılacak? Fakat ben de öyle bakarım yola, yolla hiç ilgili olmayarak ve bambaşka şeyler düşünerek. Yolun gidişi çağrışımdan çağrışıma zıplatır beni. Kimizaman araba kullanırken, kullananın ben olduğumu unutuyorum. Allahtan benim araba yolu biliyor, öyle gidiyor kendi kendine, uysal bir at gibi. Anayolda bir süpermarketin önünde durdu Yasemin. Herkes iniyor. Baktım Groteski Abdullah da inişe geçti.

– N'oluyor?

– Alış-veriş yapılacak ağbi.. Biosfer, dağın başı...

– Ne alacağız yani?

– İçki miçki ağbi.

İndik. Viski ve şarap aldım. Başka bir gereksinimim olmayacağını düşündüm. Herkes kıvır zıvır alış-verişini tamamlayınca, yeniden bastı gaza Yasemin. Ben bıraktığım yerden sürdürüyorum Hoşgeldin William'ı incelemeyi. İyi sigara içiyor. Amerika'ya geldiğimden beri rastladığım doğru dürüst sigara içen ilk adam. Onun sayesinde ben de püfür püfür sigaramı içiyorum minibüste, hiç çekinmeden. Olay zaten benim için "Çok çekingen Amerika" başlığı altında da toplanabilir. Ben Hoşgeldin William'ı çözemeden tükeniyor yol, bir nizamiye kapısına dayanıyor minibüs. Tam askerdeki gibi, bir bariyer, tabancalı, üniformalı bir görevli, kaldırıyor bariyeri, giriyoruz... Uçsuz bucaksız bir yeşil arazi, yol kıvrılarak gidiyor, tek katlı yan yana odalardan oluşan konukevine getiriyor bizi. Teksaslı bayan kimin hangi odalarda kalacağını bildiriyor, elindeki bir kağıda bakarak ve Yasemin'le görüşerek. Belirtilen odama giriyorum, olacak şey değil, büyük bir apartman dairesi! İki büyük yatak, mutfak, banyo, dolaplar, çalışma masası, oturma grubu, telefon,

önümüzde büyük bir balkon, hava soğutucusu var, karşımızda yücedağlar ve işte fotoğraflarını, filimlerini gördüğümüz Biosfer-2 inşaatı! Birbirine geçme beyaz ince borulardan oluşan, prizmatik yarım küresel büyük bir sera... Tamamlanmış değil, boruların birbirine geçirilmesi çalışmaları sürüyor:. Kimi camlar takılmış, kimileri takılmamış... Basıyorum kameranın düğmesine, burada filim çekmenin yasak olduğunu henüz bilmeyerek.

Duşumuzu alıp, kendimize geliyoruz. Telefonumuz çalıyor. Çekinerek açıyorum. Arayan Teksaslı bayan ve frenkçe konuşuyor. Az sonra bar ve yemekhane olan mekanda toplanacakmışız. Johny denen adam ve Biosfercilerle tanışacakmışız. Groteski Abdullah geldi, beni odamdan aldı. Bar bir iki kilometre ötedeymiş. Yeşilliğin, başka yerde görmediğim garip ağaçların ve bitki örtüsünün arasındaki asfalt yoldan yürümeye başladık. Abdullah, projemizin Johny'ye anlatılması gerektiğini, o onaylarsa da işin hemencecik olacağını söylüyor. Küçük bir derenin ucuna oluşturulmuş yapay bir gölün üstündeki, küçük ahşap köprüden tek katlı, büyük bir ahşap köşke ulaştık. Bar ve yemekhane denilen yer burası. Arka tarafında, avlulu bir bölüm var, orada Johny oturuyormuş. Eskiden bu arazi bir kontese aitmiş. Bu avrupalı kontes yüzyıl önce gelip buraya bu köşkü yaptırmış ve buraya yerleşmiş. Arazi Biosfercilerce alındığında yalnız bu köşk varmış burada.

Johny denen adamla tanıştık. Güleryüzlü, iri kıyım, kovboy şapkalı, blucinli, elli yaşlarında, mavi gözlü bir adam bu esas çocuk. Buraların John Wayne'i. Jeolog ve şairmiş. Biosfer olayının beyni o. Sırayla Biosfercilerle tanıştık:

– Nays tu mit yu!

Güleryüzlü, şakacı insanlar, hemen kaynaştılar bizlerle. İçlerinde bir sürü tiyatro kökenli var. Çok uluslular. İngiliz,

Meksikalı, Belçikalı, Alman, Fransız ve Amerikalılardan oluşuyorlar. Beş altısı frenkçe konuşuyor. Kadınlar da erkekler de, astronot giysisini andıran, eşofmanımsı uzay giysileri içindeler, yakalarda "Biosfer-2" yazıyor. Bir uzay üssünde gibiyiz. Bardan düzenli içki servisi yapılıyor, ortalıkta peynirler, çerezler. Güzel bir tanışma kokteyli. Esas çocuk Johny bizlere Biosfer olayını anlattı. Frenkçe bilenler bana açıklamalarda bulundular. Biosfer denen sera tamamlandığında 4 kadın, 4 erkek, sekiz kişi oraya kapanacaklar ve iki yıl boyunca orada yaşayacaklarmış. Bardan bitişikteki yemek salonuna geçildi. Uzun bir masada hep birlikte yemek yenildi, şarap içildi. Erkence bitti akşam yemeği, sabah kahvaltıda buluşulmak üzere ayrılındı. Groteski Abdullah ve Belçikalı'yla barda bir iki içki daha içtik. Bizden başka kimse yok barda. Barmen kadın içkilerimizi yenilemek üzere başucumuzda dikiliyor. Sonunda anladım ki kapatmak için bizi bekliyor. Hesap istedim. Hesap mesap yok. Biosfer'de para kullanılmıyormuş. Vay canınasını! Yürüyerek, gezeze odalarımıza gideriz diye düşündük Abdullah'la. Belçikalı bize yürüyerek gidemeyeceğimizi belirtti. Tehlikeli olurmuş. Ne tehlikesi? PKK mı? Terör mü? Hayır, yılan! Çok değişik, çıngıraklı, çıngıraksız, düdüklü ve düdüksüz yılanlar varmış arazide... E, niye öldürmüyorsunuz? Öldürülür mü hiç, neredeyse soyu tükenmek üzere olan çok ilginç yılanlarmış bunlar! Biosfer'in çevreci mantığı içinde, doğa korunurken, yılanlar korunmadan olur muymuş hiç? Vay annanesini! Peki öldürücü mü bu yılanlar? Gayet tabii, hemen öldürür... Hassiktir! Belçikalı arabayla bizi getirip konukevinin önünde bıraktı. Teşekkür ettik. Groteski Abdullah'la, apartman dairesi odama çekildik. Balkonun, neden yapıldığı şimdi anlaşılan tel kafes sürgülerini çektik, açtık viski şişemizi. Abdullah'a, toplum içinde içki yasaklandığı için, tüm günün acısını çıkarırcasına içiyor, gece bir kuytu noktaya çekildiğinde

ve çok kısa sürede zıvanadan çıkıyor. Neden kendisine içkinin yasaklandığı şimdi daha iyi anlaşıldı. İçince çekilmez bir hale geliyor, zırvalıyor, koskoca Abdullah de Vito! Yatmamız gerektiğini belirterek onu yolcu ettim, tam yatacaktım, çat kapı geri geldi.

– Vat iz di hepining Abdullah?

– Ağbi, benim oda çok küçük ve kötü bir oda... Ben de burada yatayım bari!

– Okey Abdullah!

Oda büyük, iki yatağın herbiri birbirinden büyük, altı kişi yatabilir bu odada. Sızdık. Groteski Abdullah sabaha dek horladı, sabahleyin bana, günaydın yerine:

– Çok iyi horluyorsun ağbi!

dedi.

– Evet Apo, bok gibi horlarım ben, en iyisi yarın gece sen kendi odanda yat!

Duş aldık, giyindik, kahvaltı için kontesin köşküne yürüdük. Sıkı bir sabah yürüyüşü bu. Kahvaltı, Hoşgeldin William ve laçoları, Teksaslı bayan, Groteski Abdullah ve esas çocuk Johny'liydi. Kahvaltıdan sonra, esas çocuğun önderliğinde Biosfer gezisi başladı. Biosfer serasından önce buraya, değişik küçük seralar yapmışlar, içlerinde türlü tropikal bitkiler yetiştiriyorlarmış. Onları gezerek başladık işe. Seralarda çöl iklimi ortamı yaratılmış. Bir sera var, ona giriş yasakmış. İçinde ya tropikal devlet sırrı üretiyorlar ya da üretmeyi düşündükleri şeyi üretememişler, içerde bir fiyasko var, bize göstermek istemiyorlar. Biz de çok meraklıydık. Kameramla çevreyi görüntülemek istediğimde de "hop" deniliyor. O da yasakmış. Teksaslı bayan esas çocukla bir şeyler konuşuyor bu konuda, daha sonra da bana, şimdi değil ama biraz sonra çekim yapabileceğimi anlatıyor. Peki! Kü-

çük seraların gezimi bittikten sonra, Yönetim binası denilen yere gidiyoruz. Oturuyoruz girişte. Su ya da meyva suyu içiliyor. Ortada Biosfer'in bitmiş halinin maketi var. Bize sunulan iki ayrı vesikayı imzalıyoruz hepimiz, bir ülkeye giriş yapar gibi. İlki, fotoğraf ve film çekebilmek için izin; burada gördüğüm şeyleri kimseye anlatmayacağıma, fotoğraf ve filimleri profesyonel olarak kullanmıyacağıma söz veriyorum biçiminde, ikincisiyse, burada bir kaza geçirirsem, sorumluluk tamamen bana aittir, diye. Demek kaza geçirmemiz de sözkonusu! Kazayı geçiremesek bile öldürücü yılanlarımız geceleri görevde... Ölümcül bir yer yani bu Biosfer...

Kafalarımıza inşaat başlıkları taktık, düştük esas çocuğun peşine. Hoşgeldin William, ağır ağır yürüyor, bastonuna dayanarak, biz de onun gezinti güvertesi hızına uyuyoruz. Esas çocuk Johny bir yandan anlatıyor, Groteski Abdullah bana çakabildiği yerleri çeviriyor, çünkü anlatılan şey zaman zaman Abdullah'ın çakamayacağı bilimsel boyutlara ulaşıyor. O durumlarda Teksaslı bayana frenkçe soru yöneltiyorum, o beni aydınlatıyor. Kimizaman esas çocuk, bana kısa frenkçe cümlelerle özet yayın yapıyor.

Girdik ki Biosfer'in içine, ürkütücü bir orman, ekvatordayız sanki. Yapay göl, yapay kayalıklar, yapay bataklık, oksijen üretme makinesi, yağmur ve sis makineleri, bambaşka bir dünya. Bir Tarzan filminin ortasındayız işte... Henüz üstü kapanmamış yerler var. Demir kurgu, kurşun geçirmez özelliği de olan çok özgün bir camla kaplanıyormuş. Biosfer projesini kösteklemek isteyen biri, bir casus, uzaktan ateş ederek camı delerse, bütün proje allak bullak olabilirmiş. İki ay sonra tamamen kapanacakmış. İçinde gece klübünden, bara, lokantaya dek herşey olacakmış. 4 erkek, 4 kadın, sekiz kişi oraya iki yıl boyunca kapanacak, kendi ürettikleri oksijenle yaşayacaklar, kendi ektikleri kahveyi, bi-

çip, kavurup kahvelerini içeceklermiş. Yeni bir dünya yaratıyorlar. Bir anlamda tanrıcılık oynuyorlar, eskiden tiyatro oynayan bir takım.

İçerdekiler dışarıyla telefon, televizyon, video ve faks bağlantılı olacaklarmış. Biosfer düşüncesi gelişerek, bir gün Mars'a gidecek ve konacakmış. Bu belki Biosfer-25, belki de Biosfer-56 olacakmış. Çocuklarına, Mars'a gidip konacak yeni ve yeşil bir dünya kuruyorlar, yeni dünyalı çevreciler. Mars haritası üzerinde, gidip konacakları yer bile belirlenmiş, orada uzay giysileriyle dolaşılacakmış. Giderek, başka Biosferler dünyadan kalkıp, gidip Mars'taki parçaya kenetlenecek ve orada yepyeni bir dünya yaratılacakmış... Anlatıyor da anlatıyor John Wayne, ya da Jules Verne, yani Tarzan... Çözemedikleri tek sorun, şimdilik enerjiyi kabloyla dışardan alıyor olmaları... Bu herifler uçmuşlar, fakat güzel uçmuşlar...

Biosfer gezintisi gene Yönetim binasında bitti. Başlıkları çıkarıp teslim ettik. Teksaslı bayan, esas çocuk Johny, Groteski Abdullah'la, Johny'nin odasında bizim Nuh'un gemisi düşüncesini konuştuk. Ben anlatıyorum, Abdullah ingilizceye çeviriyor, fakat görüldü ki Abdullah de Vito, biraz tarzanca bir çeviri yapıyor, anlatmayı, frenkçe sürdürüyorum. Esas çocuk az biraz frenkçe çakıyor, ancak ne denli anladığını ben anlamıyorum. Bir dosya kaadına bir Türkiye haritası çiziyorum, Marmara denizini çiziyorum. Geminin nerelerde dolaşabileceğini anlatıyorum. Kaada bir şey çizik-tirilmesinden, bir düşüncenin not alınmasından çok hoşlanıyor amerikalılar. Eğer bir şey kimi kaatlara yazılıp çizilmişse bu bir projedir diye düşünüyorlar. Benim şak diye harita çizişimden etkileniyor esas çocuk Johny, alıyor haritayı eline, hem beni dinliyor, hem haritaya bakıyor, onaylarcasına baş sallıyor, pek bir şey demiyor. Son söz onda ya, son sözü söylemeden öncenin keyfini çıkarıyor gibi bir hali var.

Aslında pek renk vermiyor. İstanbul ve Türkiye'deki izleyici sayımızı duyunca birden afalladı, bir sıfır fazla çevirildi sandı, yeniden sordu, birden çok etkilendi ve elinde çizdiğim Türkiye haritası, gözü haritada, başsalladı.

– Hı hı!

gibi sesler çıkardı ve son buldu toplantı. Kontesin yüzyıllık köşküne öğle yemeğine gidildi. Bar tarafına hazırlanmış, on kişilik ayrı bir masaya oturduk, Hoşgeldin William, laçoları, esas çocuk Johny, Teksaslı bayan, Groteski Abdullah, ben ve Johny'nin dalgamotoru olduğu özümlenen Tango isimli sarışın kadın. Gerçek ismi Tango değil elbette. Burada herkes esas çocuğun taktığı kod isimleriyla çağırılıyor, yakalarındaysa kafa kaatlarındaki isimler ve görevleri yazılı, hastanelerdeki gibi. Bir japon konuk gelecekmiş öğle yemeğine: Bay Hiro Takimura! Necidir, niye geliyor bilemiyoruz, henüz ortada yok, masada yeri boş duruyor. Birisi onu havalimanına almaya gitmiş, henüz gelmemiş. O gelmeden başlıyor yemek servisi. İçki olarak su ve buzlu çay var masada, iç içebildiğince. İçki miçki yok. Yemekler de oldukça özgün. Az yağlı, sebze üstüne narin. Et olarak, tavuk ve balık önde geliyor, kırmızı et pek yenmiyor, kimisi hiç et yemiyor. Herhalde bilimsel bir mönü uygulanıyor. Burada herkes domuz gibi sağlıklı. Herkes yaşından oldukça genç görünüyor. Girizgahtan sıcak yemeğe geçiyorduk ki, çıkageldi bay Hiro Takimura! Orta yaşlı, tıknaz, gözlüklü bir adam, bildiğimiz japon tipi. Özürler diledi, hepimizle tek tek tanıştı. Bir otel inşaatıyla ilgili gelmiş japon bey. Buraya, ziyaretçiler için bir büyük otel yapılacakmış. Bu yıl bir milyon kişi ziyaret etmiş Biosfer'i. Giriş otuz dolar! Otuzmilyon para kırılmış demek ki dolar olarak, yalnızca gezmeye gelenlerden. Turistik bir durum yaratılmış, olayın meraklıları var. Hele sekiz kişi, iki yıllığına içeri kapanınca, dünyanın her yerinden bu durumu akvaryum gibi izlemeye gelenler olacak. Şu an bile tu-

ristik turlar var. İşin böyle bir ticari yönü de var elbette. Otel projesine ortak olmak üzere gelmiş bay Hiro Takimura!

Öğle yemeğinden sonra, japon beyin de aramıza katılmasıyla, hayvanat bölümü gezildi. Bir hastanede yoğun bakım bölümüne girer gibi steril lastikler geçirdik ayakkabılarımızın üstüne, girdik hayvanat bölümüne. Değişik bölmelerde, değişik haşarat üretiliyor, bakılıyor, besleniyor, büyütülüyor. Hepsi Biosfer bitince içine koyulacak. Her haşarattan bulunacak yani Nuh'un Biosfer'inde! Yerimiz dar olduğu için küçük hayvanları yeğledik, diyorlar. Başka bölmelerde, kaplumbağalar, mini domuzlar, mini horoz ve tavuklar, mini danalar bulunuyor. Her hayvan cinsinin cücesini bulmuşlar. Örneğin kaplumbağalar ot yemeleri için besleniyormuş. Bir kaplumbağa bir inek kadar ot yermiş. Büyüyen otları birinin yemesi gerekiyormuş. Küçücük Biosfer'e otlar yenilsin diye, inek koyacaklarına, kaplumbağa koyacaklar, yerleri dar, inekliğin alemi yok!

Hayvanat bölümü gezintisinden sonra odalarımıza çekildik. Akşamüstü zırr telefon, Teksaslı bayan. Hoşgeldin William beni odasına bir içki içmeye davet ediyormuş. Gittim. Hoşgeldin William frenkçe bilmiyor, Teksaslı bayanın çevirmenliğiyle konuşuyoruz.

Hoşgeldin William, Biosfer'e marijuana ekilmemesini büyük eksiklik olarak görüyor, fakat yasalar uygun değil, diyerek başını sallıyor. Marijuana fiyatlarının giderek yükselmesinden ve polisin bu konudaki anlayışsızlığından dem vuruyor, kemik ve damar elleriyle birbirine eklediği sigaralar içerek. Söz, İstanbul'dan, James Baldwin'e geliyor, oradan nasıl oluyorsa, Japonya'da yaşayan zehirli fugu balıklarına gezintiye çıkıyor söz. Fugu balığı tavında pişirilmezse yiyen ölüyor, pişiren aşçıbaşı anında harakiri yoluyla intihar edi-

yormuş. Her aşçının fugu pişirme yetkisi yokmuş. Bu işin uzmanlarına "Fugu pişirebilir" diye bir sürücü belgesi veriliyormuş. Tavında pişirildiği zaman yenilirse, uyuşturucu niteliğindeki bu zehir çok iyi kafa yapıyormuş. Uyuşturucular ve ölümler temalarında gezinip duruyor Hoşgeldin William, zaman zaman susarak, kimizaman bardaktan boşanan bir yağmur gibi hızlı ve sinirli konuşarak. Garip bir adam.

William Burroughs, altmışlı yıllarda patlak veren hippi akımının bayraktarlarından, Allen Ginsberg ile birlikte. Ginsberg'i biliyorum. Şiirlerinin frenkçe çevirilerini okumuştum lisedeyken, hatta bir şiirini türkçeye çevirmiştim. Bunları anlatıyorum. Heyecanlanıyor, eski günleri aklına geliyor, bir içki daha koyuyor, bir sigara daha yakıyor, derin bir nefes çekip, iç geçiriyor, uzaklara bakıyor Hoşgeldin William, en eski Dev-Gençlilerden biri gibi...

Akşam yemeğinden sonra barda hep birlikte SOYUT PADİŞAH oyunumuzun video bandı izlenecek. Onun hazırlıkları için izin istiyoruz Hoşgeldin William'dan, teşekkür edip, çıkıyoruz odasından kan ter sıcağa. Kontesin köşküne doğru yürüyoruz Teksaslı bayanla. Hoşgeldin William hakkında sorular soruyorum, beni aydınlatıyor. Bundan çok yıllar önce Hoşgeldin William ve karısı Mexico kentinde yaşıyorlarmış. Demek amcamın bir karısı da varmış! Of kors! Karısı da, kendisi de en hızlı şıringacılardanmış! Damardan tuzlama yani? Of kors! Hoşgeldin William tabancaları ve tabanca kullanmayı çok severmiş. Bir gece karısıyla kafaları çok iyiymiş, eve gelmişler, Giyom Tell'cilik oynamışlar! Hep oynarlarmış ve amcam her seferinde, bir kurşunla ortasından delermiş karısının başına koyduğu elmayı. Karısı hiç korkmazmış, Giyom Tell'in oğlu gibi. Ancak o gece nasıl olmuşsa, elma yerine, alnından karısını vurmuş Hoşgeldin William. Hoş, Giyom Tell'in de bir sürü oğlu olduğu, bir çoğunun bu ve benzeri iş kazalarında öldüğüne yönelik söy-

lentiler de yok değil. Sonunda mahkemeler olmuş, ne olmuşsa Hoşgeldin William, beraat etmiş!

– Kafamız çok iyiydi, sayın yargıç!

durumu süper-hafifletici bir madde var demek ki onların yasalarında... Daha sonra da Hoşgeldin William'ın o kadından olan oğlu, bir miğde hastalığından ölmüş. Bu olaylar çok koymuş adama. Resim de yapıyormuş yazarlığın yanında. Ağırlığı resme vermiş. Bitirdiği resme uzaktan tabancayla ateş ederek, resimde kurşun delikleri açar olmuş. Bu resimleri çok tutulmuş... Bana bir kitabını verdi Hoşgeldin William. Resimlerine bakacağım, fakat kitap resimli değil. Ben de bu kitabı postalayacağım ona, içinde adını görecek, hiç bir şey anlamayacak. Ya çıldırır ya da hızlandırılmış türkçe öğrenir. Benim tanıdığım William Burroughs, öyle bir tip.

Bir süre suskun yürüdük kontesin köşküne dek. Girdik ki bara, Belçikalı hummalı bir çalışma içinde. Burada elektronik işlerine o bakıyor. Asıl adı Mark, kod ismi Laser. Onu herkes öyle çağırıyor. Laser bey, bir büyük televizyon getirmiş, benim 8mm. kameradan oraya giriş yapmaya, televizyonda SOYUT PADİŞAH'ın görüntüsünü bulmaya uğraşıyor. Kısa bir süre uğraştı. Gitti, başka ara kablolar getirdi. Herkesin bu iş olamayacak, düşüncesinin ayyuka çıktığı bir anda da, SOYUT PADİŞAH'ın kabakları, kabak gibi belirdi ekranda. Laser sırıttı, bandı başına alıp hazır etti, yemeğe geçtik.

Akşam yemeğini hazırlayanlar, yemekten önce küçük bir gösteri yaptılar. Laser burada da oyuncu olarak yeteneğini gösterdi. Gösterinin konusunu anlıyamadım ama, Laser'in iyi bir oyuncu olduğunu anlamak için, ingilizce bilmeye gerek yok, çok başarılı bir yaşlı adam kompozisyonu çizdi. Çizer çizmez de bu kompozisyonu sildi, masalara salata

servisine geçti, on numara bir şef garson tavrıyla. Yemeği hazırlayanlar, o akşam yemek servisini de üstleniyorlar.

Hoşgeldin William'ı incelemekle geçirdiğim yemekten sonra bara geçildi. Kimisi koltuklara, çoğunluk yere oturdu. Groteski Abdullah'ın simül tane tane çevirisiyle başladı SOYUT PADİŞAH. Ben, izleyenleri izliyorum, kendimi izleyecek değilim ya. İlk onbeş dakika şaşkın bir ilgi var gözlerinde, zaman zaman eğleniyorlar, birbirlerine bakıyorlar. Saydam giysilere çıldırdılar, çığlıklar atıyorlar. Ancak ilk yarım saatin sonunda, dili anlamamanın sıkıntısı okunuyor yüzlerinde... Bir de finali izleyelim, diyorlar. İzliyoruz. Hepsi, tek tek teşekkür edip, kutluyor ve yatmaya gidiyorlar, bir kaç kişi kalıyoruz barda. Living Theater'ın kuruluş dönemi oyuncularından Roy Walford, Gregg ve Biosfer'in kameraman ve fotoğrafçısı fransız kadın Michele'le söyleştik bir süre. Biçim ve ritmimiz onları etkilemiş. Türkiye gibi bir ülkede böyle bir tiyatro olayı olabileceğini, üstelik bunu izleyenler bulunabileceğini hiç akıllarına getirmediklerini dile getirdiler.

Barmen kadına daha fazla eziyet etmemek için, Gregg, Groteski Abdullah ve ben, benim apartman dairesine geldik, şarap içmeyi sürdürdük. Abdullah hüzünlü. Teksaslı bayan ona:

– Bavulunu yap, yarın gidiyorsun!

demiş.

– O kadın beni buradan kovamaz ağbi! Bana bunu yapamaz!

diyerek dikliyor şarabı, bir yeniden dolduruyor bardağı:

– Abdullah'a bu yapılamaz!

– Haklısın Abdullah!

diyoruz, ben türkçe, Gregg ingilizce. Sabah sekizde zorunlu kahvaltı var, Gregg Groteski Abdullah de Vito'yu yüklenerek, gidiyor.

IX/ÇEVİR İNGİLİZCEYİ YANMASIN

Kleopatra'nın havuzundayım, bir sürü kadınla. Kleopatra yok her nedense. Havuza ulaşan biricik tahta kapının, kocaman tahta sürgüsünü sürmüşüm, n'olmaz n'olmaz, bu kadar kadınla, çırılçıplak basılırım, beni siktiret, kadınlar rezil olur... Bana n'olucak?

– Helal olsun herife!

derler. Havam olur. Kısmetim açılır... Ilıkla sıcak arası bir ısıda, dipten kaynıyor su, doğal bir jakuzi. Kadınlar bana üzüm yediriyorlar, armut yediriyorlar. Bir tanesi ayva yedirmek istiyor, yemiyorum. Oramı, buramı, daha çok oramı mıncıklıyorlar, kendi aralarında kıkırdıyorlarken, telefon çalıyor. Nasıl çalar? Ne telefonu? Kleopatra'nın havuzunda telefon mu var? Kleopatra'yı mı arıyorlar? Kleopatra mı bizi arıyor? Kadınlar da şaşkın, birbirlerine bakıyorlar. Kimisi, basıldık, duygusuyla ürkmüş, kimisi inşallah ahlak zabıtasıdır, meşhur oluruz, sevinciyle geriniyorken, açtım gözümü, Biosfer'deki bio-odamdayım, yataktayım, masanın üstündeki telefon çalıyor... Hassiktir! Hızla yumdum gözümü, ortada ne Kleopatra'nın havuzu, ne kadınlar, ne üzüm ne de armut var! Gri-beyaz bir boşluk, telefon çalıyor, görüntü yok, düşte ariza var.. Yeniden açıyorum gözümü. Kalkıyorum, alo'luyorum. Teksaslı bayan. Hoşgeldin William bugün dönüyormuş, yarım saat sonra onunla kahvaltı edilecekmiş. Emredersiniz efendim!

Hoşgeldin William ve laçolarıyla kahvaltı ediliyor. Kendileri yol ediliyor. Güle güle William! Odama geri dönüyorum. Kimse rahatsız olmasın diye, yalnızca odamda keyifle püfür püfür içebildiğim pipoma, basıyorum hoş kokulu amerikan tütününü, yakıyorum pipoyu Arizona'ya karşı. Radyoda haberler var:

– İn di nort of Irak... Törkiş teritori...

gibi bizi yakından ilgilendiren sözler var haberlerde, fakat tam anlıyamıyorum olup biteni. Irak'ın kuzeyinden ve Türk topraklarından sözediliyor... Bunda anlaşılmayacak bir şey yok, savaş patladı demek ki! Hem de bizim topraklarda. Burada gazete, televizyon gibi şeyler yok, dünyayla ilgisini kesmiş bir uzay üssü gibi Biosfer. Eve telefon etmek istiyorum ve fakat odamdaki telefon marifetiyle doğrudan doğruya her yere telefon edemiyorum. Santıralcı Abla'ya derdini anlatacaksın, ingilizce olaraktan. Yalnızca numarayı söylemek yeterli olmuyor, bir araba şey soruyor Santıralcı Abla, bir bok anlamıyorsun, sonunda:

– Tenkyu!

diyerek kapatıyorsun. Bir kaç kez başıma geldi bu. Gene de yeniden aldım ahizeyi elime, Santıralcı Abla'yla karşı karşıyayız.

– Ay vant tu telefon, İstanbul, may nambır in İstanbul iz..

diye ağır ağır derdimi söktürmeye uğraşırken Santıralcı Abla, paldır küldür, uzun bir cümleye giriyor. Onu bir başka sıkıcı cümle izliyor. Sıkıcı cümlenin içinde "İstanbul" sözcüğü geçiyor... Hiç bir bok anlamıyorum... Bir an duralıyorum...

– Yes!

diyorum, ne kaybım olur? Sen misin "Yes" diyen, uzun bir tirada giriyor Santıralcı Abla. Gene tenkyu, diyerek kapatma durumundayım, bu kez, değişiklik olsun diye:

– Ay lav yu!

diyerek kapatıyorum telefonu. Elimde pipo, dolanıp duruyorum odanın içinde Engin Ardıç gibi, aklım Arnavutköy'de. Yalçın dağların üstünde iki kartal uçuyor. Hergün uçuyor bu kartallar burada. Biosfer'i inceliyorlar herhalde onlar da kuş beyinlerince... Çat kapı, Groteski Abdullah geliyor. İlk kez bu denli seviniyorum onun gelişine. Zaman zaman, Abdullah benim elim, ayağım. Hemen onu Santıralcı Abla'yla görüştürüyorum. Kısa bir görüşmeden sonra, İstanbul numaramızı bildiriyor, sırıtarak kapatıyor, telefonu:

– O da seni seviyormuş!

– Kim?

– Santıralcı Abla!

– Bağlamıyor mu telefonu?

– Bağlıyacak ağbi!

derken de çalıyor telefon, Groteski açıyor:

– Yanıt vermiyormuş ağbi? Başka numaramız var mı?

– Yanıt vermiyor muymuş? Allahallah! Başka numaramız var. Bizde numara çok!

Kayınannemin numarasını yazdırıyoruz platonik aşkım Santıralcı Abla'ya. Demek ki savaş patlak verdi, bizimkiler Arnavutköy'den, kayınannenin sığınağına geçtiler, gibi düşünceleri birbirine kancalıığnelerken, çalıyor telefon. Kayınanneye ulaşıyoruz. Türkiye'de savaş mavaş yokmuş. Teyakkuz durumu sürüyormuş. Bizimkiler Silivri'ye gitmişler. Silivri'yi arıyoruz acele. Karımla, büyük kızımla konuşuyorum, küçüğün henüz konuşma durumu yok. Onun da benim adıma öpülmesini istiyorum.

Ülkemizde ve evimizde durumun huzurlu olduğu anlaşılınca, birer viski koyduk kendimize. Abdullah de Vito, okuldan kovulduğu kesinleşmiş, disiplin kurulunda hiç bir şansı

kalmamış, haşarı bir ortaokul öğrencisi gibi dikledi viskiyi. Teksaslı bayan tarafından kovulmuş, ama gitmek istemiyor. Esas çocuk Johny ile konuşmaya karar veriyor. Teksaslı bayanı arıyor telefonla:

– Ay vant tu spiik vit Coni, okey?

diyor, kesin ve kararlı. Az sonra Teksaslı bayan bizi arıyor. Ne diyorsa;

– Okey!

diyor Groteski, kapatıyor telefonu, gelip gol atmış bir acar futbolcu gibi oturuyor karşıma:

– Tabii ağbicim! O kim oluyormuş? Ben Coni'yle erkek erkeğe konuşurum durumu!

Az sonra esas çocukla konuşmaya gidiyor kovboyca, kısa süre sonra da süklüm püklüm benimle helalleşmeye geliyor. Esas çocuk onu ikna etmiş. Biosfer'e geldiğimiz akşam, yemekte Abdullah de Vito, kadınlara kimi yersiz şakalar yapmış. Bunların bir bölümü ingilizcede hakaret oluyormuş. Bu yüzden hemen buradan gitmesi gerekiyormuş.

– Niye hakaret olsun ağbicim? Onlar aralarında neler konuşuyorlar... "Faking"siz konuşmaları yok, Abdullah "Faking" deyince ayıp oluyor! Tamam, giderim ağbicim!

diyor küskünce. Teksaslı bayan koruma polisi gibi Groteski'nin ardında. Abdullah'ın ağzından, Tango denen hatuna özür mektubu yazmış, imzalamasını ve gitmeden önce Tango'ya vermesini öğütlüyor. Abdullah de Vito, ne desen:

– Okey okey!

diyor artık. İki okeyi ardarda kullanmasının nedeni, "Tamam tamam" duygusu. Aslında, hepinizin ağzına sıçayım demek istiyor Groteski, bunu bir tek ben anlıyorum. Çünkü Apo, türkçe düşünüp ingilizce konuşuyor. Öğlen yemeğine

yöneliyoruz. Yemekhanenin kapısında Abdullah de Vito, Tango'ya özür dilekçesini arzediyor, benimle öpüşüyor, öbürlerine:

– Okey okey!

diyerek burukça el sallıyor ve bir cipe bindirilerek uzaklaştırılıyor Arizona'dan, bir filimde hapse giderken mahalleye el sallayan Yılmaz Güney gibi...

Yemeği, Teksaslı bayan, esas çocuk Johny ve burada ilk kez gördüğüm alman tiyatrocu Sabina ile yedik. Sabina Perran Kutman'ı andırıyor, neşeli, büyük kahkahalı... Frenkçe de konuşuyor. Berlin'in içindenmiş. Biosfercilerin Katmandu'da da bir tiyatro grubu varmış, o takımın başındaymış Sabina. Bizim ortak yapım düşüncesini çok ilginç buluyor. Nihayet, esas çocuk Johny bu konudaki düşüncelerini açıklıyor. Önce, İstanbul'u, böyle evrensel bir olay için ilginç bulmuyor. Gemiyle Avrupa dolaşmak da aklına yatmıyor. Avrupa bitti! Ne Avrupa'sı? diye düşünüyor. Amerikalılarda sık gözlenen derin bir avrupa hasetliği var. Avrupa gibi bir geçmişleri yok. Belki de geçmişini, tarihini kıskanıyorlar Avrupa'nın. Esas çocuğa kalsa, Türkmenistan'a, Kırgızistan'a gitmek gerek! Ya da, hazır duvar yıkılmışken, Berlin'de gerçekleşsin bu düşünce! Berlin'in yarısı türktür, orada türkçe de oynanabilir. Berlin'de oynanırsa Theater Heute dergisinde istediğimiz eleştiriyi çıkarabiliriz, adamlarımız var, diyor. Demek ki tüm dünyada geçerli, eleştiri konusunda, adamlarınızın olması! İstediğimizi yazdırırız, diyor. Tam ne demek istiyor, pek anlamış değilim. Sürekli çeviri yapılmıyor, adam gözümün içine bakarak ingilizce konuşuyor, ben bakıyorum. Sonra gülünüyor. Onları mı kırıcam, ben de gülüyorum... SOYUT PADİŞAH'ı izledikten sonra, Johny'nin kafasına takılan iki şey var. İlki, Groteski Abdullah'ın bağnaz çevirisinden kaynaklanıyor: Karnıbahar Sultan, oyunda kötü ve şeytan kadın olarak gösteriliyor, kadın-

lar aşağılanıyor, bu düşünceye katılmadığını belirtiyor. Groteski Abdullah, Osmanlı Sarayı'na giren, hatta sızan, sızdırılan gavur kadınların Osmanlı İmparatorluğu'nu batırmak üzere gelmiş kafir casuslar olduğuna inanıyor ve çeviri yaparken de bu düşünce penceresinden konuşuyor, yorum yapıyor. Üstelik bu yorumu, belirli bir Kapalıçarşı ağzı ve mantığıyla çiziyor. Groteski hiç çeviri yapmamış olsaydı, Johny böyle bir şey düşünmeyecekti belki. Abdullah'ın çevirisi, işin dili ve alayı konusunda da fikir veremiyor. Esas çocuğun takıldığı, ikinci nokta, bizim tiyatromuzun durağanlığı, oyuncularımızın pek hareket etmeyi sevmediği, dizilip konuştuklarını belirtiyor. Oysa onların tiyatrosu, atlayan, zıplayan, koşan bir tiyatroymuş. Nasıl ortak bir biçim bulacağımız konusundaki endişelerini dile getiriyor. Bu konuda haklı, bizim tiyatromuz, çok konuşan, laf satan, dile dayalı bir tiyatro. Durup, lafı satıyoruz, takla atarak satamayız o lafı! Yıllardır koreograflarla yaptığımız kavga! Eğer söylediğimiz sözde bir alay varsa, o sırada dansın durup sözün salona atılması, yani satılması gerekiyor. Eğer böyle bir sözünüz yoksa, tabii ki iki takla, bir piruet çok hoş olur. Bu örnekten giderek, Sabina'nın hızlı çevirmenliğiyle, düşündüğümüz ortak yapımın, daha görsel, müzikli, danslı, o kadar çok söze dayanmıyan, ne ingilizce, ne türkçe, bakınca anlaşılan devingen bir olay olacağını anlatıyorum. Magic Circüs örneğini veriyorum, dans, şamata, atraksiyon birbirine girerken, Jerome Savary elinde bir mikrofon bir köşede durur ve konuşur, hiç kımıldamaz.. Onun kımıldamaması olayın bütününü durağan kılmaz.. Durup düşünüyor esas çocuk. Beni inceliyor. Belki de Teksaslı bayanın İstanbul'a gelerek, bizim takımla bir süre atlamalı, zıplamalı çalışmalar yapması uygun olabilir, deniliyor. Erol Ağbi geliyor gözümün önüne, bayılır böyle atlamalı, zıplamalı, takla atmalı çalışmalara, yapılması zor dans figürlerine...

Uzun sözün telgırafı, esas çocuğun pek aklı yatmıyor bu işe, adam başından aşkın işlerinin başına dönüyor. Teksaslı bayan ve Sabina'yla kahve içerek sürdürüyoruz söyleşmeyi. Bu işin İstanbul'da olması gerektiğini, bizi orada yüzen bir tiyatronun ilgilendirdiğini, derdimizin bir arabasız arabalı vapur olduğunu anlatıyorum. Akşamüstü esas çocukla son bir görüşme yapılacağını söylüyorlar. Odama dönüyorum.

Akşamüstü, esas çocuk Johny ile yeniden görüşüyoruz, Teksaslı bayan, Sabina ve Gregg'le birlikte. Esas çocuk, pek bizim projeden konuşmuyor. Havadan sudan konuşuluyor, söz bir türlü oraya gelmiyor. Sonunda da:

– Sizin projeniz hayal!

diyor ve kapanıyor konu.

Şimdi sıkıcı olan, bu askerlikimsi ziyaretin geri kalan günlerinin tamamlanması... Bir an önce biletimi değiştirip eve dönmenin yollarını bulmalıyım, fakat işin bok tarafı, Meksika programı yapılmış, biletler alınmış bulunuyor. Groteski Abdullah da gitti. Üstelik alış-veriş yapmış değilim. Kızlarıma pabuçlar alınacak, oğluma değişik ilginç şeyler almalıyım, her şeyden mutlu olmaz... Ayrıca bu apeks denilen, içinden haftasonu geçen, biletlerin bir özelliği de tarihinin değiştirilememesi.. Para farkı ödenerek değiştirilebilir... Bu bilet yırtılıp, yepyeni bir bilet alınabilir, eğer uçaklarda yer varsa... Bu gözünü sevdiğimin amerikalıları biletlerini bir yıl önceden alıyorlar, uçaklarda iki gün sonraya bilet bulmak bize özgü bir şey.

Odamda içkiye veriyorum kendimi. Arizona göklerinde şimşekler çakıyor, birden anlamsızlaşıyor Kristof Kolomboğumuz. Boşandı boşanacak, fakat bir türlü boşanamıyor, evli bir yağmur. Hiç görmediğim korkunç şimşekler çakıyor. Birden telefon çalıyor, Teksaslı bayan. Uzun bir tele-

fon konuşması geçiyor aramızda. Teksaslı bayan, anlatılanları yanlış anladığımı, Johny'nin projeye karşı çıkmadığını, fakat uçuk ve gerçekleştirilmesi zor bir iş dediğini ileri sürüyor. Üstelik onun huyu böyleymiş, kafadan böyle olumsuz yaklaşıp, karşısındakinin yapmak istediğine ne denli inandığını, yapmak isteme katsayısını ve nasıl yapacağını savunmasını istermiş... Bir de şu varmış; hergün bir sürü tip buraya gelip, şu kadar dolar verin, size bir filim yapalım, şu kadar dolara size buraya golf sahası yapalım diyormuş. Projeden, tekliften geçilmiyormuş. Bu yüzden projeler karşısında Johny suskun kalmayı yeğliyormuş. Teksaslı bayanın frenkçesi ve benim ingilizcemle, üstelik telefonda, anlaşmamız saatler sürüyor. Teksaslı bayan, Johny'nin son sözü söyleme durumunda olmadığını, kendisinin bir manevi lider olduğunu belirtiyor. Son söz, benimdir, diyor. Bugün SOYUT PADİŞAH hakkında aralarında çok konuşmuşlar ve genel kanı herkesin oyunu çok beğendiğiymiş, falanmış, filanmış, ben tamamen yanlış anlamışım...

– Ay vant tu go in may hom!

diyerek kapatıyorum telefonu. Teksaslı bayan, esas çocuk Johny'yle yeniden görüşüp onu ikna etmeye uğraşacakmış. Bana, acele etme, bu iş olacak, demeye getiriyor. Sıkıştıkça da, benim tamamen yanlış anladığımı ileri sürüyor, çevir ingilizceyi, yanmasın!

Şimşekler dindi Arizona'da. Bir türk kovboy çok yalnız, Ret Kit biçim hüzünlü... Şu an İstanbul'da sabahın dokuzu, "king size" Amerika'nın çok Biosfer Arizona vadisinde gecenin kadife yarısı.

X/BAY BAY ÇINGIRAKLI YILAN!

Bu sabah, üç sabahtır yaptığım gibi, sekizdeki içtima kahvaltısına kalkmadım. Asker miyim lan ben burda? Dokuzda kalktım. Odamda, mutfak bölümünde gayet cici bir aygıt var, suyunu ısıtabiliyorsun. Kahve var, çay var, şeker var. Buzdolabında bir portakal var, e yeter.

Teksaslı bayan aradı telefonla, odamda çalışmalarımı sürdüreceğimi söyledim. Hangi çalışmalarsa onlar? Yanımda okumak için bir tek kitap bile getirmemişim. Niye getireyim? Hummalı bir çalışmaya geliyorum ben buraya. Bir ortak yapım görüşmeye, onu ayrıntılamaya geliyorum, tatile gelmiyorum ki, harıl harıl yazacağımı sanıyorum ben burada... O sanıyla gelmişim yani.. Açtım, Tucson radyosunu, kulağımızda ingilizce bulunsun... Oturdum, eve dönerken Amerika'dan alınması gereken şeyler listesi yaptım, ilk çalışma olarak. Daha sonra, bir dosya kaadına, arabasız arabalı vapuru çizdim. Amerikalılar kaatlara bir şeyler yazıp çiziktirmeyi çok seviyor ve önemsiyorlar. Teksaslı bayan kimi kaatlara aldığı notları, çizdiği aptal desenleri dosyalamış, elinde üç dosyayla dolaşıyor. Birinin üstünde "İSTANBUL" yazıyor, bir tanesi "DALIŞ" oyunu dosyası, bir de Gregg'le oynayacakları iki kişilik oyun proje dosyası. Dosyalarda bir bok yok. Oyunun ismi, kimlerin oynayacağı, ne zaman oynanacağı, afiş eskizi, program dergisi eskizi, kullanılabilecek aksesuarlar listesi, dekorla ilgili düşünceler, giysiler üs-

tüne düşünceler ve fakat ortada oyun yok... İnsanın hiç bir yere yazmadan kafasında düzenleyebileceği en ilkel şeyleri, küçük küçük bölüm başlıkları biçiminde altalta yazıp elde o kaatlarla dolaşmanın adı çalışmak! Dinlenmenin adını, çalışma koymuşlar!

Çalışmalarımı sürdürürken Teksaslı bayan yeniden aradı. Görüşmek istiyormuş. Öğle yemeğinde nasıl olsa görüşeceğimizi belirttim.

Görüşmeli öğle yemeğinde, Teksaslı bayanın turfanda endişeleri belirdi. Türkçe bir gösteride ikinci planda kalacakları kaygısı var. Bizim kendi ülkemizde ve dilimizde güçlü olduğumuzu, onların bizim gölgemizde kalacaklarını söylüyor. Evet, doğru... Biz kendi ülkemizde ünlüyüz, ama siz kendi ülkenizde ünlü değilsiniz ki! Örneğin siz Shirley Mclaine olsanız, hiç de gölgede kalmazsınız! Ayrıca, yeni bir düşünce geliştirmiş Teksaslı bayan, korkarım bu dördüncü dosyanın açılışı olacak. Gemi projesini bir yana bırakalım, bir B projesi, hatta bir üçüncü C projesi geliştirelim, maksat dosya olsun, diyor. Ben de onların tiyatrosu hakkında kimi endişelerimi dile getiriyorum. Onların takımını, oyuncu olarak görmüş değilim, tanımıyorum. Yaptıkları hiç bir iş hakkında en ufak bir bilgim yok, açıkçası ne kadar tiyatrocusunuz, bilemiyoruz! Meksika dönüşü, Fort-Worth'da onların daha önce oynadıkları oyunların videolarını izleyecekmişiz. İyi! Başka bir sorun daha geliyor gündeme; İstanbul'da altı hafta prova, ardından iki ay oyun, toplam üç buçuk ay onlara çok uzun geliyormuş. Amerika'dan bu kadar uzun süre ayrılamayız, diyorlar. E, o zaman, ne kıçımı yemeye ortak yapıma kalkıyorsunuz? Niye beni buralara getiriyorsunuz? İçinde yirmi gün oynamak için gemi satın alınmaz ki! Gemi kiralanamaz mı acaba, diyorlar. Olabilir, Devlet Deniz Yolları'na sormak gerek! Öğle yemeğinde masamızda, Gregg, esas çocuk Johny, Michele, Marie ve ismini

bilmediğim iki Bio-ağbi var. Biz Teksaslı bayanla aramızda bunları konuşurken onlar da Bio'dan, sudan konuştular. Meksika olayı konuşuluyor. Bu yolculuğun kod adı "Büyük Deneyim". Orada ne deneyeceksek?

Marie, esas çocuk Johny'nin eski karısıymış, iyi frenkçe konuşuyor. Kod adı Flash! Resim yapıyormuş. Yemekten sonra, onun evine, resimlerini görmeye gidiyoruz. Resimler pek başarılı denemez, daha çok boya ziyanlığı. Marie'nin evinden çıkıp, Michele'in atölyesine kahve içmeye gittik. Küçücük bir mekanda, bobin bobin filmler, video malzemesi, kameralar, seslendirme ve miksaj bölümleri, yok yok.. Michele akşamüstü benimle biraz konuşmak istediğini söyledi, akşamüstü altıda kontesin köşkünün önünde buluşmak üzere sözleştik, odama döndüm.

Balkona gene o salak kedi geldi. Bu odaya alışık. Odanın benden önceki konuğu, ya da bir önceki kedipervermiş herhalde. Birisi alıştırmış yani, ismini CAT KİD koyduğum, bu arizonalı salak kediyi bu odaya. Beni o birisiyle karıştırıyor. İlk geldiğimiz gece de ziyarette bulunmuştu Cat Kid. İsmi o gece koyulmuştu zaten. Groteski Abdullah'la zar zor çıkarmıştık hayvanı odadan. Balkonun sürgülü cam kapısını kapattım, geldi cama dayandı salak şey.

– Gedağut lan Cat Kid... Zaten ingilizce bilmiyorum...Gedağut, dedim sana!

Akşam altıya dek, odamda uzandım, sigara içtim, pipo içtim, o yana devrildim, bu yana döndüm, biraz içki içtim. Yani, çalışmalarımı sürdürdüm. Altıya beş kala Michele ile buluşmak üzere kontesin köşküne gittim.

Buradaki tek fransız olan Michele'le henüz açılmamış olan barın önündeki, bahçe masalarından birinde oturuyoruz. Michele, bir avrupalı olarak, Amerikan tiyatrosunun son zamanlarda içerikten çok enerjiye dayanan, atlayan,

zıplayan ve fakat bir şey söylemeyen bir özenti tiyatrosu olduğunu ve bunlarla benim pek bir yere varamayacağımı söylüyor ve gözleri felfecir bir Parisli kadın olarak birdenbire Teksaslı bayanı çekiştirmeye başlıyor, hızlı, soluk soluğa ve dinleyeni yoran bir paris frenkçesiyle. Teksaslı bayan, iddialı ve inatçı bir kadınmış, güçlüymüş ve güçlü olmayı severmiş. Kim sevmez?

– Senin, ülkende kalburüstü bir tiyatrocu olduğunun farkındalar, oraya gelip senin yanında ezilmek istemiyorlar. Seni başka yerlere götürüp, senden yararlanmak istiyorlar.

diyor, Felfecir Michele. Bu fransız kadın, niye onlara karşı benden yana? Bir biçimde sınıyorlar mı beni? Felfecir Michele de onlardan biri, niye onlardan "onlar" diye söz ediyor, o kimlerden? Amerikalılarla avrupalılık arasındaki ayırım belki de bu. Felfecir Michele ve ben amerikalı değiliz. Biz eski dünyalıyız, onlar yeni dünyalı. Eski dünyanın geçmişini ve kültür birikimini kıskanıyorlar. Kapalı devre bir kültür ve tarih anlayışı içine hapsolmuşlar. Güneyde, burunlarının dibindeki latin-amerika kültürüne de kıçlarını dönmüşler, Bodrum'a yerleşip, kıçını denize veren davar çobanları gibi. En esas çocuk Abraham Lincoln ile başlıyor kültür ve tarih ve anayasa ve benzer yasalar... Felfecir Michele ile beni bir araya getiren, amerikalılara onların bilmediği bir pencereden bakabilişimiz..

– Peki sen niye geldin buraya Felfecir Michele?

– Uzun öykü!

– Roman yani!

– Irmak-roman!

diyerek kahkaha atıyor Felfecir Michele ve buraya yanlışlıkla gelişi romanından, gelişigüzel, kısa bölümler anlatıyor, barda, daha sonra yemekte. Yaşamının filminden parça

gösteriyor gibi. Henüz kurgulanmamış bir "iş-kopyası" ile karşı karşıyayız, Felfecir Michele filminin. Ona iyi geceler dileyerek, o sinemadan çıkıyorum. Yılanlardan korkmayarak, karanlık asfalttan odama yürüyorum. Arizona'da son gecemiz, yarın sabah Meksika'ya gidiyoruz.

Balkonumun bir karış dibinden başlıyor toprak. Orada yaşayan bir çıngıraklı yılan var, ara sıra çıngırdatıyor, işi bu, yuvası orası. Fakat bu gece azdı, aralıksız çıngırdatıyor. Bana "uğurlar olsun" mu demek istiyor, nedir? Sinir bozucu bir durum. Özcan Özgür'ü sok bu odaya, on dakika durmaz:

– Orda Cat Kid, aşağıda çıngıraklı bızzt, sabaha kadar lingiling lingiling.... Sıçarım Biosferinize efendim!

Fakat biz, sıçamıyoruz... Sıçıyoruz da bir yere gidemiyoruz burdan, dağın başında bir uzay üssündeyiz. Meksika'ya bavulda şişe götürmemek için, ne kadar içkim varsa içtim, çıngıraklı yılanın onuruna o gece... Eyvallah lan çıngıraklı, bu son gecemiz, yarın gece istersen tüm çıngırdaşlarını çağır, sabaha dek çıngırdatın bu balkonun dibinde. Ay em going tu Mexico!

XI/VİVA ZAPATA

Sabah yedide uyandım. Çıngıraklı sayesinde, pek uyudum sayılmaz. Meksika'da uyumayı düşünüyorum, karikatürlerdeki meksikalılar gibi. Başımda bir sombrero, ağzımda bir çöp. Başka ne işim var ki Meksika'da? Bastırdım kadirşinas kırmızı bavula, ortada gözle görülen eşyamı.. Gözle görülmeyen şeylerimi burda bırakıyorum, Biosfer'e kıyağım olsun. Sekizde kahvaltı adı altında içtima var, kontesin köşkünde. Dokuzbuçuk suları yola çıkılacakmış. Böyle buyurdu Teksaslı Zerdüşt hanım! Bir uçakla Dallas, Dallas'tan aktarma, bir uçakla Cancun. Cancun'dan arabayla bir saatlik yolumuz varmış. Bu yolculuk sürekli saatler ileri ve geri alınarak yapılacakmış, yani kaçta nerdeyiz, onu bilemiyoruz. Zaten saati bu kadar ileri, geri aldıktan sonra bizim için saatin ne anlamı var? Bedenimin bio-ritmi zaten karmakarıştı. Saat kaç? Ay dont keyr! Arnavutköy'de saat kaç? Aslolan o. Ben saat diye ona derim. Arizona'da sekizken, Dallas'ta altıymış, bana ne ulan?

Bavulu kapatıp, kahvaltıya gittim koşaradım. İn cin çift kale maç! Orta hakem ben oluyorum, yan hakemler raporlu. Oysa saat tam sekiz. Gene mi bir yanlış anlamayla karşı karşıyayım, diye oturdum bardaki bir masaya, beklentideyim. Barmen kadın, bana bir kahve getirdi.

– Tenkyu veri maç!

Kahvemi içtim, gelen giden yok. Benden başka hiç kimsenin, buraya kahvaltıya gelmemesi, benim bir şeyi yanlış anladığımı gösteriyor elbette, ya da Kafkamatik yorumla, benden başka herkes kahvaltıyı unutmuş olabilir. Nice sonra, barmen kadın bana kahvaltının iç avluda, yani esas çocuk Johny'nin bahçesinde olduğunu belirtti. İç avluya dolandım ki, herkes orda, kahve ve altı durumunda. Hatta ciddi bir içtima, biri konuşuyor, öbürleri dinliyor. Sonra başka biri konuşuyor. Kahvaltıdan çok bir kurultay havası. Herkes o gün yapacağı işleri anlatıyormuş, Meksika'ya gidenler, Meksika'da ne yapacaklarını anlatıyormuş... Hiç bir bok anlamıyorum.. Derken yağmur başladı, onlara inat.. Kahvemizin içinde Arizona yağmuru, kurultay sürüyor, sanki yağmur şakır şakır yağmıyormuş gibi. Neyse içtima bitti, kalkılındı. Belçikalı Laser, beni 9.25'te odamdan alacağını söyledi.

– Okey Laser!

diyerek odama geldim. Dokuzbuçukta geldi Laser, önce beni ve bavulumu aldı. Sonra Teksaslı bayanın odasına uğradık, onu ve onun çantalarını aldık. Meksika deneyimi için malzeme yüklenen yere geldik. Herkeste bir yüzeysel telaş. Bir sürü kapalı kutu, plastik küvetler, ilgisiz çantalar yükleniyor bir kamyona... Esas çocuk Johny, yükleme olayına nezaret ediyor... Kendisi de kutular taşıyor, örnek bir lider olarak. Teksaslı bayan benim de yüklemeye yardım etmem gerektiğini belirtiyor. Birden bavulumu bir kenara bırakıp, bir Sirkeci hamalı gibi girişiyorum işe. Gülünecek haldeyim, allahtan ben kendimi dışardan görmüyorum, bir amerikan tiyatrosuyla ortak yapım görüşmeye gelmişim, Arizona'da amele olarak çalışıyorum, karın tokluğuna. Sinir burnumun ucunda, ter damlalarına dönüşüyor. Meksika'da deniz dibine dalınıp mercan çıkarılacağı, o mercanların bu kaplarla, bir uçakla tezelden Biosfer'e getirileceği konuşuluyor.

– Sen de dalar mısın?

dedi biri.

– Ben doğuştan dalgınım, tenkyu!

dedim. Hiç bir şey anlamadı. Yükleme başarıyla tamamlandı. Esas çocuk Johny bana pek yüz vermiyor, küsmüşüz gibi bir tavır içinde! Meksika'ya gidişime mi bozuluyor? Ben de bozuluyorum aslında bu konuya. Ne işim var Meksika'da? Esas çocukla aynı kanıdayız. Küskün bir vedalaşma, epik el sıkışma, kamyonet hareket ediyor, biz minibüse doluşuyoruz, Meksika takımı. Kimin Meksika'ya gittiğini ancak anlıyorum. Teksaslı bayan ve benim dışımda, Belçikalı Laser, İngiliz Jane, ki kod ismi Harleguin, bildiğimiz Arlekino demek, soytarı yani. Esas çocuk öyle buyurmuş onun ismini. Meksikalı Norberto, kod ismini bilmediğimiz Taber, belki de onun kod ismi yok. Gaie isimli bir sarışın kız, bir de ismini bilmediklerim var minibüste. Yola koyulduktan bir iki dakika sonra, minibüsün telsizi çalışıyor. Esas çocuk konuşuyor. Herkes camide imam konuşuyor gibi suskun ve ciddi dinliyor:

– Meksika deneyiminde ekibe başarılar diliyorum. Lideriniz olarak, sizi gerektiği gibi yol edemediğim için üzgünüm. Özür diliyorum.

gibi şeyler söylüyor esas çocuk Johny'nin sesi. Başka şeyler de söylüyor. Ben yalnızca bu kadarını çakıyorum. Konuşma bitiyor. Minibüsün içinde derin bir suskunluk var. Niye özür diliyor? Neden gerektiği gibi yol edememiş adamlarını? Olay nedir? Benimle mi ilgili? Kimse konuşmuyor. Tucson havalimanına geliyoruz. Malzemeyi indiriyoruz, uçağa yüklemek üzere içeri taşıyoruz, biniyoruz uçağa. Sigara yasak, kemer bağlamak zorunlu. Teksaslı bayan, harita üzerinden bilgilendiriyor beni. Gideceğimiz yer Akumal denen bir köy Meksika'da, haritada tam Küba'nın karşısı, Karaib

denizi kıyısı. Ağustosun son günü, dönüyoruz Biosfer'den Dallas'a, ordan vın Meksika! Bir ileri, bir geri laçka oluyor saat. Dallas havalimanında, nedeni amerikanca bir arızadan ötürü bir kaç saat bekliyoruz. Sonunda ordan kalkıp, Meksika'da Cancun havalimanına iniyor uçak. Fernando diye bir adam ve uzun boylu, güzel sarışın bir genç kadın karşılıyorlar bizi, kadının adı Tiahoga! İkisi de frenkçe konuşan meksikalı yeşilciler. Olayın Meksika'daki bağlantılı tipleri. Malzememizi alıp yüklüyoruz, burada kiralanmış, bizi bekleyen iki minibüse, ver elini Akumal! Ama biz eli tam veremeden çöküyor gece. Fernando, benim türk olmamdan ve isimlerimizin benzerliğinden hoşnut, bana hemen ısınıyor. İstanbul'u biliyor, frenkçeyi Beyrut'ta öğrenmiş. Bir vurmasan da bin dinle, bir herif. Gülünç bir aksanla konuşuyor frenkçeyi, ne söylese gülünebilir. Zaten gülme onun yüzünden hiç eksik olmuyor. Kartlarını veriyorlar, ben kartım olmadığını söylüyorum. Biraz şaşırıyorlar. Amerika'da kartı olmamak ayıp ve uyumsuz bir şey, adam değil misin ki kartın yok? Kimsin? Ufo musun? Fernando'nun kartından, mühendis olduğu, uluslararası bir kuruluşun da müdürü olduğu özümleniyor. Tiahoga'nın kartıysa, kendisinin Güzel Sanatlar Müdürlüğü'nde çevreci kültür uzmanı olduğunu belirtiyor.

İşte Meksika'dayız, birden koku değişti, görsel doku değişti. Amerika'dan kurtulmuş olmanın sevinci içindeyim. Bir benzincide durduk, benzin alınacak. Benzin pompasının üstüne, elle yazılmış bir karton düğümlenmiş:

"I DOLAR=2700 Peso"

Ben 2600 liradan almışım doları, ben yurttan çıkalı 2700 olmuştur zaten. Güzel! İşte evimizdeyiz, hesap kitap çok kolay. Bir peso, bir lira demek.

Akumal denen köye ulaştık. Burada iki büyük ev kiralanmış, o evlerde kalınacakmış. Kiralanan büyük evlerden

birinin önünde durdu minibüs. İşte burası, denildi. Terkedilmiş bir hava var yörede. Dışarıda bir fersiz ampul yanıyor. Kapıyı çalıyoruz, açan yok. Kim açıcak, o da bilinmiyor. Evin arkasına dolanıyorlar, bir yerlerden girip kapıyı açıyorlar, eşyalarımızı içeri taşıyoruz. Taşıma sırasında, evin ön bahçesinden, mayolu, uzun boylu, mavi boncuk gözlü, kumral, yakışıklı bir herif çıkageliyor. Denizden geliyor gibi bir hali var. Onu tanıyorlar bizimkiler. İsmi Chris! Ya da kod ismi bu. Adam dalgıç, kimi plastik leğenlerde, deniz suyu içinde, küçük, değişik balıklar yüzüyor, kimi leğenlerde mercanlar var. Dalıp dalıp çıkarmış bunları. Ortalıkta dalgıç gereçleri var. Herkes balıkları, mercanları inceliyor heyecanla. Çığlıklar atıyorlar. Ben de bakıyorum yarım göz:

– Nays! Veri nays!

Bana verilen oda, yatak, çarşaflar, perdeler, koridordaki ortak tuvalet, biricik kalıp sabun, kullanılmış permatik, herşey bizim memleketi anımsatıyor. Bodrum'un köylerinde kötü bir pansiyonda gibiyiz. Gecenin yarısını aşmışız, yorgunluktan ölmüşüz, tartışmasız devrildim yatağa.

Garip kuş sesleriyle kabus gibi geçti gece, sabah erken uyandım. Deniz kıyısına gittim. İşte Karaib denizi, tam karşımız Küba. Fidel Castro'nun puro kokusu geliyor sanki denizden. Telefon derdindeyim, bulunduğumuz evde telefon yok. Ufak ufak, herkes uyandı. Gutmorninkleşildi. Bir yere kahvaltıya gidilmek üzere, minibüslere doluşuldu. Teksaslı bayana, çevrede daha iyi bir pansiyon varsa orada kalmak istediğimi, telefon dürtülerimi, belirttim. Zaten şimdi, deniz kıyısında bir resort otele kahvaltıya gidiliyormuş, Fernando, bana orada bir oda ayarlıyabilirmiş. Güzel. Ayarlasın.

On dakikalık bir minibüs yolculuğundan sonra, söz konusu resort otele geliyoruz. Nesi resort, belli değil! Kumsalda denize karşı balkonlu odalar, inşaeden mutlaka laz bir mütayit. Ortada üstü sazlarla kaplı, kocaman bir lokanta,

tavan yüksek, lokantanın bir köşesi bar, dört bir yanı cam, karşımızda beyaz dalgalı Karaib denizi, bizden başka kimse yok. Bana oda bulunması, sanırım sorun olmayacak. Buraların mevsimi değilmiş şimdi. Kasım'dan yılbaşına dek hoş olurmuş burası, şimdilerde çok sıcak. Bugün 43 derece, rutubet ve nem üstdüzeyde, el neye değse yapış yapış... Eli ele değdirmemeye özen gösteriyoruz. Kahvaltı lokantanın ortasına kurulmuş, upuzun bir masada yapılıyor. Kahvaltıda bize katılan Gonzalo isimli, canayakın, ufak tefek bir meksikalı daha var. Lokantanın arkasındaki küçük kulübede, dalmak isteyenlere, dalgıç kıvır zıvırı kiralıyor, buraları çok iyi biliyor. Bizimkilere kılavuzluk edeceği anlaşılıyor. Fernando odamı ayarlıyor, Gonzalo indirim yaptırıyor. İndirim olmasa ne yazar, geceliği 65000 lira!

Meksikalıları elbette daha yakın buluyorum kendime, çoğu frenkçe konuşuyorlar, el sıkmayı, merhaba, eyvallah, güle güle demeyi biliyorlar. Fernando masanın başında oturuyor ve açıklamalarda bulunuyor. Meksika hükümetinin çevrecilik olayını pek çakmadığını belirtiyor, burada yapılacak siyah mercan çıkartılması olayının kimseye anlatılmaması, dallanıp budaklanmaması gerektiğini vurguluyor. Meksika hükümetinin olaydan haberi varmış, ancak bu konu duyulursa, halk bunu protestan anglo-saksonlar siyah mercanlarımızı çalmaya gelmişler, biçiminde yorumlar ve tepki gösterirler diye düşünüyormuş... Gizli görevdeyiz yani! Esas çocuk Johny belki de bu yüzden bozuk çalıyordu Meksika grubuna katılışıma... Hımm... Bir siyah mercan kaçakçılığına tamamen karışmış bulunuyorum, Türk mafyası adına! Hemen telefonla olayı Dündar Ağbi'ye mi bildirsem?

– Alo! Dündar Ağbi! Saygılar! Akumal Merkez'den arıyorum... Siyah mercan operasyonu bu gece başlıyor!

Peşlerindeyim! Beni arar, bulamazsan, Fidel Castro'ya not bırakabilirsin!... Anlaşıldı, tamam!

Fakat telefon nerde? Hele bir odama yerleşeyim, gerisi kolay, diye düşünerek, kıs kıs gülüyorum, bıyık altından.

Bu bilgileri ingilizce olarak veriyor Fernando bizim takıma, amerikan takımına yani. Niye benim takımım oluyormuş? Giderek anlamaya başlıyorum ingilizceyi. Fernando'nun ingilizcesi, tam benim anlayabileceğim biçimde, boktan bir ingilizce. Üstelik, el kol devinmeleriyle, kaş göz dingildemesiyle, çok renkli anlatıyor, anlamamak olanak dışı. Bir de, iki de bir, sağı solu kesiyor, koca kara bıyıklarını sıvazlıyor, delikanlı bir anlatım biçimi, belirli bir gizem içinde... Bir kaçakçılık içinde olduğumuz kesin. Gene de Dündar Ağbi'ye yanlış bilgi vermemek için, emin olmak istiyorum. Tiahoga'ya frenkçe soruyorum durumu. Adı Tiahoga, ama herkes ona Yogi, diyor. Kod adı tabii. Yogi kem küm ederek, onaylıyor durumu:

– Hükümetin haberi var, fakat halkın tepkisinden çekindikleri için, olayın duyulması istenmiyor!

– Hımm!

Hükümetin halktan gizli yaptığı herşey kaçakçılıktır zaten. Türkiye'de tarihi eser kaçakçılığına göz yuman bir hükümet kaçakçı değil midir yani? Derhal Dündar Ağbi'yi aramak farz oldu!

Sosis kızartmalı, sahanda yumurtalı, acı soslu bir kahvaltıdan sonra, minibüslerle kaldığımız evlere geri dönüldü. Onlar dalış için gerekli malzemelerini yüklerken, ben de yakın arkadaşım, kadirşinas kırmızı bavulu bindirdim minibüse. Bavulum küçük bir yara almış, bunların kasa gibi kutuları arasında. Hasarımız var yani... Hepsini bir bir anlatacağım Dündar Ağbi'ye. Hiç sesimi çıkarmadan, casusca bindim onlarla aynı minibüse, şimdilik benden hiç kimse kuş-

kulanmıyor, bu daha iyi. Neyi resort belli değil otele geri geldik. Onlar iki tekneyle, bir telaş, dalmak üzere, Gonzalo önderliğinde, denize açıldılar. Teksaslı bayan, dalgıç giysileri giyindi bir kurumla, ilk dalışı olacakmış, dışardan bakılınca en dalgıç o! Herşeyi kamerayla tesbit ettim, uzaklaştılar, nokta oldular Karaib denizinde. Ben gelip odama yerleştim. Odada telefon yok. Duş benim boyuma göre çok alçak. İlkel bir soğuk hava üfürücüsü var ve fakat çalıştırdığın zaman, gürültüden odada duramazsın, oda sanayi çarşısı gibi... Hemen kapattım soğuk hava aygıtını. Telefon için danışmaya gittim. Danışmada iki çocuk var, biri meksikaca, yani ispanyolca konuşuyor, ek dil olarak benim kadar ingilizcesi var, yani yok. Öbür çocuğun frenkçesi var ve fakat benim ingilizcem kadar, sözleri tane tane söyleyince anlar gibi oluyor, cümle kurduğunda, boş bakıyor, sırıtıyor, sanki sen ona hiç bir şey dememişsin gibi bakıyor. Sinir bozucu bir durum. İngilizce görüşmeyi denemek en iyisi.

– Ay vant tu telefon, tu İstanbul in Törkiy!

– İstanbul?

– Yes!

Bir kaada İstanbul numarasını yazıyorum, kod yerini nokta nokta bırakıyorum, çocuk doldursun, buradan Türkiye hangi kodla aranıyor, bilemiyoruz. Uzatıyorum kaadı çocuğa. Çocuk kaada bakıyor uzun bir süre, uzun bir süre bana bakıyor, sırıtıyor. Aramızda manyetolu, siyah bir telefon aygıtı. Çocuk benimle dalga mı geçiyor? Laleli'de otel resepsiyonlarında, ciddi turistlerle dalga geçen fırlama çocuklar vardır, öyle bakıyor bana...

– Yu dont no, dı kod nambır for Törkiy, İstanbul?

– İstanbul?

– Yes İstanbul in Törkiy!

– Törkiy?

Diyalog hiç bir yere varmıyor. Çocuk sırıtıyor. İspanyolca bir şeyler söylüyor. Ben hep aynı cümleyi yineliyorum:

– Ay vant tu telefon, tu Dündar Ağbi! İtiz veri importınt!

Telefon edilemiyor. Sazlı damlı lokantanın barına geliyoruz kararsızca. Tekilanın ülkesindeyiz, aptal biralar içecek değiliz herhalde. Bir margarita söyledim. Şevkle margarita yapmaya koyuldu meksikalı barmen. Amerikalılardan sıkılmışlık meksikalıları daha şirin kılıyor. Adamların tüm tavırlarını, duygularını hemen anlıyorsun, dillerini bilmeye gerek yok. Üç beş ispanyolca sözcüğü hemen kapıyorum, frenkçe benzerliği yararlı oluyor.

– Una mas margarita, por favor!

Margaritan bitince bu cümleyi söylüyorsun, hemen bir tane daha hazırlıyor adam, sevinçle. Kaynaşıyoruz meksikalı kardeşlerimle. Onlar da amerikalıları pek sevmiyorlar. Beni de amerikalı sanmışlar, türk olduğumu öğrenince, çıldırıyorlar, yere göğe koyamıyorlar beni. Elle, kolla, kaşla, gözle herşeyi konuşuyoruz. Oysa amerikalıların tavırlarını çakmak hiç de kolay değil. Biz doğulularda, derin ve iz bırakıcı kuşkular uyandıran şeyler oluyor, onlarla ilişkilerde. Bir yanlış mı yaptık? Ne yaptık da bize küstüler? Belki küs değiller de bize öyle geliyor... Küs değillerse neler peki? Bir de şunu anlamak olası değil Biosferciler arasında: kim kimin karısı, kim kimin kocası? Harleguin ile Taber birlikteler gibi görünüyor. Norberto ile Marguerite'in birlikte olmaları savı güçlü. Marguerite, bizden önce gelmiş Akumal'a, evleri tutmuş, birine yerleşmiş, Norberto da o evde kalıyor ve Marguerite'in küçük kızına bakıyor zaman zaman, üvey babası ya! Laser ile Gaie birlikteler mi, bilemiyoruz... Teksaslı bayan ile burada rastladığımız yakışıklı dalgıç Chris mi birlikteler? Belki daha önce, böyle bir ilişki yoktu, burada baş-

ladı, yıldırım dalgıç aşkı! Kim kiminle, bunu bir türlü çakamıyorum, fakat çakmam şart! Hayır, Dündar Ağbi bana telefonda:

– Orda, kim kimin aftosu?

diye sorarsa, ne bok yerim? Böyle amatör casusluk olmaz. Bir margarita daha söyledim. Öğlene dek burada Norberto'yu beklemekle görevliyim. Beni buradan alacak, dalgıçların çıkacakları koya öğle yemeğine götürecek. 4104 nolu odamın anahtarı boynumda, margaritalar içiyorum okyanusa karşı. Sanmayın ki 4000 oda var, neyi resort belli değil otelde, oda numaraları 4100'den başlıyor...

Okyanusun dibindeyim. Evimden çok uzaktayım. Hem Küba'da, hem Meksika'dayım. Çok okyanus düşünceler içindeyim. Acaba diyorum, şu barmenden bir boş tekila şişesi rica edip, içine Dündar Ağbi'ye pusula yazıp, şişenin ağzı balmumlayıp, fırlatsam mı Karaib denizine?

XII/GAYET PASTEL YALNIZLIK

Hiroşima haller aldı bulutlar. Ekvatorun sıcağı varsa, tekilanın allahı var. Alev esiyor dalgalar. Akumal diye bir yer... Hesap istedim, iki margarita 14000 lira! Aynen bizdeki gibi, hatta resort olarak daha ucuz.

Norberto geldi, beni bardan topladı. Minibüsle dalgıç takımının sahile çıkacağı koya gittik. Neyi resort belli değil otele dört-beş kilometre uzaklıkta. Onlar kilometre görüşmüyorlar, mil olarak anlaşıyorlar, ben milden çakmıyorum. Aslında ne olduğunu biliyorum, bir mil 1609 metre, bir buçuk kilometreden 109 metre fazla... Denizci mili 1852 metre, fakat burada konuşulan karacı mili... Yani herif beş mil deyince, beş kere birbuçuk, yedibuçuk, artı 109 çarpı 5, eşittir 545 metre, özetle sekiz kilometre kırkbeş metre.. Ama, yorucu oluyor benim için. Bu yüzden gideceğimiz yer ne kadar uzaklıkta yerine, kaç dakikada gideriz sorusunu yeğliyorum, başım dinç oluyor.

– Beş dakikada gideriz!

dedi Norberto frenkçe. Sonra bana günün programı hakkında bilgi verdi. Ekip yemekten sonra ikinci bir dalış yapacakmış. Bu akşam 19.00'da yemek yendikten sonra, hemen yatılıp, sabah 05.00'te yeni bir dalış yapılacakmış. Ayrıca yarın öğlen bir dalış, yarın gece başka bir dalış düşünülüyormuş... Gece ya da sabaha karşı gibi ücra saatlerde dal-

mayı yeğliyorlar, üstelik en ölü mevsiminde gelmişler Karaib denizine, bizimkilerin işi bayağı gizli kapaklı. Siyah mercanlar çıkarılıp, buranın deniz suyu içinde, özel kaplarla, tezelden, buradan kalkacak küçük bir uçakla, Biosfer'e ulaştırılacakmış. Orada deniz suyu incelenip, Biosfer'de aynı su ortamı yaratılıp mercan yetiştirilmesi denenecekmiş... Vay canınasını! Bir büyük şebekenin içinde turist olarak bulunuyoruz. Onlar da benim bunları pek çakmadığımdan eminler. Bu daha iyi tabii... Bir şey sorulduğunda:

– Ay dont andırstend!

demeyi düstur edindim, askere "seve seve" getirilmiş kürt gibi.

Tam beş dakika sonra, uçsuz bucaksız kumsal bir koya geldik. Deniz kıyısında küçük bir kır lokantası, upuzun bir masaya sofra hazırlanmış. Biz oraya vardıktan bir iki dakika sonra, sürekli Norberto ile telsizle görüşen dalgıç takımı, iki tekneyle oraya geldi. Hepsinde telsiz var. Kaç dakika sonra hangi koydan karaya çıkacaklar, o an neredeler, durum nedir, sürekli birbirlerine bildiriyorlar.

Öğle yemeği, bildiğimiz barbunya fasulyenin ezmesi, sebzeli pilav, balık ve biradan oluşuyordu. Kır lokantasının hemen yanında, salaş bir çardak altında, bölmeli küçük havuzlar var. Bu havuzlara denizden su pompalanıyor. Havuzlarda, değişik boy kaplumbağalar var. Bizim güney sahillerimizde, yeni yeni gündeme gelen "Kaplumbağalar n'olacak?" olgusunun daha gelişmiş bir biçimi.Yaşlı, kambur, buruş buruş, sıska bir teyze var olayların başında. Daha önceleri, şimdi yemek yediğimiz kır lokantasını işletirmiş, lokanta "kaplumbağa çorbası" ile ün yapmışmış! Daha sonraları çevreci akım hızlanınca, hafif vicdan azabıyla olmalı, daha önce fokur fokur haşladığı kaplumbağaların en büyük koruyucusu kesilmiş, yaşlanınca kiliseye sığınan Nicolai Gogol

gibi. Çorbacı Teyze'nin yardımcısı, kaplumbağalog diyebileceğimiz denli konunun uzmanı, orta yaşlı bir bey. Suratında saç sakal birbirine giriftar, ilgilenenlere sonsuz bilgi veriyor, kendini kaplumbağalar dinine adamış bir keşiş sakinliği içinde. Sahile analarının bıraktığı kaplumbağa yumurtalarını topluyorlar, yaptıkları dereceli havuzlara koyuyorlar, bu havuzlara denizden su pompalıyorlar. Kaplumbağa gözle ayırdedilir büyüklüğe ulaşınca ikinci havuza alıyorlar, biraz daha irileşince üçüncü havuza, derken dördüncüye... Bu biçim altı havuz var... Altıncı havuzu da başarıyla tamamlayan, eskiden çorba olan kaplumbağalar, şimdi diploma alıyor, törenle okyanusa salınıyorlar. Buraya kadar güzel, hatta şiirsel. Çevrede değişik yazılar, yeşilci pankartlar, bir de içine en az 1000 pezo atılması koşullu saydam bir kumbara var, asma kilitli, anahtarı Çorbacı Teyze'nin beline iple bağlı. Çorbacı Teyze, ikibüklüm, gözünde gözlük, o havuzdan o havuza koşturuyor. Kumbaraya para atarsan, bir kaplumbağanın karın kabuğunun üstüne istediğin ismi yazdırıyorsun, bir de boş zarfın üstüne, o kaplumbağanın velisi olarak, kendi adresini yazıyorsun. Kaplumbağa adam olup da denize salındığında, Çorbacı Teyze sizin adresinize bir mektup yazıyor:

> "Velisi bulunduğunuz, ... isimli kaplumbağa, havuzlarımızdan başarıyla mezun oldu, diplomasını aldı ve okyanus üniversitesine salındı."

Düşünce güzel, etkileyici, ancak bu işi yapan Çorbacı Teyze'nin geçmişi çorbalı. Marguerite, küçük kızıyla bir kaplumbağa beğendi, altına "CORAL" yazdırdı. Mercan, demek yani. Operasyonun adı. Yirmi dolar attı kumbaraya, 54000 lira! Hergün bir kaç kişi takılsa kumbaraya, Çorbacı Teyze'nin hasılatı acayip! İşin o tarafı duraksatıcı! Sonunda hiçbir kaplumbağanın velisi olmamaya karar vererek ayrıldım ilk ve orta dereceli havuzların başından. Dalgıç takımı, yeniden denize açıldı. Norberto, Marguerite ve küçük kızı, nere-

si resort belli değil otele geri döndük. Odama siestaya çekildim.

Binbir renge dönüyor Karaib denizi. Ve zaten renk renge dönüyor, eğri büğrü palmiyeye sormadan. Palmiyeler yemiş vermiş, kavun gibi. Balkonun demirine bir serçe kondu, keklik boyut! Ya da tanımadığımız, tanrının buralara uygun gördüğü bir kuş! Kum dediğin böyle beyaz olur muymuş? Oluyormuş demek ki...

Az önce denize girdim. Deniz benden, ben denizden çekiniyoruz karşılıklı. Deniz dediğin, okyanus, boru değil! Benim çekinmem bundan. Karaib denizinin benden çekinmesi, türk oluşum, boru değil! Önümde eğilip selam veriyor palmiyeler, lületaşı dalgalar esas duruşta, belki de dalga geçiyorlar benimle. Bir kuş uçuyor bana doğru, leylek sanıyorum, yaklaştıkça görülüyor ki leylek değil, daha çok ördek ve fakat ördek değil. Kertenkeleler timsah gibi! Ne işim var burda kardeşim? Sürgünde miyim, Halikarnas Balıkçısı okyanusa karşı? Ekvator'da filim çeviriyor olmalı bir Türk Tarzan, fakat Jane yok ortalarda.

Öğle yemeğinde, Teksaslı bayana, bu dalışlarla çok ilgili olmadığımı, turist olarak takılmak istediğimi, anlattım. O da bana:

– Zaten seni buraya onun için getirdik. Burası bir düşünme ve yazma yeri, ikinci bir proje geliştirebilirsin!

dedi.

Sanki hiç yaşamamışım böylesine büyük bir yalnızlığı, belki de yaşamış da unutmuşum. En azından, dekor bu değildi. Ruhum giderek yakalıyor, unuttuğu bir şiirini. Şimdi anlıyorum ki çok ıraklara gitmeli insan, kafası çok karıştıkça... Birden kırk mum birden yanıyor beynimin ortasında, bir margarita, bir margarita daha! Şiir yazmayı unuttuğun

zamanlar, demek ki, alacaksın çantanı, bir kalın defter, bir ince kalem, haydi bakalım atta!

Beyaz kumdan ışık olarak fışkırıyor palmiye, bana hoşgeldin demekte! Hoşbulduk lan palmiye! Yeşil oldu, mor oldu Karaib denizi, denizle gökyüzünün rengi, aynı mora ulaştı, yok oldu ufuk çizgisi. Aslında öyle bir çizgi yok zaten. Dalgalar duruldu, sular karardı, Gonzalo'nun içi yeşil, dışı beyaz kayığı, okyanusun gecesine terkedildi artık.

Hiç hesapta yokken, başlıyor sicim gibi, urgan gibi bir yağmur, birden şimşekler çakıyor, işte kitaplardan bildiğimiz siklon olayı!

Ben margaritayı yenilerken, Fernando giriyor sazlı damlı lokantanın kapısından. İstanbul'a mektup atmak istediğimi, nerden atabileceğimi sordum ona.

– Meksika'dan atmasan daha iyi! Nasıl olsa gideceksin İstanbul'a, elden götürürsün!

diye sırıttı.

Gürüldüyor Meksika'nın gökleri. Her yerinden damlıyor, lokantanın sazlı damı, kimse oralı değil. Burda, şimşek bedava!

XIII/TROÇKİ GİBİ HUZURSUZUM

Dün akşam yemeğinde Laser ile yanyana oturduk, söyleştik. Çocukluğundan beri elektroniğe meraklıymış, Belçika'da renkli televizyon çıktığında, herkesin sokağa attığı siyah-beyaz televizyon alıcılarını toplamış sokaktan, getirip odasına yığmış. Ondokuz yaşındayken, odasında yaşından çok televizyonu varmış. Onları söküp, takmaca, birbirine paralel bağlamaca gibi oyunlar oynuyormuş. Böylece, kendi kendine çözmüş elektroniği, okul mokul okumamış. Ve bir gün Amerika'ya giden bir gemiye yazılmış, elektrikçi olarak, öylesine gelmiş yeni dünyaya.

– Amerika'ya nasıl geldin?

diyenlere:

– Oto-stopla!

yanıtını veriyor gülerek. E, yalan da değil, gemi-stop yöntemi.

– Ya sen?

diye soruyor bana.

– Yanlışlıkla!

Sabaha dek sürdü olağanüstü yağmur. Nurettin Sözen'in kulaklarını çınlattım, kendi kendime. İşte buraya, belediye başkanı olmalıymış. Ne yağmur bombasına gerek var, ne de duasına. Gök çatlamış, ne kadar suyu varsa boca ediyor. Gökgürültüleri, şimşekler arasında uyumuşum.

Sabah uyandık ki yağmur mağmur yok, ortalık kupkuru, hava parçalı bulutlu ve üfürtülü. Espadrillerim giyilemeyecek kadar ıslak, temiz çorabımız kalmadı. Ne çorap alınacak bir dükkan, ne tursil satan bir bakkal var görünürde. Danışmadaki sırıtkan çocuklara, yıkanacak çamaşırım olduğunu belirttiğimde, bana elleriyle çitileme işareti yaptılar ve sırıttılar. Şimdilik yalınayak dolaşıyorum. Zaten burada herkes yalınayak dolaşıyor, bu yüzden:

– Aa, kerize bak, yalınayak dolaşıyor!

diye bir durum yok.

Kahvaltıya gittim. İspanyolca kahvaltılardan, henüz denemediğim, üçüncü seçeneği ısmarladım. Bu kez önüme, acılı, yumurtalı, barbunya ezmeli, bir tabak geldi. Gene bulamadık aradığımız kahvaltıyı. Önüme geleni, sigaraya altlık olacak denli didikledikten sonra, hemen sigaraya geçtim. Zaten o tabağı görünce, kafadan doydum. Öğlende şansımı denemek üzere, çıktım sazlı damlı lokantadan.

Çok tropikal başladı eylül, yağmurlardan arta kalmış pazar sabahı, Troçki'nin Meksika'da öldürülmesinin 50. yıldönümü. Bu anlamda bir devinim var Meksika'da. Diyorlar ki Gorbaçov'a, madem glasnost, hatta prestroyka, geri verilsin Troçki'nin kanla çalınmış onuru. İstanbul'dan buralara gelen, Büyükada'da balık tutan Troçki'yi düşünüyorum, Meksika'da, Karaib denizine karşı. Hiç tanımadığım kuşlar uçuyor başımın üstünde... O ördekimsi kuş yeniden geçti, palmiyelere teğet. Artık, o dünkü kuş mu, onun eşi mi, yakın akrabası mı, bilemiyoruz, bildiğimiz şu ki, aynı ailedenler...

Burada sabahın onbiri, İstanbul'da akşamın sekizi... El büyüklüğünde, sarı saydam yengeçler var, kumun üstünde, sen yanlarına yanaşınca hızla kuma gömülüp, yitiyorlar. Zaten çok dikkat etmezsen görmüyorsun onları; bukaloyengeç!

Herşey satan bir dükkan keşfettim burada, ne zaman açık, belli değil! Onu açık buldum bir ara. Alış-veriş ettim, yüz dolarımı 278000 lira saydı. Bugün 8 lira yükselmiş demek ki, bravo ibne dolar!

Bizimkiler, denizden döndüler. Öğle yemeği için, dünkü kaplumbağalı Çorbacı Teyze koyuna gidildi. Yemek orada, güzel ve ucuz. Ye ye, bitmiyor. Adambaşı on dolar ödemişler, olmaz böyle ucuzluk diye, çıldırıyorlar.

Yemekten sonra, Teksaslı dalgıç bayan, yeniden projemizden sözaçıyor ve açılıp saçılan söz, dönüp dolaşıp, İstanbul'da oyuncu olarak, ayda kaç para alabilirize, geliyor. Sen niye para alıcaksın lan kadın? Sen para verme durumundasın. Amerika'dan parayla oyuncu getirteceksem, Marlon Brando'yu yeğ tutarım. Anlaşamadığımız ya da benim tam anlatamadığım bir konu var, ben buraya, oyuncu aramaya gelmedim, böyle bir gereksinimimiz yok. Birlikte ortak bir yapım, sözkonusu. Siz kaç para atacaksınız bu işe? Konu prodüksiyon masraflarına gelince, kadın, Sony'den reklam alabiliriz, Marlboro bu işe para koyabilir, diyor. Onlardan reklam almak için, benim size ne gereksinimim var? Olay akılalmaz boyutlara varıyor. Sanırım, konu, işin babası esas çocuk Johny'nin bu işi bir ütopya olarak görmesinden sonra, bu renge dönüştü. Aralarında ne konuşuyorlar, ne tartışıyorlar, bilmiyorum. Akşamüstü, yeniden konuşmayı öneriyor Teksaslı dalgıç bayan ve bir koşu yeniden dalmaya gidiyor Karaib denizinin mercanengiz derinliklerine.

Sazlı damlı, kocaman vantilatörlü barda, margaritayı margaritaya ekleme görevime döndüm. Burada televizyon hiç görmedim. Gazete, söz konusu değil. Odalarda radyo madyo yok. Türkiye'de ne oluyor? Dünyada ne olup bitiyor? Irak savaşı başladı mı? Irak neresi? Kimse bunlarla ilgili değil burada. Keyifle margarita çalkalıyorlar, bir kabın

içinde. Bir de çok sevdikleri bir kaset var, dönüp dönüp onu çalıyorlar: meksiko-besk! Ben, Troçki'nin 50. ölüm yıldönümü ve bu anlamda Meksika'daki oluşumları, Cancun havalimanında satın aldığım bayatlamış bir Le Monde gastesinden ediniyorum.

Biraz denize girdim. Çorap yıkadım, çorapları balkonun demirine düğümledim, uçmasınlar diye. Le Monde gastesinin, okumadığım küçük ilanlarını bitirdim, akşam olmak bilmiyor.

Yeniden yazıldım barda margarita kürüne. Fernando ve Yogi geldiler sarmaş dolaş. Operasyondan önce böyle bir muhabbet var mıydı aralarında, yoksa operasyon sırasında mı başladı, belli değil, müthiş bir aşk yaşıyorlar mühendisle, çevrecilik uzmanı. Oturdular yanıma. Söze koyulmuştuk ki Teksaslı dalgıç bayan geldi. Biz meksikalılarla Asturias üstüne bir söyleşiye girmiştik. Asturias'ın Marquez'den çok daha önemli olduğunu konuşuyorduk. Teksaslı bayanın Asturias'ı tanımadığı anlaşıldı. Bıyık altından güldük, Fernando, Yogi ve ben. Meksikalılar, Asturias'ı Teksaslı bayanın tanımamasından çok, benim tanıyışıma şaşırdılar. Başladık o müthiş "Sayın Başkan" kitabını, birbirimize anlatmaya. Teksaslı bayan öküz Asturias'a bakar gibi bakıyor.

– Sen Asturias'ı tanimaysan, ben seni hiç tanimayrum!

dedim birdenbire kadının suratına, türkçe, hatta lazca olarak. Boş baktı. Dolu bakacak değil ya! Böyle lazca başladı Teksaslı bayanla ilk kavgamız ve şöyle sürüp gitti:

– Biz Amerikalı oyuncular, İstanbul'da kaç dolar alacağız?

– Sen patron musun?

– Evet.

– Güzel. Sen bu işe kaç para yatıracağını söyliyeceksin, ben sana, kim olduğunu söyleyeceğim! Ne işim

var lan benim Akumal'de? Sıçmışım sizin dalmanıza da, Dündar Ağbi'den ve Meksika halkından gizli mercan kaçakçılığınıza da!

– Dündar Ağbi kim?

– Sana ne? Daha sen Asturias'ı bilmiyorsun, Dündar Ağbi'yi nerden bileceksin? Karaib denizi kıyısından taş toplamaya mı geldim? Taşeron muyum ben? Hiç de profesyonel değil, sizin tavrınız! Buradan çok sıkıldım. Bir an önce, evime, çoluğuma çocuğuma kavuşmak istiyorum. Yar bana bir uçak medet!

– Medet ne demek?

– Ananın önü, demek!

Sonra Asturiasengiz bir suskunluk oldu. Teksaslı bayan Karaib denizine baktı. Karaib denizi ona baktı. Ben, bir ona, bir Karaib denizine baktım. O benim bu bakışıma baktı. Ayağa kalktım:

– Gut nayt! Tumorrov iz enağdır dey!

Dibi kara Karaib denizi, senin kadar yalnızım. Senin kadar dalgalı ruhum, senin kadar suskunum. Meksika'da, Troçki gibi huzursuzum.

XIV/MARGARİTANIN İÇİNE YAĞIYOR YAĞMUR

Tümleçten uzaklaştıkça özgür özne. Özneyi özledikçe güzel tümleç... Eylülün üçü, pazartesi, haftanın başı. Haftasonunu burada geçirmeye gelen bir iki gereksiz turist de gitmiş, kumsal ve Karaib denizi bana kalmış. Nereden kaynaklandığı bilinemeyen bir keyifle kahvaltıya gittim. İspanyolcamı zorlayarak, kahvaltı istedim. Gene özlediğim, iki sahanda yumurtaya kavuşamadım. Bu sabah da jambonlu omlemsi bir şey yemek zorunda kaldım. Ya benim İspanyolcamda bir bokluk var, ya da bu meksikalılar anadillerini bilmiyorlar. Aslında birinci şık daha geçerli, hatta sıfırıncı şık asal: ben ispanyolca bilmiyorum ki! Kahvaltıya takmıyorum kafayı. Bugün hal ve gidişim çok güzel. Nuh'un Binbirdirekli Gemisi dosyasını kapadım beynimde. Tatildeyim. Denize girdim uzun uzun. Çocuklar gibi dalgalara atladım. Duşumu aldım. Traş oldum. Traş olurken, filimlerdeki mutlu adamlar gibi ıslık çalmayı bile denedim, beceremedim. Traş olurken, ıslık çalmak filimlere özgü, çok belirgin bir mutluluk göstergesidir. Kimi yönetmenler, filimlerde oyunculara, böyle ıslıklar çaldırırlar. Sen, filmi izlerken, çok utanırsın, oyuncu olarak. Oysa sana ne? Yönetmenin büyük bir buluşu bu.

– Motor! Islık! Stop!

diye gürleyen biri var filim setinde. O herif filimde görünmüyor, izleyen herkes seni görüyor ve sonunda:

– Neden orda, hıyar gibi ıslık çalıyorsun ağbi?

diye, ıslığın hesabını senden soruyorlar. Daha da fenası:

– Ne biçim laflar ettiniz! Konuşmanızı hiç beğenmedim!

gibi serzenişler de oluyor, bakkalda, kasapta. Sanki, konuştuğunuz sözleri, siz yazıyormuşsunuz ya da kafanızdan uyduruyormuşsunuz gibi, hesap soruyor size, sokağın binbir renkli insancıkları... Senarist diye bir herif var, o sözleri o yazıyor, ben de gidip ağzımı oynatıyorum, durumunu anlatamıyorsunuz kimseye... En korkuncu, televizyon reklam filimleri! Bir buzdolabı reklamında oynuyorsunuz, siz misiniz oynayan! Birdenbire sokakta yolunuzu kesiyor, bıyıklı adamlar:

– Bizim buzdolabı, buz yapmıyor!

– Vah vah!

– Ne yapmak lazım?

– Fişini çıkarın, gözünüze sokun!

diyemiyorsunuz elbette. Kem ediyorsunuz, doyurucu olmuyor. O zaman, gecikmiş kümü ediyorsunuz. Karşı taraf dirençli:

– Buzdolabı buz yapmıyor, ne yapacağız kardeşim?

– En yakın buzcudan, sanayi buzu alıp, bir çorba kaşığının tersiyle, buz üstünde rock ritimler deneyerek, onu küçük buzcuklar haline getirin, ya da buzu unutun, buz gereken yere tuz basın!

– Anlamadım!

– Kardeşim, buzoloji uzmanı değilim. Buz işinden hiç anlamam! Koyuyorsun suyu dolaba, buz oluyor! Allahın hikmeti, insan şaşırıyor vallahi. İyi günler efendim, nays tu mit yu!

diyerek, olaydan sıyrılmayı deniyorsunuz, bıyıklılar yapışıyorlar yakanıza; n'olucak bıyıklı beylerin buz yapmayan buzdolabı? Artık konuya açıklık getirmek durumundasınız:

– Kardeşim, buzdolabından hiç anlamam!

– Madem buzdolabından anlamıyorsun, niye her akşam televizyona çıkıp, bu buzdolabı şöyle iyidir, böyle güçlüdür, diye racon kesiyorsun, hıyarağa?

diye, size temiz bir meydan dayağı çekmeleri de olası... Reklam filimleri en tehlikeli. İşte bu yüzden, bok gibi para alınması gerek reklam filimlerinden. Bir tür surat orospuluğu. En azından, bıyıklı adamların sizi hırpalayabileceği noktalardan hızla ve taksiyle geçmenizi sağlıyacak bir refahı sunmalılar size, çanta içinde, nakit olarak. Çanta içinde, buyuruyorum, çünkü bir iki güne yönelik değil, sizin oralardan geçişiniz. Adamın dile getirdiği biçimde, her gece çıkıp racon kesmiyorsunuz televizyonda, bir kere bir stüdyoda, bir gününüzü strese bulayıp, bu aptal filmi çekiyorsunuz, onlar her gece dayıyorlar burnunuza, haberlerden önce, haberlerden sonra, maç arası, maç ortası, gol öncesi, gol sonrası ve ilgisiz sabah çöpçü vakitlerde ve her gün!

Traş bitti, after-traş sürüldü. Meksika dediğinin üç günü kaldı, içsem içsem kaç margarita daha içebilirim ki?

Dün akşam, Teksaslı bayanın ağzından kaçırdığı önemli bir ayrıntı var:

– Türkiye'de senin tiyatronu yaktılar! Böyle bir ülkede neye güvenerek bir gemi tiyatroya, bu kadar para yatırılabilir?

– Yakılmayacağını umarak! Ve buna güvenerek.

diye sırıttım ben de ona. Doğulu bir yanıt ve biz en batıdayız. Batıda de Coco, gibi baktı suratıma Teksaslı bayan, ben doğulu sırıtmamı sürdürürken. İş adamı gözüyle bakıldığında, tiyatro yatırımı için, Türkiye elbette yanlış bir pazar! Eyvallah! Peki, niye beni çıkarıp getiriyorsunuz, salyangoz tiyatromdan batının en ucuna? Ne istiyorsunuz benden kardeşim? Paraya mı sıkışıksınız? Alın şu elli doları, bir kaç gün idare edin!

Traş makinesini üflemeye balkona çıktım. Üflememe gerek bırakmayan bir yel çıktı birdenbire. Hemen karıştı denizin üstü. Fırtına, durup dururken çıkıyor. Fırtınadan ötürü, bizimkilerin dalış programları sürekli değişiyor. Dün gece fırtınadan ötürü dalınamadı, belki bugün, gündem dışı, ek dalışlar yapılacakmış. Fakat mercan nakliyesinin gece yapılması şartmış. Dündar Ağbi'nin hiç bir şeyden haberi yok. Ben de ona yanıyorum.

Deniz gene kabardı. Palmiyeler yürüyüşe geçtiler, rüzgar ile arkadaş. Umudumu yitirdim Karaib denizinde. Traş makinesi üflenmeden temizlendi. O ördekimsi kuş gene geçti, başımın üstünden. Onun pelikan olduğuna karar verdim. Evet, o kuş, ansiklopedilerden bildiğimiz pelikan. Burada, güvercin misali, günde bir posta gelip geçiyor başımızın üstünden. İnceden bir yağmur başladı, güneşe inat. Traş makinesini koydum kabına, sazlı damlı bara sığındım.

Yağmur hızlandı. Sazlı damın değişik yerlerinden su damlıyor bara, zaman zaman margaritanın içine, bardağı nereye koyduğunuza bağlı. Aslında damlama sözcüğü yetersiz kalıyor, şakır şakır yağmur yağıyor margaritanın içine.

– Burası damlıyor!

diyorum barmene. Barmen uzun uzun tavana, bara, bardağa bakıyor ve bardağımı biraz sola alarak:

– Evet, orası her yıl damlar öyle!

diyor ve dönüp kıçını gidiyor, Ayı İsmail'in tarih sınavından çıkışı gibi.

Ayı İsmail, liseyi bitirmiş, Tarih'i bitirememiş; tek dersten lise diploması bekliyor yıllarca. Neredeyse biz bitireceğiz liseyi, Ayı İsmail'le aramız on yaş. Ayakkabı boyatıyorum Şevket Usta'ya, Galatasaray Lisesi'nin köşesinde, öğlen suları, eylül ayı, Ayı İsmail sınavdan çıkıyor, çok sinirli.

– Nasıl geçti İsmail Ağbi?

– Kol gibi geçti! Gene okumadığım yerden sordu!

Yani yıllardır, Ayı İsmail'in okumadığı bölümler var, aslında çok da kalın olmayan tarih kitabında, yıllardır sazlı damdan bara yağan yağmur gibi. Ya Ayı İsmail meksikalı, ya da bu meksikalılarda bir ayılık var!

Sigara satan, biricik dükkan kapalı. Zaten naneli Benson-Hedges'ten başka sigara yok. Brüksel havalimanında, belçika franklarını elden çıkarmak için aldığım puroları içiyorum.

Andre Breton, yıllar önce Meksika'ya gerçeküstücülük üstüne bir söyleşiye geliyor ve şöyle başlıyor konuşmasına:

– Baylar, bayanlar, bu konuda size söylenecek çok şey yok! Gördüğüm kadarıyla Meksika, gerçeküstücülüğün bizzat kendisi!

Asıl sen gel, Laleli'de seyreyle gerçeküstücülüğü, Andre Bretoncuğum! Hoş bizde de ne Andre Breton'lar vardır, sen onlara yetki ver, hepimizi çükümüzden tavana asarlar. Ancak bu denli çükün yükünü, hangi tavan çekecek, şaşarım!

Bizim dalıcı timden ses soluk yok henüz. Barda o meksiko-besk kaset çalıyor, yağmura nazire. Elinde telsizle, Norberto geliyor bara. Telsize pek meraklılar. Sürekli o telsizle birbirlerini arıyorlar. Şurdayız, burdayız, şurda buluşuyoruzu sağlıyorlar. Aslında iyi bir yöntem. Böyle bir yerde, böyle gizli kapaklı bir işte, şart zaten. Birileri denize açılıyor, dalıyor, birileri bilmemne koyunda yosun topluyor, sonra şak aynı anda, aynı yerde buluşuyorlar. Meksikalılar, daha bizim gibi. Az önce Fernando geçti yanımdan:

– Yogi'yi gördün mü?

dedi, Kapalıçarşı'da birini arar gibi. Bu Ayı İsmail'imsi bir yöntem. Lan Fernando, alıcaksın eline bir telsiz, bir de Yogi'ye vereceksin:

– Alo! Alo! Fernando, Yogi'yi arıyor! Fernando Yogi'yi arıyor! Anlaşıldı. Tamam.

Şak, Yogi yanıt verecek:

– Alo Fernando! Kenefteyim, geliyorum. Anlaşıldı. Tamam.

Bu arada Norberto, telsizle görüştü ve bana:

– Yirmi dakika sonra yemeğe gideceğiz!

dedi. Yirmi dakika az zaman değil. Bir margarita daha söyledim. Barmen ve personel yazı-tura oynuyorlar beşyüz pezosuna. Kumara ara verip, bana bir margarita yaptı barmen, hızla geri döndü, ağır ağır oynadığı kumarına.

Gene Çorbacı Teyze koyuna gidilecekmiş, yemeğe. Orası sudan ucuz. Ucuz ne sözcük, dolara vurunca, nerdeyse beleş! E, bu amerikalıların işi bu; nerde beleş, orda emperyalistlëş!

Jülyet'ini arayan Ayı İsmail gibi, yalınayak, başı ıslak, bıraktık telsizsiz Fernando'yu ve Norberto'yla minibüse bindik. Tam bizim, neresi resort belli değil otelden çıkıyorduk ki, girişte iki tır kamyonuyla karşılaştık. Hemen sağa çekti Norberto. Bana bir açıklama vermeden minibüsten indi. Tır şoförleriyle konuştu. Onları, neresi resort belli değil otelimize yerleştirdi. Demek ki arkadaşlar, şirketten! Onların yerleştirilmesi, meksikaca sürerken, Larry isimli bir başkası geldi taksiyle. O pilotmuş! Yakın bir yere iniş yapmış uçakla! Şirketten! Ah, Dündar ağbi, aah! Tam senlik bir olay ve fakat irtibatımız yok! Fernando, Yogi'sini bulmuş, öbür minibüsle yanımızdan geçip gittiler, yemek yenilecek yere. Norberto, tır şoförleri ve pilot Larry ile kimbilir şeyler ko-

nuşuyor. Sonunda, yani bir süre sonra, kimbilir neler konuşmalar bitiyor ve Norberto'yla ikimiz yemeğe ulaşıyoruz kaplumbağa ticareti yapılan koya. Yemek aynı yemek, fiat aynı fiat. Çorbacı Teyze'nin yanına gittim. Marguerite'in ad yazdırdığı kurbağanın göbeğindeki isim, silinmiş bile. Yani, hangisi, kimin velisi bulunduğu kaplumbağa, belli değil. O kaplumbağalar, denize salınınca, bilumum zarfları postalıyor, Çorbacı Teyze. Belki de zaman zaman, kafasına göre, kimi zarfları postaya veriyor, o kaplumbağalar, denize salınmayıp, bir güzel çorba oluyor! Bunu bilemiyoruz. Çünkü biz, veliler olarak, kaplumbağaların mezuniyet balosuna katılmıyoruz, bize bir mektup gönderiliyor, diploma yerine. Üstelik, kilitli kumbaranın anahtarı beline bağlı Çorbacı Teyze, hiç de güven vermiyor insana. Bir Fellini kahramanı olarak dolaşıyor beyaz kumun üstünde. Bu iş daha kazançlı olmalı ki kapatmış lokantayı! Biraz glasnost olalım Felliniy'anım teyzeciğim, üstelik tam karşımız Küba, Fidel Castro'ya ayıp oluyor, bu kadar şeker kamışı bir tavır.

Yemekten Fernando ve Yogi ile döndük, bardaktan boşanan bir yağmuru silecekleyerek, neresi resort belli değil otele. Tam kurumaya yüz tutan espadriller, minibüsten odaya ulaşana dek, yağmurda şehit oldular. Odaya girdim, espadrilleri çöpe attım ve öğlen uykusuna yattım.

İpe sapa eziyet düşler görüyorum. Uyandığımda yağmur dinmiş, ortalık huzurlu, Akumal'de lacivert akşam. Karaib denizi suskun. Tanımadığım çok küçük sinekler uçuşuyor ve çok fena sokuyorlar. İğneci sinekler!

Bizimkiler bir sürü mercan çıkarmışlar, deniz kıyısında renkli plastik leğenlere dağıtmışlar. Bir kamyonet yanaştı leğenlere. Kamyonet leğenleri, içindeki suyuyla tırlara taşıyıcak, tırlar havalimanına, Larry de uçağıyla, Biosfer'e götürecek mercanları, tezelden. Operasyon tamamlanıyor. Benim askerliğim bitiyor gibi bir şey.

Mercan oksijen üretiyormuş. Heriflerin mercan takıntısı bundan. Gittikleri gezegende oksijeni kim üretecek? Onun derdindeler. Bu gezegenle hiç ilgileri kalmamış, taşınıyorlar. Neleri götürelim burdan, diye dünyaya bakınıyorlar. Tam bir Nuh'un gemisi durumu. Bu gemiye çeşit olarak, benim gibi bir türk almayı elbette düşünmüyorlar. Bunu biliyoruz ve fakat biz, bu limanda ne arıyoruz, onu bilemiyoruz!

XV/ADİOS AKUMAL

Bugün öğlende buradan gidiyoruz. Önce Tulum denen kentte, Maya yıkıntıları gezilecek, ya orada kalınıyor bu gece, ya da Cancun'a dönülüyor, tam anlamış değilim, çok da önemi yok. Ne farkeder benim için? Canım kardeşim, kırmızı bavulumu toparladım. Yaralı yerini iç taraftan, iddialı amerikan plastik yapışkan bandıyla yamadım, her an devinime hazırım.

Bizim takım, harıl harıl, malzemelerini taşıyor. İlgili değilim. İlgilenince, tut ucundan durumu başlıyor. Bir başladı mı, kaptırıp amele gibi çalışıyorsun. Bana ne kardeşim, Biosfer'e işçi yazılmadım ya!

Teksaslı bayan, dün akşam yemeğinde, ortak projemizin girişi için koreografi düşünmüş, onu anlattı. Ne girişi be kadın, ortada yapıt yok. Ne yapılacağı, hatta yapılıp yapılmayacağı belli değil, kadın giriş için henüz müziği ve sözü olmayan şarkının koreografisini düşünüyor. Deniz dibinde düşündü herhalde.

– Hatta, sen bu gece, afişi de çizebilirsin!

dedim. Gene boş baktı. Ben sinirle gülünce, o sinirsiz gülmeye koyuldu.

Özdemir Asaf'ca bir kıpırdanma içindeyim: Hadi burdan gidelim! Saat onbiri geçti. Hafif bir esinti çıktı, oh! Aman gözünü seveyim, es Karaib denizi, yoksa oturduğun

yerde, şakır şakır akıyor ter, sürekli yapış yapışsın. Duş alıyorsun, daha tam kurulanmadan başlıyor ter. Kara kara bulutlar belirdi denizin üstünde, her an inebilir yağmur. Serserinin biri sörf yapıyor, hem de çok uzaklarda. Odamda tip top hazırım, beni arayıp soran yok. Haydi, dedikleri an, alıcam, kadirşinas kırmızı bavulu, omuzdaşım kamera çantasını, Adios Akumal! Fakat bize, haydi, diyen yok. Açık bir bilgi de verilmiyor. Kızlarımın, karımın fotoğraflarını çıkardım, günlüğümün arasından, onlara bakıyorum. İki haftadır, sıladayım. Ailemi, yuvamı özledim. Nakliyesi güç, üç parmak viskiyi boca ettim bardağa.

Sessiz, bomboş bir köydür, Karaib denizinde, kaplumbağaların pek beğendiği Akumal! Kafa dinleme yeri. Gereğinden fazla dinlendi kafam. Akumal çok sıkıldım, haydi gidelim burdan! Hem yapış bir sıcak, hem şakırt yağmur, çok tropikal günler. Yolculuktan sıkıldım, haydi burdan gidelim! Kırmızı bir bavulu gezdiriyorum onbeş gündür, gezmelerden sıkıldım. Haydi Özdemir Asaf, tut şu bavulun ucundan, hemen burdan gidelim... Nereye gitsek, ne farkeder? Olsun, hemen burdan gidelim. Örneğin bir sandala binelim, Özdemir, Fidel Castro'ya çay içmeye gidelim, renkten renge dönerken hain Karaib denizi. Öğlen çöküyor palmiyelerin dibine. İstanbul'da gece. Öğleden sonramız bir bilmece, fakat artık gidelim, bokunu çıkarma Özdemir!

Canım kardeşim kırmızı bavulumu alıp danışmaya geldim. Hesabımı ödedim. 900000 liraya yakın! Oh! Helal olsun bana bu Karaib yolları! Bavulu danışmaya bıraktım. Teksaslı bayanı aranıyorum, ortada yok. Yogi'den burada birlikte öğle yemeği yiyeceğimizi öğrendim. Demek yemekten sonra gidilecek. Güzel. Bara yazıldım ve margaritamı söylemeden verdi barmen. Beklenen yağmur başladı. Marguerite ve Gaie geldiler, bir masaya oturup yemeğe geçtiler. Bana, buyur, demediler. Buyurmuyoruz. Bu garip türk,

burada konuğumuz, diye düşünen yok. Konuk kavramı, çok gelişmiş değil onlarda, nasıl ağırlayacağını bilememek, bize özgü bir enayilik. Aslında ben de bir bağımsız masaya oturup, kendime yemek söyleyebilirim, ama ne mana Karaib?

Sırılsıklam, Norberto girdi kapıdan. İt gibi çalışıyor bu herif. Biosferciler içinde en candan bulduklarımdan biri. Hem it gibi çalışıyor, hem sürekli yüzü gülüyor. Amerikalı değil, meksikalı. Bu meksika operasyonunun mimarı da o. Norberto, Marguerite'lerin masasına geçti. Neyse, en sırılsıklam Teksaslı bayan geldi. Özür diliyor, herşey şimdi yoluna girecek, diyor. Neyse o herşey? Yolundan çıkan kimi şeyler mi olmuş?

– Okey! Ay em okey!

diyorum Teksaslı bayana, üçüncü margaritayı söylüyorum. Gidiyor, geliyor kadın. Birazdan gidiyoruz, diyor. Sonunda biz de yemeğe oturuyoruz, ikimiz öbürlerinden ayrı. Öbürleri bizle vedalaşıp, gidiyorlar. Onlar Biosfer'e geri dönüyorlarmış. Başbaşa kalıyoruz Teksaslı bayanla, bizim dönüşümüz, öbürgün Dallas'a!

Kimi broşürlerde, yarın Cancun'da boğa güreşi olduğunu belirledim, özellikle görmek istiyorum. Hiç görmedim, Yorgun Matador'u sahneye koymadan önce, Cami'yi böylesine etkileyen olayı izlemek derdindeyim. Bunun için İspanya'ya gitmeyi bile düşünüyordum. Bunu belirttim Teksaslı bayana. Akumal'den çıktık yola, ikimiz minibüsle. Teksaslı bayan direksiyonda, ben yanında, Maya uygarlığına doğru ilerliyoruz. Madem Meksika'da herkesin işi bitti, biz niye iki gün daha kalıyoruz, o da belli değil. Buna yanıt olarak, bizim biletimizin iki gün sonraya olduğunu belirtiyor. Peki lan, niye bizim bilet iki gün sonraya alınmış? Onu anlıyamıyoruz. Belki de operasyon, düşünülenden erken bitti. Benim Maya uygarlığı gezeceğim, diye bir tutturukluğum yok. Aslında hiç bir tutturukluğum yok, bir Teksaslı bayanın kı-

çında, elde bavul dolaşıyorum. Aramızda pek konuşulacak bir şey de kalmadı. Öyle suskun, bir saat kadar yol aldık. Tulum'a ulaştık. İndik, gezdik Tulum yıkıntılarını. Aferin, ne güzel yıkıntılar! 1300 yıldır hâlâ, taş üstünde taş duruyor. Aferin taşlar. Kapılar çok alçak. Demek Mayalar kısa boyluymuş... Tulum'un gezilmesi bitti, geceyi Coba denen yerde geçireceğimizi belirtti Teksaslı kadın komutan. Emredersiniz! Coba'ya doğru yol almaya başladı minibüs. Aferin minibüs! Pek ilerlememiştik ki, benzin göstergesi yandı, benzinimizin bittiği anlaşıldı, bir benzinciye sığındık. Depoyu doldurduk. Günbatışına doğru ilerliyoruz, güneş dağların ardında yitip yitip, yeniden çıkıyor ortaya. Sağlı sollu barakalar var yolda. Yoksulluk kol geziyor Meksika'da. Bizim köyleri andıran görüntüler var, ama daha yoksulca. Hava kararırken ulaşıyoruz Coba'ya. Göl kıyısında Club Mediterranne'nin bir oteli. İspanyolca bilmeyerek, Teksaslı bayana yol verdim, danışmaya doğru, görüştü, danıştı, odaları ayırttı ve kredi kartını uzatmak zorunda kaldı, çünkü istiyorlar. Oh! Daha bana Teksas'tan borcunu ödemedi, benzin parasını da bana ödetiyor, adi kadın. Buna karşın, akşam yemeğini bana geçirmekten, geri kalmadı. Bizim kredi kartımızın başından geçen akşam yemeğinde, havadan, sudan ve Maya uygarlığından konuşuldu. Geceledeğimiz Coba'da da yıkıntılar varmış. Yarın sabah onların gezilmesini uygun gördü, kadın komutan, odalarımıza çekildik. Odalar zevkli döşenmiş, oldukça keyifli bir otel. Yatak örtüleri, artık gözümüzün alıştığı, el işi meksika dokumaları, duvarlar beyaz, alçak tavanlar kemerli, sabun, şampuan onurlu. Güzel bir duş alıp, Maya uygarlığından arındım.

Sabah erken uyandım. Çıktım otelin çevresini gezindim. Otel küçük bir gölün kıyısında, gece karanlıkta gölü görememiştik. Güzelce bir yer, ancak nem oranı, yüzde bin, sürekli yapış yapışım. Yıkıntıya meraklı kimi almanlar

otele döndüler, kan ter içinde. Bir taşları gezmiş, geliyorlar. Kaçta kalkmışlarsa, kaçta gitmişlerse... Ben günaydın, onlar dönüyorlar, yüksek sesli ve gürültülü bir almanca muhabbet içindeler. Onların peşine takılıp, kahvaltı edilen, avluya geldim. Teksaslı bayan da uyanmış. Günaydınlaşıldı. Kahvaltıya oturduk. Nasıl olsa kahvaltıyı ödeyeceğimi bildiğim için, huzur içinde ettim kahvaltımı, Teksaslı bayan, ya kendisi ödemek zorunda kalırsa endişesiyle, huzursuz tamamladı kahvaltıyı. Sonunda ben ödedim. O oteli ödedi. Bindik minibüse, göl kıyısından bir iki kilometre ilerledikten sonra, Coba yıkıntılarına ulaştık. Ben giriş biletlerini aldım, kameram için ayrıca para ödedim. Teksaslı bayanın eli hiç cebine gitmiyor.

– Bende meksika parası yok, sende var mı?

diyor. Oysa burada da, bizim ülkemizde olduğu gibi, dolar ana para! Herşeyin ücreti, hem pezo olarak, hem dolar olarak belirlenmiş. Üstelik dolar verirseniz çok daha mutlu oluyorlar ve fakat Teksaslı bayan cici dolarlarını bozdurmayı hiç sevmiyor. Kadın da haklı, bozdurunca çar çur oluyor, eriyip gidiyor. Bozdurmazsan öyle kaya gibi duruyor yüzlük banknot. Tulum ve Coba yıkıntılarıyla ilgili, frenkçe, küçük bir el kitabı da aldım girişten. Bir yandan yürüyoruz, sıcak nemin içinde, bir yandan göz atıyorum küçük kitaba. Teksaslı bayan, dün bana Maya'ların İsa'dan 500 yıl önce Tulum'da yaşadıklarını söylemişti. Küçük kitaba bakılırsa, ki bakılıyor, İsa'dan sonra 700 ila 1000 yılları arasında kurulmuş, Tulum denen kent. Aman, her neyse, şimdi 1500 yıl için tatsızlık çıkarmanın alemi yok. Nedir ki 1500 yıl dediğin? Kan ter içinde, bir ormanda bir süre ilerledik, kaya yığını bir piramidin önüne geldik. Çıkalım tepesine, diyor kadın komutan. Niye çıkalım komutanım? Ben Eyfel'in bile en tepesine çıkmadım. Çocukluğumdan beri çok merdivenli evlerde oturdum. Hiç merdiven çıkma sevmem. Burda çıkıla-

cak bir şey yok zaten. Gayet başarılı bir kaya yığını. Siz deyin 2500 yıllık, ben diyeyim 1000 yıllık, ortalaması 1733 yıllık. Aferin mayalar, çok güzel yığmışsınız kayaları üstüste, bravo kayalar! Fakat kadın komutan kaptırıp çıkıyor. Haydi, az biraz ben de çıkayım bari, diye düşüyorum peşine. Basamak olarak çok yüksek, insanın imanı gevriyor. At gibi gidiyor önden, Teksaslı kadın komutan. Mayalar nasıl çıkıyormuş peki buradan, o kısacık boylarıyla? Belki de çıkmıyorlardı, süs diye yaptılar... Belki helikopterle, tepesine iniyorlardı... Burnumdan soluyarak çıkıyorum, kayaların tepesine, ordan geldiğimiz yol görünüyor. Başka görünen bir bok yok. Orda, öyle anlamsızca biraz durup iniyoruz. Bir buçuk kilometre ötede, başka bir taş yığını varmış, ona bakmaya gidecekmişiz şimdi. Şarladım. Ben bu sıcakta, bu rutubetin içinde, gidiş dönüş üç kilometre, bir taş yığınına bakmaya gidemem, dedim. Üstelik 15.30'da Cancun'da boğa güreşi var, onu mutlaka göreceğim. Zaten Coba'dan Cancun, minibüsle ikibuçuk, üç saat yol. Ayrıca Teksaslı kadın komutan, her nedense Akumal'e uğramak zorundaymış. Bir de şu var, yolda öyle, bastırıp biraz hızlı gitmek falan yok. Yasal hız, belirlenmiş, herkes koyun gibi o hızla gidiyor. Aniden sollamalar, sağından geçmeler, selektörle küfürleşmeler yok. Kös kös döndü komutan, kan ter içinde bindik minibüse, Akumal yolunu tuttuk.

Sigarayı sigaraya ekleyerek bulduk Akumal'i. Komutan, önce neresi resort belli değil otele uğradı. Gonzalo'ya uğradı. Kendi kaldığı eve uğradı. Bir saat dolaştık Akumal çevresinde, sonunda yeniden çıktık anayola, yönümüz Cancun, yeni bir paket sigara açtım. Adios Akumal!

XVI/CAZBANTLI BOĞA CİNAYETLERİ

Yerel saat 13.30'da girdik, gökdelen otellerden oluşan, deniz kıyısında beton yığını, Cancun kentine. Bir süre arandıktan sonra America isimli bir büyük otelin önüne yanaştık. İndirdik, kadirşinas kırmızı bavulu ve Teksaslı bayanın iki kallavi çantasını. Beton gibi ağır kadının çantaları. Yoksa biz bu çantalarda da başka bir şey mi kaçırmaktayız? Otel personeli yetişti imdadıma, çantaları, bavulu aldılar. Otel güzel bir otel, odalarımıza çıktık. Ben kameranın batayasını fişe taktım, terden sırılsıklam olan gömleği, pantolonu, donu fayrap ettim, duşa daldım. Kapım çalınıyor. Duştayım ulan! İlgilenmiyorum. Israrla telefon çalınıyor. Fırlıyorum duştan, Teksaslı bayan yan odadan arıyor, odasından hoşnut değilmiş, değiştirmek istiyor.

– Değiştir, bence bir sakıncası yok!

– Seninkini de değiştirmek gerek?

– Niçin?

– Tam balkonun altında, hava soğutucu aygıt çalışıyor, uyunamaz bu odalarda...

Kadın haksız değil, korkunç bir gürültü var balkonun tam altında. Bir motor çalışıyor. Ben geçici bir gürültü sanarak pek üstünde durmamıştım, meğer sürekli bir gürültü, otelin ambiyansına dahil bir efekt.

– Otelin öbür tarafında iki odaya geçelim!

– Duştayım.

– Ben değiştiriyorum, sen de duşunu alınca değiştir, aşağıda buluşalım.

– Okey!

Duşumu aldım. Gelip giden yok. Danışmayı aradım. İngilizce, pata küte:

– Ay veyting, for dı çeynç may rum!

dedim. Karşı taraftan, yalnız ispanyolca ve kısa bir yanıt geldi. Kapattım. Santıralı aradım. Teksaslı bayanın odasıyla görüşmek istediğimi belirttim. Oda numarasını sordular. Bilmediğimi söyledim. Bu kez karşı taraf kapattı. Odanın kapısını açtım, koridora çıktım, bakındım, kimse yok. Yeniden danışmayı aradım. Az önceki cümlemi, daha tane tane söyledim. Bu kez daha uzun bir ispanyolca cümle ile karşılık verildi. Umutsuzca kapattım telefonu, bir sigara yaktım, beklemeye başladım. Herhalde, Teksaslı bayan, merak edip arayacak. Sigara bitti, arayıp soran yok. Odayı kilitleyip, lobiye indim. Bizim Teksaslı hasba, orada oturuyor. Bir amerikan gazetesi edinmiş, onu okumakta.

– Odaları değiştiriyor muyuz?

– Ben değiştirdim.

– Ben değiştirmedim.

– Değiştirmek istemiyor musun?

– İstiyorum.

– Niçin değiştirmiyorsun?

– Hangi odaya geçiyorum?

– Resepsiyondan bildirmediler mi?

– Hayır. İspanyolca konuşuyorlar, anlaşamıyoruz.

Gazetesini katladı Teksaslı hasba, danışmaya gitti, yeni oda numaram öğrenildi. Bezgin belboyla yeniden bindik asansöre. Onun yavaşlığını, ben kapamaya çalışarak, yani

onu itip kakarak, orta hızda değiştirdim odamı. Yeni odam, otelin öbür tarafında, oldukça sakin, balkonum yüzme havuzuna bakıyor. Havuz kalabalık. Havuzun içine oturtulmuş bir bar var, bar iskemleleri suyun içinde, barmen karada, içiciler havuzda, güzel düşünce. Ayılana margarita, bayılana havuz. Zırvalıyanı barmen itiyor suya, ayılır ayılmaz iki kulaçta bardasınız, haydi yeniden margarita. Az önce bol pezolu bahşiş verdiğim, belboya, belboy demek çok yanlış, adam bin yaşında, belman denilebilir, hatta beloldman.... Herneyse, beloldman'e, yeniden bahşiş verilmedi, o da kös kös gitti. Hoş, bahşiş versen de öyle gidiyor, tipi öyle, müşteri sevmiyor, büyük bavul sevmiyor, iri çanta sevmiyor, ne seviyor bilinmiyor beloldman!

Lobide buluştuk Teksaslı hasbayla. Gonzalo'nun sözünü ettiği çok iyi bir lokantaya yöneldik. Otelin kaldırımından yürümeye başladık, dört bir yanımız lokanta, ama kadın ısrarla, elindeki aptal krokiden, söz konusu lokantayı arıyor. O kırmızı ışıktan geçiyoruz, bu turuncu ışıkta seğirtiyoruz. İlgisiz bir yöne yürüyoruz, soruyoruz, bilmiyorlar. Dönüp ters yöne yürüyoruz. Biz ters yöne yürüdük diye bilecek değiller ya, bilmiyorlar. Otelin çevresinde epey dolandıktan sonra, o lokanta bulundu. Kapısı duvar, yalnız akşamları açıkmış. Döndük gerisin geri, az önce gördüğümüz lokantalardan birine girdik. Binbir renk bir lokanta. Kapıları, pencereleri, pancurları, her yeri ayrı renk boyamışlar, unuttukları renk yok. Üstüne renkli çiçekler yapmışlar. Masa örtüleri ayrı bir şenlik. Duvarlarda solmuş Zapata fotoğrafları. Çakırcalı Mehmet Efe gibi Zapata. Yanında başka meksikalı devrimci fotoğrafları, hepsi silahlı.

Izgara et yedik, şarap içtik, bir de özgün salata. Otele uğrayıp kamerayı aldım. Arena çok uzak değilmiş. Gene de minibüsle gitmeye karar verdik. Garip bir heyecan var içim-

de. İlk kez boğa güreşi göreceğim. Teksaslı hasba da hiç görmemiş, o da heyecanlı.

Arenayı bulduk, minibüsü parkettik. Bir cümbüş, bir kalabalık. Girişte bir orkestra müzik çalıyor, ispanyol havaları. Orkestranın karşısında bir büfe, bira ve gazoz satıyor, sandviç satıyor. Bizdeki sucuk-ekmek muhabbetinin az biraz batılısı. Kartondan siyah matador şapkaları satıyorlar, hemen aldım şapkamı. Teksaslı hasbaya şapka almadım, istiyorsa alsın; diz iz e şapka, itiz onbeşbin pezo! Giriş bileti satan, küçük gişenin önünde kuyruk var, bilet oldukça pahalı: 75000 pezo. Bizdeki tiyatro bileti fiyatına oranla pahalı yani. Karton şapka onbeş bin olunca, boğa güreşi de yetmişbeş bin olacak tabii... Bizde, tiyatronun karton şapka fiyatına olması hıyarca. Üstelik bu durumda bile, tiyatro çok pahalı diye gelemiyoruz, diyen var. Oysa tiyatroya gelip giderken, taksiye daha çok para veriyorlar. Başrolde taksi şoförü, biz onun saz takımı oluyoruz. Bilet almak üzere kuyruğa gireçeğim, Teksaslı hasba engel oluyor, giriş kapısına sürüklüyor beni. Orada kimi görevlilere, uzun uzun, beni, Cami'yi, Yorgun Matador'u, Ortaoyuncular'ı, İstanbul'u, Beyoğlu'nu, Çaycı Halis'i ve kimbilir neler anlatıyor. Arasıra beni gösteriyor. Sabırla dinleyen kapı görevlisi, bir ona, bir bana bakıyor. Tüm bu anlattıklarının, bizim içeri beleş girmemiz için bir neden olmadığını anlayınca da, kös kös gelip giriyoruz bilet kuyruğuna. Beleş girelim diye bir derdim yok zaten, kadının işgüzarlığı. Efendi gibi bayılıyorum, 150000 lirayı ve giriyoruz demir parmaklıklı turnikeden içeri, Ali Sami Yen Stadı'na girer gibi. İçerde, bir tribünün ortalarında, beyaz giyimli, daha ciddi, bir kalabalık orkestra çalıyor, El Cordobes türü, boğa güreşi jenerik müziği, tara ta tıss! Tam bir cazbant. Bira ve gazoz satıcılar, program satıcılar, frigocular, margaritacılar, şapka satıcılar, tam bir cümbüş. Arenanın ortasında, matadorlar, picadorlar, torea-

dorlar, onlara eşlik eden kadınlar, süslü giysilerle resmi geçit halindeler, halkı selamlıyorlar, halk alkışlıyor. Halk, diyebileceğimiz izleyicinin çoğu turistler, yöre halkı pek azınlıkta. Herkeste kameralar, fotoğraf makinaları. Bastım kameranın, haydi oğlum çek, düğmesine, kamera kaptırdı çekiyor...

Arenaya bakan, tahta ızgaralı bir kapı açıldı, boğayı saldılar meydana. Boğa sinirli, niye sinirli olmasın, biraz sonra öldürülecek. Onun matadoru öldürme şansı yok gibi. E, sinir yapar tabii, bu duygu bir boğa bünyesinde. Tozu dumana katıyor hayvan. Hayvanın peşinde, at üstünde iki picador, ellerinde mızraklar var. Atlar da beyler de, çok süslüler. Derken, picadorlardan biri, zart diye saplıyor elindeki mızrağı, boğanın sırtına, kan fışkırıyor hayvandan. Hayvan herif! Hayvan neye uğradığını anlamadan, öbürü de saplıyor mızrağı, buyrun ikinci yara... Hayvan herifler! Hayvan heriflerin işi bu kadar, onlar at üstünde çekiliyorlar arenadan, matadorlar giriyor. Bunlar yaya ve daha süslü, ellerinde daha kısa mızraklar var, öbür ellerinde, o ünlü kırmızı bez, fakat filimlerde gördüğümüz kırmızının çok soluğu... Buranın güneşinin soldurması herhalde... Matadorlar da hayvana, sağdan soldan şaşırtmaca vererek, biri üstüne çekerken öbürü arkadan saldırarak, iki üç mızrak saplıyorlar. Şu ana dek, boğaya yapılan herşey kalleşçe! Hiç de öyle, delikanlıca, kafa kafaya bir güreş yok ortada. Hayvan bayağı kan yitiriyor, sağa sola saldırıyor. Artık ölmelik olduğuna karar verdiğimiz anda da, matadorlar çekiliyor arenadan, esas çocuk, hepsinin en süslüsü toreador çıkıyor ortaya! Bir elinde o kırmızı bez, ki adı muleta, öbür elinde ince narin kılıcı. Biz, türkçede, toreador sözcüğünü kullanmadığımız için, bu esas çocuğa "matador" diyoruz. Pierre-Henri Cami'nin de imrendiği, büyüyünce olmak istediği, işte bu toreador, ama türkçesi matador!

Toreador, beklediğimden daha yaşlı, örneğin benden epey yaşlı, uzun boylu, saçı kırlaşmış, zayıfça bir adam. Tam zayıf, diyemiyoruz, mütenasipçe bir içkici göbeği var, onu sürekli içine çekiyor, üstelik korsesi de var. Artistik pozlar veriyor, boğanın çevresinde dolanıyor, cazbanta el işaretleri yapıyor, cazbant birden çalmaya başlıyor. Halk durup dururken toreadoru alkışlıyor. Derken bir an geliyor, yaşlıca adam, devinimsiz duruyor boğanın karşısında, bir balet gibi, boğa da durup ona bakıyor. Beklenmedik bir anda, birdenbire hızla boğaya saldırarak kılıcını ensesine sokuyor hayvanın, toreador. Boğa sendeliyor, tökezliyor, halk alkışlıyor. Boğa düşerken kalkıyor, saldırıyor toreador. İzleyiciler boğayı alkışlıyor. Aslında oraya öyle, düşüp kalması gerekiyor boğanın, toreadorun da dönüp kahramanca halkı selamlaması. Fakat boğa öyle kalakalmıyor, hırsla saldırıyor toreadora. Bizim afilli toreadorun kılıcı, boğanın ensesinde saplı, elinde kala kala kırmızı muletası kalmış. Toreador çaktırmadan kaçıyor, tribünlere yanaşıyor, boğa peşinde, tribünlerin önündeki tahta korkuluğun arkasına kaçıyor, boğa korkuluğa boynuz geçiriyor. Halk çılgınca boğayı alkışlıyor. İki matador arenaya dalarak, boğayı başka yöne çekiyorlar, afilli toreadora yeni bir kılıç veriyorlar, yeni kılıcıyla yeniden çıkıyor meydana, bu kez ikinci bir darbeyle çökertiyor hayvanı, biraz da matadorların yardımıyla. Halkı selamlayıp köşesine çekiliyor, afilli toreador. Cılız bir alkış. Pek başarılı bir güreş değil, izleyici çok kahramanca bulmuyor durumu. Öyle ya, iki atlı, üç yaya, beş kişi zor öldürdüler bir boğayı. At üstündeki hayvan herifler geliyorlar, ellerindeki kementleri atıyorlar, matadorlar kementleri cançekişen boğanın ayaklarına geçiriyorlar. Hayvan herifler, deh, diyorlar, altlarındaki hayvanlara, ayağından sürüklenerek, toza kan bulayarak, canlı girdiği delikten, cansız çıkıp gidiyor hayvan. Cazbant pam pıs pam pıs bir hava çalıyor, arada

tara ta tıss'ı unutmuyor... O ölen hayvan ne oluyor acaba? Nereye götürüyorlar? Bir şehit boğalar mezarlığı, belirli bir güreşçi boğalar şehitliği yok herhalde... Sendikası yok ya bu boğaların... Teksaslı bayana soruyorum.

– Bu ölen boğalar ne oluyor?

– Hamburger!

Bir oğlan çocuğu, en az süslülerden, süssüz değil yani, siyah bir tahtanın üstüne yazılı, şimdi ölmeye gelecek olan boğanın adını gösteriyor tribünlere, şeref turu atar gibi, tüm arenayı dolanarak. Az önceki boğa için de böyle bir tanıtım oldu herhalde, başka yerlere bakmaktan görememiş olabilirim. Arka arkaya bir kaç boğa güreşi izleyeceğiz. İşte, cazbant eşliğinde ikinci boğa çıkıyor tozlu arenaya, aynı uygulama yeniden başlıyor. Hayvan herifler şişliyorlar, matadorlar zıpkınlıyorlar, hayvanın öl-benisi gelince de, toreador ağbim gelerek saplıyor kılıcını, burnundan soluyarak yığılıyor oracığa hayvan. Bu kez daha genç bir toreadordu güreşen. Ne güreşmesi, öldüren! İlk hamlede çökertti hayvanı, afilli toreadordan daha iyi bir alkış aldı. Hayvan herifler sürükleyerek götürdüler, ismi yadigar kalan hayvanı, öbürünün yanına hamburger olmaya.

Üç, dört derken izleyici de sıkıldı, ben bakmaktan, kamera çekmekten yoruldu. Böyle bir şeyin ne gibi bir eğlencesi, ne gibi bir zevki olabilir? Neden insanlar, para verip böyle bir kasaplık olayını izlerler? Bu anlamda mezbahalar da turistik olabilir. Kahraman kasapları izlemek 75000 lira olabilir... Belediye buradan kalkınabilir... Teksaslı bayana baktım, onun da içi kalkmış gibi, pek bir keyif almıyor. Öbür yanımda oturan meksikalıya baktım, o da mutsuz. Bir elinde margarita, öbür elinde sigara, ben ona bakınca bir şeyler söylendi, anlamadım. Teksaslı bayana sordum:

– Ne diyor?

– Bugün boğalar iyi değil, diyor.

– Kimi gün daha mı iyi oluyormuş?

Teksaslı bayan, benim sorumu meksikalıya yöneltiyor. Meksikalı uzun uzun bir şeyler anlatıyor, iç geçiriyor, margaritadan bir yudum, sigaradan bir nefes alıyor, yeniden iç geçiriyor...

– Ne diyor?

– Bunlar çok azgın boğalar değil, hatta kimisine arenaya çıkmadan önce, uyuşturucu iğne yapıyorlar... Bu işlerin boku çıktı, boğa güreşleri çok bozuldu, diyor.

Dünyamızda bozulan her şeye ayak uydurarak boğa güreşleri de yozlaşmış. Yozlaşmasa ne yazar, üç aşşa beş yukarı kasaplık işte!

Bir kaç boğa daha öldürüldükten sonra, cazbant ispanyol sepet havasını çalmaya başladı, canla başla, tara tıs ta tara tıs tat, tırıta tıs biçiminde. Tüm pikador, matador, toreador, tabelacı çocuk ve kadınlar toplu selam verdiler, maç bitti!

Toreadorlar : 7

Boğalar : 0

Çıkışta, ölen boğaların bir kamyonete yüklendiğini gördük. Toreadorlar da ortalıktalar, bira içiyorlar, hayranlarına imza dağıtıyorlar. Teksaslı bayan, beni arenaya ilk çıkan kıdemli, afilli toreadora tanıttı. Birlikte fotoğraf çektirdik. Teksaslı bayan aracılığıyla, ona niçin toreador olduğunu sordum. Bana baktı, güldü, süslü giysilerini gösterdi:

– Du yu layk it?

Bu cici façayı seviyor musun, diye soruyor. Evet!

– Yes!

Eh, işte gördün mü bak, gibisinden bir jest yaptı adam. Bu süslü, püslü kılığa özenip toreador olmuş. Benim sünnet

kılığım bundan süslüydü, sırf bunun için toreador olunur mu? Anlayamadık gitti, şu toreadorluk merakını... Belki de, ün, kahramanlık, erkeklik... Maço bir durum yani... Minibüse bindik, otele geri döndük, içimizde bir burukluk. Boğanın biri, bir toreador öldürse, hani 6-1 olsa sonuç, belki daha coşkulu olacaktık.

Akşam yemeğine, Teksaslı bayanın öğlende uzun uzun aradığı, yalnız akşamları açık lokantaya gidildi. Oldukça havalı bir yer. Bir gitarcı, bir viyolonselci genç, canlı müzik yapıyorlar. Çaldıkları ezgiyi bir yerden tanıyorum. Hayır, yanılmıyorum, bu benim gençliğimin ünlü şarkısı: Moliendo Cafe! Derken sözler de geliyor usuma:

"Quando la tarde della nostra amor..."

Aşkımızın ikindisinde... Bu güzel sözcüklerin anlamını bilmeden ezberlemiştim, sivilceli tıfılken. O zamanlar, bu şarkıyı ezberlemek ve arasıra mırıldanmak çok modaydı. Birden çocukluğuma götürüyor beni bu ezgi... Duvarlarda çağdaş ressamlardan tablolar var, üst kat resim galerisiymiş. Sürekli sergiler oluyormuş bu lokantada. Tuvalet de üst katta. Tuvalete gidince farkediyorsun üst kattaki sergiyi... Bir elmanın içinden yılan çıkıyor, temasına ve özellikle elmaya takmış bu serginin meksikalı ressamı. Fotoğraf gerçekliğinde, nerdeyse canlı, elmalar çiziyor. Çizmiş. Çizsin, bence bir sakıncası yok...

Yemek yenildi. Kahveler içildi, kahvelerin yanında likör içildi, likör tazelendi, kahve yenilendi. Elmalı resimlerden, genelde resimlerden, Meksika'daki gerçeküstü renk cümbüşünden, boğa güreşinin salaklığından konuşuldu. Otele dönüldü. Teksaslı bayan yatmaya çıktı, ben otelin barında margaritaya yazıldım. Otelin barı tatsız. Ankara'da bir otel barı gibi. Milletvekilleriyle görüşmeye gelmiş taşralılarla, otel barına taşralılarla bi-şey görüşmeye gelmiş, dökük sa-

çık gece kadınları. Bir margarita boyu izledim barı, odama çekildim.

Sabah otelden çıkarken, danışmanın yanında, kartpostal ve sigara satan küçük dükkandan, karımın iki haftadır yanımda gezdirdiğim mektubunu postaladım. Tam postaladım, sayılmaz. Mektubu bıraktım kasiyer sinyoritaya, 2300 lira ortadoğu pulunun parasını bıraktım, gerisi onun insanlığına kalmış, o allayıp pullayıp postaya atacak! Ne zaman? Pulcu adam gelince pulu alacak, mektupcu adam gelince mektubu verecek. Ne zaman gelirler? Zaman zaman! Oh, iyi! Mektup bir anlamda, atılmış oldu.

Minibüse benim kırmızı bavulu ve çantaları yerleştirdik. Cancun'un içine bir göl gibi girmiş olan körfezi dolanarak, bir kent turu attık. Gene yapış sıcak hava. Ter omurilikten damlıyarak ulaştık havalimanına. Teksaslı bayan beni, bavul ve çantaların başına nöbetçi dikerek, kiralanmış minibüsü geri vermeye gitti. Ben kadirşinas kırmızı bavulum, kamera çantam ve o kadının gereksiz çantalarıyla, American Airlines'in bankosuna ulaşıp ulaşamayacağımı düşünüyorum. Allahtan Meksika, Türkiye gibi. Hemen bir amigo yapıştı elime, bavulu, çantaları kaptı, doğru American Airlines. 2000 pezo verdim amigoya, çok mutlu oldu. Genelde 1000 veriliyor demek ki. Bavul ve çantaları defedeceğim bankonun önünde uzun bir kuyruk oluşmuş, en ucuna yazıldım. Oldukça ağır ilerliyor. Ben kırk santim ilerlememiştim ki Teksaslı bayan geldi yanıma. Uzun kuyruğu ve ağır ilerlemesinin nedenini o açıkladı bana. Meksika'da yeni yeni bilgisayar düzenine geçiliyormuş, bu yüzden memure sinyoritalar usul usul basıyorlar tuşlara ve bu duraksamalı basmalar sonucu, aradıkları şeyi ekranda görünce sevinç çığlıkları atıyorlar, aralarında kutlaşmalar, öpüşmeler, şakalaşmalardan sonra, bir sonraki tuşa basıyorlar. Bu yüzden epey uzun sürdü, bavulların defedilmesi. Ayrıca, Meksika'dan çıkarken belirli bir

çıkış vergisi ödeniyormuş, niye çıkıyorsunuz, gibilerden. Benim ve Teksaslı bayanın Meksika'dan çıkış vergilerini ödedim. Onunkini ödemeyi düşünmüyordum, fakat o, cebinde kalan son bir kaç pezoyu uzattı bana, üstünü pezoluyayım diye... Aslında, dolar olarak da ödenebiliyor bu vergi, fakat bizim bayan, pek ödeme sevmiyor... Böyle bir kadınla nasıl bir ortak yapım, nasıl parasal bir ortaklık yapabilirim? Bir tek bunun için yapılamaz böyle bir ortaklık, çıldırtır adamı. Bir akşam Balo sokakta, Kılımbım Pub Bar'ın dibinde, öldürebilirim ben bu kadını...

Kadirşinas ve zahmetkeşan kırmızı bavulumla vedalaştım, kadının çantalarını defettim. Polis incelemesinden geçtik. Kalan pezolarla kızlarıma birer tişort aldım, üstlerinde "Cancun" yazıyor.

Uçağa binmiş bulunuyoruz, eyvallah Meksika! Uçağımızın kalkmasına henüz onbeş dakika var. Burayla Dallas arasındaki saat farkını tam bilemiyorum, iki saat olabilir. Akşamüstü orada olacağız galiba. Geceyarısı olduğunda, Türkiye'de sabah olacak, ben o sırada Fort Worth'deki kıyak otelime kavuşmuş olacağım ve derhal Arnavutköy'e telefon edip, telefonda Kenan'gilin horozlarının sesini dinleyeceğim.

Uçak, Cancun'dan kalktıktan sonra, daha sigara içilmez yazısı sönmezden, yani ben sigaramı yakamadan, cart diye Cozumel adasına indik! Orada her nedense bir saat kadar beklenecekmiş, bizi transit salonuna aldılar. Püfür püfür sigara içerek, zamanı öldürdük. Yeniden uçağa alındık. Cozumel'den on kadar yolcu bindi. Bunları almak için mi, indik buraya? Taşlıtarla minibüsü mü lan bu? Buradan on kişi alınacak diye buraya inilir mi? Yeniden havalandık Dallas'a doğru.

Teksaslı bayan, yorucu bir biçimde, bildiğini sandığı frenkçe ile kulak tırmalıyor, kafa ütülüyor. Anlayacağım di-

ye, oldukça yoruluyorsun, sonunda ne dediğini anlasan bile, o konuyu niye anlattığını anlamıyorsun. Kafa sallamaktan yoruldum. Ben Türkiye'ye dönmeden önce yapmam gereken alış-verişi planlamaktayım. Amerika'da alış-veriş, öyle Avrupa'daki gibi kolay değil. En azından bizim Teksas'ta öyle. Sıra sıra mağazalı caddeler yok. Kırtasiyeci, diyorum.

– Yu törn left aftır dı sekınd sitiriit...

diye başlayıp, uzun süren bir tanımlama yapılıyor

– Tenkyu veri maç!

diyerek kapatıyorum konuyu

Elektronik bir şeyler satın almak istiyorsun. Kent dışında bir yapıyı tanımlıyorlar. Kendime bir tek çorap, bir tek don alamadım. Son temiz çorabı giydim bugün, yarın son temiz donu giyeceğim. Akumal'de bir iki şey yıkadım, onlarla idare ettim. Espadriller, sizlere ömür, tropikal yağmurlarda vefat ettiler. Fort Worth'e iner inmez, çorap almak zorundayım.

– Ver is di çorap stor?

– Yu törn dı rayt, cast aftır dı layts end...

– Tenkyu tenkyu!

Çok sıkıcı, bu işler Amerika'da. Amerika başlıbaşına çok sıkıcı, işin en sıkıcı yanı ingilizce bilmemek.

Bu akşam Fort Worth'te, Caravan of Dreams'de, onların daha önce oynadıkları oyunların video bantlarını izleyeceğiz.

– Biliyorsun, video pek fikir vermez!

demeye başladı hasbam, Teksas'a yaklaştıkça. Vermez olur mu? Asıl, yalnız video biraz fikir verebilir, yediğiniz nane hakkında.

Sanırım daha iki saatten fazla yolumuz var, ya da birdenbire saatler ileri alınacak. İkinci olasılık daha güçlü. Tek-

sas saati, Meksika'dan bir saat ileriyse, bir buçuk saat yolumuz var, demektir. Ön taraflarda yemek servisi başladı. Sigara içenler bölümüne, şimdilik kokusu geliyor. Bizim yemeğe kavuşmamız, daha Teksas'a yakın.

Teksaslı bayan, benim sürekli yazmama imrenerek, Meksika izlenimlerini dile getiren bir şiir yazmış. Uçakta, şimdi yazdı yani, topu topu yarım sayfa, özet Meksika! Evine dönünce, bunu bir dosyaya zımbalayacak, al sana yeni bir dosya: Meksika dosyası! Mübaşir ruhlu kadın! Bana, elindeki çok yetersiz, frenkçe - ingilizce sözlüğü pezevenkliğiyle özlü şiirini çevirmeye uğraşıyor

– Var ben almak bir flaş
Ve vermek
Yıldızı yüklenmek
Çok güçlü
Elektrik ve gökyüzü
Geliyor ben...

biçiminde, kem kümlüyor.

İstanbul üştlerinde olsak şu an, bir paraşüt rica edip, atlayacağım uçaktan. O denli sıkıldım bu kadından. Groteski Abdullah'ı özledim. Kalabalık içinde o denli batıcı değil, gel dikiz ki, kırk sekiz saattir yalnızız. Beni sürekli yoruyor. Yormakla yetinmiyor, çingenesel para hesaplarından ötürü sinirimi bozuyor.

Amerikalı olmayanlar için, ülkeye giriş formu dağıtıyorlar. Alalım efendim. Hanım almaz, genelde pas geçer.

Yeniden giriyoruz size, "king size" Amerika! Ay em velkam!

XVII/TEKSAS'TA SONBAHAR

Yeniden girişim, hiç de kolay olmuyor Amerika'ya!

– Niye giriyorsun? Neden Meksika'dan giriyorsun? Cancun'da ne yaptın?

– Kardeşim, ingilizce bilsem, ben size neler anlatıcam ama, dua edin, ingilizce bilmiyorum. Yok mu burada, frenkçe konuşan bir polis?

Amerikalılar, ayrı bir kapıdan, el, kol ve tüm organlarını sallıyarak girerken Amerika'ya, dış kapının mandalı pasaportlular, ayrı ayrı kuyruklara sokuluyor, pasaportunun ciddiyetine göre. Benim pasaporta uzun uzun bakıp beni kuyruklar dışında ayrı bir köşeye konuşlandırdılar. Gelip, gidip bir şeyler anlatıyorlar. Sinirleniyorum.

– Ay spiik frenç, okey?

diye, tavır koyuyorum. Herkes girip Amerika'sına kavuştuktan nice sonra, frenkçe konuşan, iri yarı bir kadın polis geliyor yanıma. Az önce ingilizce sorulan soruları, frenkçe yineliyor.

– Bakın hanımefendi, bir amerikan polis kolejinde, ikinci dil olarak, frenkçeye yönelmiş, sayın romantik bayan, bendeniz kendi ülkemde, efendi gibi, kendi kabuğumda, karınca kararınca tiyatromu yaparken, bu Teksaslı bayan, bir gün, birdenbire, Groteski Ab-

dullah de Vito ile çıkageldi. Ben Abdullah'ı hiç tanımam...

– Onu sormuyoruz. Cancun'a niye gittiniz?

– Bilmiyorum.

– Nasıl yani?

– Beni o kadın götürdü, sayın polis teyzeciğim.

– Orada ne yaptınız?

– Hiiç! Maya kayalarını gezdik, boğa güreşi izledik. Kredi kartımızı aşındırdık..

– Boğa güreşi izlemek için mi gittiniz Meksika'ya?

– Hayır.

– Ne için gittiniz peki?

– Bilmiyorum. Meksika zaten gerçeküstü bir yer. Andre Breton'un dediği gibi...

– Neden yeniden Amerika'ya giriyorsunuz?

– Dönüş biletim, Dallas-Paris-İstanbul! Ben bayılmıyorum Amerika'ya... Kızlarıma pabuç alıcam, başka bir numaram yok Dallas'ta... Belki bilirsiniz, Wortington otelinin tam karşısındaki sokağın içinde, Caravan of Dreams tiyatrosunun bitişiğinde, ayakkabıcı Solomon var. Onun vitrininde, kızlarımın ayağına göre pabuçlar gördüm, onları alıcam. Oğluma bir iki kovboy zımbırtısı alıcam, hemen vın gidicem, zaten evimi çok özledim, sıçmışım Amerika'nıza!

Amerika'ya küfredince, polis kolejinde ikinci dil olarak frenkçeyi seçmiş romantik polis hanım, birdenbire benim önemli biri olabileceğimi düşünüyor:

– Yanınızda ne kadar para var?

– Var biraz.

– Ne kadar?

– Üç, dört bin dolar.

– Üç mü, dört mü?

– Beş!

Anlattıklarım içinde, polis kolejinde ikinci dil olarak frenkçeyi seçmiş romantik polis hanımın, tek olumlu bulduğu şey, yanımda param oluşu. Fakat, gene de Meksika'ya niye gittiğimi pek bilememem, kuşku uyandırıcı. Polis hanım da haklı. Ben polis olsam, sorsam niye gittin Meksika'ya, karşımdaki de bana, valla ne bileyim ağbi, dese, dan diye çakarım suratına bir tokat. Polis kolejinde, ikinci dil olarak frenkçeyi seçmiş romantik hanım, böyle bir terbiyesizlikte bulunmuyor, beni müfettişliğe kadar buyur ediyor. Müfettiş, frenkçe bilmiyor, polis hanım çevirmenlik yapıyor aramızda. Gene aynı sorular. Meksika'ya niye gittiğimin, somut bir açıklaması yok. Biosfer, esas çocuk Johny, Nuh'un gemisi, gibi şeyler zırvalıyorum. Zırvalamıyorum aslında, olup biten bu. Fakat olup biten o denli zırva ki kime anlatsan kuşkulanır. Meksika'ya niye gittiğini bilmeden kim gider Meksika'ya?

Özcesi, giremiyoruz galiba Amerika'ya gibi beşbenzemez bir durumla karşı karşıyayız. Fakat pasaportumda, ömür boyu, istediğim zaman, Amerika'ya zırt pırt girebilecek tiplerden olduğumu belirten bir vize var. İkinci olumlu puanım da bu. Ancak çok kötü bir puanımız, Meksika'dan giriş yapan türk durumumuz, üstelik niye Meksika'ya gittiğini bilmiyor.

– Herşeyi açık açık anlatın!

diyor, polis kolejinde ikinci dil olarak frenkçeyi seçmiş romantik polis hanım. Başlıyorum, anlatmaya:

– Groteski Abdullah, Kapalıçarşı'daki incir çekirdeği dükkanında, bir dürülü halı yığınının üstüne nargile gibi kurulmuş, yarı bağdaş hatta yoga, bir başka halı birikiminin üstündeki telefona uzanıyor, kararlıca çeviriyor Ses-1885 tiyatrosunun telefonunu...

– Ne anlatıyorsun sen?

diye sözümü kesiyor romantik polis hanım, kendisinden beklenilmemesi gereken bir terbiyesizlik içinde.

– Olayları en baştan anlatıyorum.

Müfettiş olaylardan sıkılıyor. Kadın polis benden sıkılıyor. Ben her ikisinden sıkılıyorum. Şekilde görülen, kadirşinas ve zahmetkeşan ve kırmızı bavulla buradan çıkıp, Amerika'ya ayak basacağım noktada, beni bekleyen bir Teksaslı bayan olduğunu, onun bulunmasını, kendisinin kendilerini daha iyi aydınlatabileceğini belirtiyorum. Bir iki dakika sonra buluyorlar, zaten beni merak eden Teksaslı bayanı. Artık o onlara ne söylüyor, onlar ona ne söylüyorlarsa, birdenbire buyur ediyorlar beni Amerika'ya!

Bir taksiye atlayıp, Dallas'tan Fort Worth'e yöneliyoruz. Takside Teksaslı bayan, Dallas havalimanından Amerika'ya girişlerin çok zor olduğunu, özellikle Meksika'dan gelenlerin ince elenip sık trikotajlandıklarını anlatıyor. Otele geliyoruz, Teksaslı bayan, beni yeniden otelime yerleştiriyor. Gene aynı odayı veriyorlar bana. Evime gelmiş gibi atıyorum kadirşinaş ve zahmetkeşan ve kırmızı bavulu, "king size" yatağın üstüne...

Radyoyu açtım, ışıkları açtım, televizyonu açtım, televizyonlu banyonun küvetini doldurdum, otelimizin güzelim banyo köpüklerini boca ettim suya, somut bir padişah gibi yıkandım.

Arnavutköy'de sabah oldu artık. Telefon ettim karıma, onunla, çocuklarla konuştuk. Kenan'gilin horozları öttüler fonda. Horozlara selam söyledim.

Caravan of Dreams'e, eski oyunlarının videolarını izlemeye gittim. Groteski Abdullah'la özlem giderdik. Teksaslı bayan bana ve kendine şarap koydu, Groteski'ye gazoz verdi, video izlencesi başladı.

İzlenilen kasetlerden sonra, tiyatrolarının can sıkıcı bir

karmaşa tiyatrosu olduğu ortaya çıktı. Yalınayak oyuncular, oradan oraya koşuşturuyorlar. Kimin ne denli oyuncu olduğu belli değil, hatta çok oyunculuk isteyen bir şey de değil, tiyatroları. Ne kadar zıplıyorsan, o kadar aferin! Bakın ne kadar güzel zıplıyor o adam, bakın bakın röveşeta yapıyor, gol kralı oyuncu. Gregg ve Teksaslı bayan, oyuncu olarak ötekilerin önüne çıkıyorlar, belki de öbürlerinin oyuncu olmaması bunu sağlıyor. Takım içinde, en belirgin doğru dürüst oyuncu Marie-Evans.

İzlediğimiz oyunlardan biri, "Skintula" isimli bir hint oyunu. Bir hint masalına dayanıyor, belki, belki de uydurma. İlkel-masalımsı, çocuk oyunu gibi bir şey. Dekor ve giysi renkleri, gereğinden cıvıl. Meksika'daki Zapata'lı lokanta gibi, hiç bir renk unutulmamış. İsmi gibi, abuk bir şey Skintula!.

Gregg ve Teksaslı bayanın, birbirinden ayrı Avrupa gezilerinin izlenimleri, iki kişilik bir başka gösteri. Oyunun adı: İki Yolcu. Metinlerini ayrı ayrı, kendileri yazmışlar, sonra birbirine kurgulamışlar. Aslında pek de kurgulanmış sayılmaz. Biri kaptırıyor, uzun uzun anlatıyor, öbürü salıncakta sallanıyor o sırada, sonra salıncaktaki alıyor sözü, uzun uzun anlatıyor.

Video izlencesinden sonra, Abdullah de Vito, içtiği gazozun da etkisiyle, daha dedikodumsu bilgi veriyor, bu tiyatro hakkında. Caravan of Dreams, bundan yedi yıl önce, büyük patron Bass'un, Marie-Evans'a aşık olması üstüne kurulmuş.

– Dile benden ne dilersin sevgilim?

– Bana bir tiyatro yap, sevgilim.

– Al sana tiyatro, sevgilim!

– Yaşa, sevgilim, yaşa!

Tiyatronun başına da Marie-Evans getirilmiş. Sonra kız büyük patronu çok fena sinirlendirecek bir şey yapmış, aşk bitmiş, aşıka ceza olarak, tiyatronun başına Teksaslı bayan getirilmiş.

– Onun da suyu ısındı!

diyor Groteski. Bu yıl çok önemli bir olay yapıp, bu tiyatroyu doldurabilirse, yerinde kalacakmış. Bunun için debeleniyormuş.

– İki Yolcu, oyununu izlemeye 8 kişi geldi ağbi! Beni de sayarsan, 9 yolcu!

diyor, gülerek Groteski Abdullah de Vito.

XVIII/TEKSAS'IN ÖTEKİ YÜZÜ

Gün, alış-veriş günü, elimde listem. Sabah erkenden ayakkabıcı Solomon'a gittim. Adamın şaşkın bakışları arasında, cüzdanımdan, büyük kızımın, siyah bir kartondan kesilmiş ayak ölçüsünü çıkardım. Küçük kızınki kolay,

– Först-volking!

dersin, anlarlar, demişti karım. Yürümeye yeni başlayan çocuk ayağının belirli bir standardı var demek ki. Nitekim:

– Först-volking!

der demez, anladı Solomon. Büyük kızımın ayağı için kestiğim kartona da epey güldü. Sonuç olarak, her ikisine de üçer çift ayakkabı alındı. Solomon, sonunda dayanamayarak:

– Ver ar yu furom?

– Ay em, furom İstanbul!

– İstanbul? Riilii? Ay no İstanbul. Ay vas in İstanbul 40 yiirs ego...

diye, dili çözüldü, heyecanlandı. Meğer Solomon, İstanbul yahudisiymiş. Hiç indirim yapmazmış, bana indirim bile yaptı. Kırk yıldır burada ayakkabıcılık yaparmış. Büyük patron Bass, tüm bu sokağı satın almış, Solomon'un dükkanını da almak istemiş, Solomon satmıyormuş. Küçük kızımla akran, yeğenim Pınar'a da, ilk-yürüyüş ayakkabıları alarak çıktım dükkandan. Aynı sokağın öbür ucunda, kovboy zımbırtı-

ları satan dükkana gittim. Oğlumun kovboy gömleği, tokalı deri boyunbağı, kovboy kemeri gibi beşbenzemez şeylerini aldım, paketlerle otele sığındım.

Groteski Abdullah telefon etti. Teksaslı bayan, alış-veriş için bize şoförlü bir araba tahsis etmiş, biraz sonra çıkabilirmişiz. Az sonra şoför Brand'le tanıştık, tahsis edilen araba, lüks bir minibüs. Büyük patron Bass'un arabalarından biriymiş. Arabada, telefon, telsiz, soğuk hava üfürücü, her türlü donanım var. Kurulduk Abdullah de Vito'yla minibüse. Brand eskiden federal polismiş, sonra federasyondan ayrılıp büyük patronun yanına girmiş. Boksör kılıklı, yakışıklı, çok kibar bir adam. Evliymiş ve fakat çocukları olmamış. Teksas'ta sokağa bırakılan çocukları alıp, evlat ediniyor ve büyütüyorlarmış karısıyla. Şu an dokuz çocukları varmış. Almam gereken şeyler hakkında, Brand'e, Groteski Abdullah aracılığıyla, bilgi verdim. Annemin isteği, dijital tansiyon-ölçer aygıt, birinci madde. Brand bizi, kent dışında büyük bir alış-veriş merkezine götürdü. Hiç bir şey kentin göbeğinde değil zaten. Kentte pek oturan da yok. Herkes kentin dışında, bahçeli evlerde ya da çiftliklerde oturuyor... Gittiğimiz yerde dijital tansiyon-ölçeri bulduk. Oğlumun istediği marka spor ayakkabılar, bulundu. Kızlara, renkli elbiseler aldım, göz kararı. Büyüğe aldığım küçük gelirse, küçük onu büyüyünce giyer. Küçüğe alınan büyük gelirse, ablası giyer. Annelerinin ısmarladığı saç tokaları bulundu ve fakat karımın asal isteği, duvarla tenis oynanan raketin, Adidas, Head ya da Prince markası bulunamıyor. Listede, onu atlayarak bir oyuncakçıya daldım. Oradan kızlara bir sürü oyuncak, oğlana telsiz ve fotoğraf makinesi alındı. Daha sonra kırtasiye gereksinimimiz olduğunu belirttik Brand'e. O da başka bir alış-veriş merkezine gitmemiz gerektiğini bildirdi. Paketleri yükledik minibüse, ver elini kırtasiye-city

Tenis raketi konusunu ben atlıyorum, fakat Brand atlamıyor, federal bir polis olarak. Telefonla merkezi arıyor, sekretere tenis raketini nerede bulabileceğimizi araştırmasını söylüyor. Biraz sonra, merkezden sekreter bizi arıyor. Sözkonusu markaların Fort Worth'te bulunmadığını, Dunlop ve Slazenger markaları bulabileceğimiz yerleri bildiriyor. Kırtasiye-city'ye ulaşıyoruz. Kırtasiye olayını kökten çökertiyoruz, yeniden biniyoruz minibüse, gel dikiz ki alış-veriş bezginiyiz, karnımız acıkmış.

– Okey Brand, itiz inaf! Tenkyu veri maç!

diyoruz.

– Yu ar velkam!

diyerek kibarca otele getiriyor bizi. Elimizdeki paketleri, Groteski Abdullah'la birlikte zor çıkarıyoruz odaya. Hemen, büyük bir bavul alınması gerekliliği su yüzüne çıkıyor. Zaten alınacaktı, kadirşinas ve zahmetkeşan kırmızı bavula, bir amerikalı arkadaş ve fakat boyutunun "king size" olması zorunluluğu, alış-veriş paketleri yatağın üstünde sergilenince, anlaşıldı.

Groteski Abdullah'la yemeğe çıktık. Abdullah de Vito, olayların gelişmesinden, daha doğrusu gelişememesinden ötürü üzgün, beni buralara getirdiği için, kendini biraz da suçlu görüyor. Sağlık olsun, Teksas'ı, Biosfer'i, Meksika'yı görmüş olduk, görgümüz arttı.

– Ah, diyor Groteski, aah! Sağlık olsun, olur mu ağbicim, ben bu işten yüzde alıcaktım!

– Yapma yahu?

– Tabii ağbicim! Burda yüzdesiz iş mi var?

– Peki, şimdi burda hesabı ben ödersem, sen bana yüzde kaç veriyorsun?

diyorum, gülüyor Abdullah de Vito, biraz mahcup:

– Ayıbediyorsun ağbicim!

diyerek cebinden bir demet dolar çıkarıp, hesabı ödüyor. Geceyi birlikte geçirmeye karar veriyoruz, akşamüstü buluşmak üzere ayrılıyoruz.

Otele dönüyorum. Tiyatro mevsimi başlangıcı dolayısıyla, basın bildirisi yazıp, Türkiye'ye fakslamam gerekiyor. Elle yazıyorum, basın bildirisini, çünkü bunların daktilosunda "I" yok, yumuşak "G" yok, "Ş" yok, "Ü" yok, "Ö" yok... Salak bir şey oluyor, bu daktilolarda, türkçe yazmak.

Dünyanın tanımadığı Pierre-Henri Cami ile, kimsenin tanımadığı Ünyeli yazar Cihan Öksüz'ü, tanıtacağımızı belirten, özetle YORGUN MATADOR ve AŞKIMIZIN GEMİSİ FINDIK KABUĞU hakkında bilgi veren, bir yazı yazıyorum. Teksaslı bayana verilecek, kendisi İstanbul'a, gazeteye fakslayacak.

Anlamadan, haberleri izliyorum televizyonda. Irak savaşının başlayıp başlamadığını merak ediyorum. Buna benzer bir haber yok.

Teksaslı bayan telefon ediyor, bu akşam ne yapılacak, diyor. Bu gece, Abdullah de Vito'ya ikimizin, Teksas'ta türkçe bir gece geçirmek isteğimizi belirtiyorum.

– Okey!

diyor.

Akşamüstü Groteski Abdullah, geliyor otele. Birer viski içiyoruz.

– Zenci berber Niki'ye gidelim!

diyor, durup dururken.

– Olur! Niye ona gidiyoruz?

– Çok hoş kadındır. Ben biraz saçımı kestiririm. Sonra birlikte çıkarız, bu akşam. Fort Worth'un bir başka hayatını görürüz.

– Güzel!

Çıkıyoruz otelden.

– Uzak mı peki, bu zenci berber Niki'nin yeri?

– Uzak tabii ağbicim, burda yakın yer yok ki... Herkesin arabası var, bir tek Apo'nun yok... Araba kolay, bende ehliyet yok ağbicim...

Bir taksiye yöneliyorduk ki, önümüzde bir minibüs durdu. Direksiyonda Trey, yanında Marie-Evans.

– Ver ar yu going?

– Tu Niki's şop!

Buyrun, sizi biz götürelim, muhabbeti, bindik minibüse. Kırmızı ışıklara gereğinden fazla bir saygı içinde, ağır ağır kent dışına çıktık. On kilometre kadar gittik, anayoldan bir sokağa girdik, küçük bir kadın berberinin yanındaki boş arsaya parkettik.

Niki, güleryüzlü, bir dudağı yerde, bir dudağı gökte, iri göğüslü, uzun boylu, at gibi denilebilecek türden, hoş bir genç kadın. Biz dükkanına girdiğimizde, başka bir zenci kızın saçını yapıyordu. Oturmamızı söyledi. Aralarında ingilizce bir şeyler konuştular. Marie-Evans ve Trey gittiler. Groteski bana bilgi verdi. Daha sonra, hepimiz, zencilerin uğrak yeri bir gece klübünde buluşacakmışız. Niki, zenci kızın saçını bitirdi, Abdullah de Vito oturdu berber koltuğuna, Niki onun saçlarını biraz kısalttı. Sonra bir iç bölmeye gitti, önlüğünü çıkardı, üstünü değişti ve mini etekli bir zenci bomba olarak geri geldi:

– Lets go, boys!

dedi bize, müzikal bir filimdeymişiz gibi çıktık dükkandan. Niki'nin, memelerinin içinden fırlamaya domuzlandığı, daracık bluzunun sırtı, kuyruk sokumuna kadar açık. Onun otomobiline bindik. Bastı gaza Niki. O anlatıyor, Groteski çeviri yapıyor. Niki, iki yıl önce, Caravan of Dreams'de bir

oyunda dansçı olarak çalışmış. Teksaslı bayanı pek sevmiyor, pek önemli bir tiyatrocu olarak görmüyor onu. Şu sıralar, Black-Theater isimli bir zenci tiyatrosunda oynuyormuş. Birden bir büfemsi marketin önünde zınk diye fren yapıyor Niki:

– Biir or vayn?

diye soruyor. Şarap mı içersiniz, bira mı, demek istiyor. Ben beyaz şarap istedim. Niki arabadan inerken, bir şeyler söylüyor ve hızla büfe-markete dalıyor.

– Kapılarınızı içerden kilitleyin, diyor ağbi.

– Niye?

– Buralar pis mahalleler, Niki'nin yanında iki beyaz görünce, sinirlenebilirler...

– Kavga mı çıkar yani?

– Yok öyle uzun boylu bir kavga olmaz, hemen öldürürler!

Hemen kilitledim sağ, sol kapıları. Abdullah de Vito, önde oturuyor, ben Woody Allen gibi, arka ortada. İki koltuğun arasından kafamı öne uzatıyorum konuşmaları dinleyebilmek için. Büfe-marketin önünde peydahlanan, kimi pis bakışlı zenci herifler bize bakarak oldular. İnceleniyoruz. Bu sırada Niki, elinde şaraplarla dükkandan çıktı, zenci herifler bir şeyler söyledi. Heriflerden birisinin, bir eli,

– Okey!

gibilerden, devindi boşlukta. Niki arabaya bindi, kökledi. Bira şişesi boyutlu şarapları açtık. Nereye gidiyoruz? Niye Niki'ye takılıyoruz? Bu ve benzeri soruları kendime sormaktan vazgeçtim. Teksas'ta, değişik, heyecanlı bir gece yaşıyoruz. Woody Allen'liği bıraktım, arkama yaslandım, bir sigara yaktım, şarabımı dikledim. Onlar aralarında, pata küte konuşuyorlar. Daha çok Niki konuşuyor, hızlı hızlı, Groteski

Abdullah, küçük ve özlü tümcelerle araya giriyor, başsallıyarak, onaylıyarak.

Kapısında renk cümbüşü ışıklar yanıp sönen bir yapının yanındaki arsaya parkettik, başka geniş arabaların yanına. İndik arabadan, Niki önde, biz peşinde, kapıya yöneldik. Niki kapıdaki pis bakışlı zenciye:

– No amörikıns, törkiş!

deyince, hiç sırıtmayan pis bakışlı zencinin birdenbire yüzü güldü, gecenin karanlığında otuziki dişi göründü:

– Törkiş! Riili? Okey! Velikam!

diyerek bizi içeri buyur etti. İlk kez, amerikalı değil de türk olmanın bir yararını görüyoruz bu ülkede. Hızlı bir gece klübü, çoğunluk zenci, ancak dost beyazlar da var. Pistte, orta yaşlı bir zenci adam, sakız çiğner gibi caz söylüyor. Arkasında canlı bir zenci orkestra. Öylesine rahat ki herif, bizim taverna şarkıcıları gibi, yeni gelene hoşgeldin, diyor, gideni uğurluyor, ona buna hal hatır soruyor, Niki'ye öpücük göndermeyi ihmal etmiyor. Tüm bunları yaparken deli gibi dansediyor ve söylenmesi, hadi sıkıysa söyle, türünden zor bir parçayı taş gibi söylüyor. Parlak giysileri, rugan ayakkabıları ve muhteşem bir gülüşü var. Öyle bir raconlu tutuyor ki mikrofonu, sanki anasının karnından mikrofonla çıkmış, bu yüzden doğum güç olmuş, çünkü o zamanki mikrofonlar, böyle minik değil, yaka mikrofonu henüz icad edilmemiş, bu yüzden sezeryanla almışlar bu zenci şarkıcıyı anasının rahminden, e mikrofon çocuktan büyük! Bu gene bir şey değil, siz bir de Chopin'in doğumunu düşünün! Piyanoyla çıkıyor adam, anasının orasından, doğum değil, nakliye! Çünkü piyano dediğin, öyle kendi kendine nakledilmiyor, çok profesyonel dört hamalı olucak. Beş kişi ve bir piyanoyu aynı anda doğuruyor, zavallı kadın, 1810 şubatını, martına bağlayan o korkunç gece, Polonya'nın Zelazovo-Vola kentinde... Chopin'in annesi, büyük kadın!

Bara geçtik. Niki herkese, amerikalı değil, türk olduğumuzu açıkladı. Gerilen yüzler, hemen güleçleşti, kibarca margaritalarımızı verdiler. Abdullah de Vito'dan çabuk davranarak, ben ödedim hesabı. Teksas'ta siyah-beyaz filim gibi bir gece... Adambaşı kaç para, hesabı kim ödeyecek gibi sınırlı sorumlu zihniyet, bizden çok uzaklarda...

Bir zenci herif yanaştı, Niki onu görünce, bar iskemlesinden yere atladı, sarıldılar birbirlerine. O zenci herif, askerden geliyor herhalde, böyle bir özlem olmaz... Sittin zamandır görmemişler sanki birbirlerini. Dağ dağa kavuşmuş gibi kenetlendiler. Sonra birden, dudak dudağa öpüşmeye başladılar. Öylesine uzun öpüştüler ki, ben salak salak bakıyorum, negatif bir filim izler gibi. Abdullah de Vito, daha doğal karşılar gibi görünüyor, bu filmatik öpüşmeyi. Uzun metraj öpüşme sırasında, askerden gelen zenci, Niki'nin sırtını, kalçalarını, bacaklarını, bir güzel sıvazladı. Niki askerden gelen zencinin ensesini mıncıkladı, kulağına parmağını soktu, derken ayrıştılar.

– Havaryu?

– Fayn. End yu?

– Guud, ay fiil guuud!

diye el sallayarak uzaklaştı, askerden gelen zenci. Niki yeniden oturdu, Groteski Abdullah'la benim aramdaki yüksek bar iskemlesine, ata biner gibi. Kıçını piste, yüzünü bara döndü. Niki'nin varla yok arası daracık mini eteği, tamamen büzüşüp, gözle görünmez oldu. Artık donla oturuyor, gibi. Donun üstünde bir yatay çizgi olarak, mini eteğin rengi görülüyor. Margaritalarımızı tokuşturduk, tam diklemiştik ki, arkamızda bir ses. Döndük, uzun boylu bir zenci herif, Niki'nin çıplak sırtına dokunuyor:

– Heey, Niki!

Niki dönüyor, onu görüyor, elinden bardağı bırakıp,

– Vauv!

diye çığırarak, gene atlıyor yere, herifle birbirlerine sarılıyor, kenetleniyorlar. Deminkinden daha farklı bir öpüşme. Öyle uzun bir öpüşme değil, kısa kısa, ateşli öpücükler konduruyorlar, birbirlerinin oralarına, buralarına. Her ikisinin dört eli, birbirlerinin oralarını, buralarını sıvazlıyorlar. Bir porno filimde gibiyiz. Ben gene bakıyorum, öküz gibi, fakat bakıyorum ki Groteski, oralı değil. Ben de pistteki şarkıcıya bakar gibi yaparak, yan gözle izliyorum, porno filmi. Bu zenci herif de askerden geldi herhalde. Buralarda tezkere zamanı mıdır, nedir? Demek bu, deminkiyle aynı tertip, aynı gün tezkere aldılar... Neyse sevişme bitiyor gözümün ucunda.

– Yu ar okey?

– Vandırful!

– Guud!

gibi bir telgraf diyalog sonunda gidiyor, askerden gelen ikinci zenci. Niki gene bara dönüyor, Niki'nin sırtından Groteski'ye yanaşıyorum:

– Ablam orospu mu?

– Yoo.. Çok şeker kızdır, ağbi.

– O adamlar, askerden mi gelmişler?

– Anlamadım ağbi!

– Yok bi şey!

– Bir problem mi var ağbi?

– Yok Apo, ay em okey!

Marie-Evans ve Trey'in de buraya geleceği söylenmişti, ancak ortada yoklar. Çok parasız oldukları için, bu gibi sözkesimlerine uymaktan çekiniyorlarmış. İçkilerimiz bitti. Bir yenisini söyleyecektik ki, Niki başka bir yere gitmeyi önerdi. Yazıldık peşine. Bindik arabaya. Niki kökledi. Çok hızlı

araba kullanıyor. Onun hızlı kullanması yetmiyormuş gibi, Groteski Abdullah da, Niki'nin gaza basan bacağını okşamaya başladı, sanki askerden gelmiş gibi. Niki:

– Çek ulan elini, ne yapıyorsun?

demesi gerekirken, hiç bir şey demiyor, gülümsüyor. Abdullah de Vito, giderek daha sıvazlıyor kadının bacağını, sanki uzun dönem askerlik yapmış gibi. Bana da:

– Bu iş tamam!

gibisinden, kaş göz işaretleri yapıyor.

Başka bir gece klübünün önünde duruyoruz. Niki anahtarı, park kahyasına veriyor. Zenci mahallesinde değiliz artık. Arkadaşlar amerikalı değil, türkler, gibi bir açıklamaya gerek yok. Hatta bu mahallede, türk olduğumuzun belirtilmemesinde yarar var. Sanki iki amerikalıymışız gibi yapıyoruz Abdullah de Vito'yla. Bizimki Niki'nin beline dolanmış, ben arkalarında giriyoruz, bu gecenin yeni klübüne. Groteski'nin Niki'nin beline dolanışı, otobüste demire boyu yetişmeyerek, parmak uçlarına yükselen bir durum, çünkü Niki, Abdullah de Vito'dan çok uzun. Burası, deminkinden daha şık bir yer. Bar yok, orkestra yok, cici ve beyaz örtülü masalar, derinden bir müzik yayını var, asansör müziği türünde.

Groteski Abdullah, Niki'ye, öylesine kırk yıllık karısıymış gibi davranmaya başlıyor ki, birazdan aralarında bir aile kavgası çıksa, yadırgamayacağım. Sıkılmaya başlıyorum.

– İsterseniz, ben kaçiim, siz keyfinize bakın!

diyorum Abdullah de Vito'ya. O kafayı tutmuş zaten:

– Ayıbediyorsun ağbi! Gece yeni başlıyor!

dedikten sonra, Niki'ye, ikinci bir bayan arkadaş bulup bulamayacağını soruyor. Niki, bu saatten sonra bu işin zor olacağını, böyle şeylerin daha erken saatlerde belirtilmesi gerektiğini söylüyor. Apo ısrarlı. Ona, böyle bir isteğim ol-

madığını söylüyor ve onları daha fazla rahatsız etmemek üzere, otele dönmeye karar veriyorum. Ben kalkarken, Niki de kalkıyor. Abdullah de Vito şaşkın. Ben tamam da, Niki niye kalkıyor, hazır Groteski Abdullah, askerden dönmüşken. Birlikte çıkıyoruz gece klübünden nemli geceye. Niki'nin evli olduğu, onu evde bekleyen bir kocası olduğu, ortaya çıkıyor. Şaşırıyorum. Abdullah de Vito daha çok şaşırıyor. Niki arabasıyla, bizi otelin önüne bırakıyor ve çok neşeli bir gece geçirdiğini belirterek, teşekkür ediyor:

– Tenkyu boys!

Basıyor gaza, Teksas'ın gizeminde, yitip gidiyor Niki. Groteski Abdullah'ın hevesi kursağında düğümlü:

– Yahu, kocası da nerden çıktı şimdi.

– Askerden yeni dönmüş!

XIX/İKİ BAVULUN KADER BİRLİĞİ

Teksaslı bayanın telefonuyla uyandım. Tiyatroya, kahvaltıya davet ediyor. Kalktım, duş aldım, gittim. Kahvaltı denilen, sek kahve, istersen süt de var, bunlar kuruvasanlardır adiloş bebe! Ben özet kahvaltıdan sigaraya geçerken, Groteski Abdullah, uyanıp geliyor içerden, gözleri mahmur.

– Günaydın Apo!

– Günaydın ağbi! Bütün gece rüyamda, askerliğimi gördüm. Tam tezkere alıcam, bölük komutanı taş koyuyor. Gitmesin Apo, diyor. Üç gün oyalıyorlar beni. Askerliğim bitmiş, bırakmıyorlar...

Teksaslı bayan, tiyatrosunun başka kasetlerini sıraya koymuş, onları izlememiz gerektiğini buyuruyor. İzleyelim efendim!

İlk kaset, Alfred Jarry'nin Übü'sü. Giysiler ilginç, Alfred Jarry zaten ilginç, fakat onların yorumu ilginç değil. Übü Ana'yı Teksaslı bayan oynuyor, paralıyor kendini. Groteski, çeviri yapmayı deniyor, fakat tam uyanmış değil. Zahmet etmemesini söylüyorum. Übü'yü biliyorum, bakmam yeterli. Bakıyorum, yetersizler. İkinci bir kaset koyuyor ablam. Bir japon "No" tiyatrosu denemesi. Japonmuşlar gibi yapıyorlar, fakat japon değiller, aptal bir çocuk oyunu gibi olup biten. Başka bir kaset dayıyor burnumuza, oyunun adı "Cyber Space". Uzayengiz bir dalga. Sahneleniş ve oyuncu-

luk açısından en ilginç olan bu. Gregg oldukça başarılı. Teksaslı bayan da fena değil bu oyunda...

Video izlencesinden sonra, birlikte yazmaktan, birlikte yönetmekten söz açıyor, kadın. Hangimizin ismi üste yazılacak afişte, diye soruyor. İsterseniz, sizinki üste yazılsın, bu hiç önemli değil, ancak iki yönetmen, nasıl olacak? Belki görevleri bölüşebiliriz, dans ve şarkı yönetmeni, oyuncu yönetmeni gibi... Tüm bunlar ikincil sorunlar, ortada para yok. Bu işler hangi parayla yapılacak? Siz bu işe, kaç para atacaksınız? Asıl konu bu, bu konuya hiç bulaşmıyor Teksaslı bayan. Kendisinden ve uyumsuz görüşmelerden çok sıkılmış bulunuyorum.

Abdullah de Vito'yla alış-verişe çıkıyoruz. Otele yakın, Tendy Center denilen alış-veriş merkezine dalıyoruz, önce büyük bir bavul satın alıyorum, sonra bavulu gezdirerek, yan alış-verişleri tamamlıyoruz. Pipo tütünü, eşe dosta küçük hediyeler, akılda olmayıp da görünce, haydi şundan da alalım durumlar... Yeni bavulu yeni adresine getirip, kadirşinas ve zahmetkeşan ve kırmızı ve kıdemli bavulla tanıştırıyorum. Eski bavul ingilizce bilmiyor, aslen frenk bavulu, benimle geze geze, türkçeyi anlar hale geldi. Yeni gıcır amerikan bavulu, ne frenkçe biliyor, ne türkçe, öyle salak salak bakıyor bana. Yanyana koyuyorum onları, kaynaşsınlar diye... Televizyonu kurcalıyorum, Irak'ta henüz komen başlamamış. George Bush, bizzat konuşma yapıyor, gönüllü asker çağırıyor. Gönüllülerin başvurması gereken telefon numaraları yayınlanıyor. Savaş başlamamış fakat başlayacak sonunda. Amerika; Irak'ı hallaç pamuğu gibi atmak konusunda oldukça kararlı.

Elle yazılı basın bildirisini fakslamak üzere tiyatroya gidiyorum. Faks deneniyor, her nedense Cağaloğlu kabul etmiyor faksımızı! Niye kabul etmiyor? Ödemeli değil, bir şey değil, nasıl kabul etmiyebiliyor?

– Onların faksı kapalı olabilir!

diye düşünce üretiyor Teksaslı bayan. Niye kapalı olsun, koskoca gastenin faksı? Olay anlaşılamıyor.

– Ben bunu yarın sabah fakslarım!

diyor Teksaslı bayan.

– Yarın sabah değil, bu geceyarısı fakslamak gerek. Çünkü o sırada, bizim mahallede yarın sabahın güneşi, çoktan doğmuş olacak!

– Okey, gece fakslarım!

diye beni rahatlatıyor.

Akşam, Teksaslı bayan, Groteski Abdullah ve ben, Gregg'i de alarak, birlikte yemeğe gitmeye niyetleniyoruz. Üçümüz tiyatrodan çıkıp Gregg'in evine uğruyoruz. Gregg'in evi, otelin karşısındaymış meğer, tiyatroya üç adım. Tiyatroda oyuncuların kaldığı odaların hepsi doluymuş, tiyatro Gregg'e burayı tutmuş, ya da Gregg ayrı kalmak istemiş. Tam anlaşılamadı ve fakat tamamen anlaşılmış gibi:

– Oh, yes!

dedim. Bana ne ulan? Nerde kalırsa kalsın Gregg! Onun evini görmüş olduk. Dördümüz çıktık sokağa, bir yeraltı çarşısından geçilerek ulaşılan otoparka geldik. İşte Caravan of Dreams'in külüstür arabası. Gregg geçiyor direksiyona, Teksaslı bayan onun yanına, Groteski ile biz arkaya oturuyoruz. Bir İsviçre lokantası varmış, oraya gidilmesini öneriyor kadın. Gidelim, bence bir sakıncası yok. Kırmızı ışıklara saygınlık içinde, dura kalka ilerliyoruz, kentin içinde, inceden bir yağmur başlıyor. Teksas'ta son akşamım, yarın akşam bu saatlerde, vın!

Kent dışındaki İsviçre lokantasına ulaşıyoruz. Oldukça şık bir yer. Dallas sosyetesinin gelip, gittiği bir mekanmış, Groteski söylüyor.

– Yani Ceyar, Sue Ellen falan, onlar buraya mı geliyorlar lan Apo?

– Evet ağbi, acayip gacırttır burası, oyulduk bu gece!

diye sırıtıyor Abdullah de Vito. Giriyoruz içeri, siyah ya da koyu renk gece giysili tipler oturuyor masalarda. Hemen girişte, smokinli, orkestra şefi gibi bir amca, kürsüyle müzik sehpası arasında bir türlü karar kılamamış bir dayanak, onun üstünde defter-i kebir!

– Gutnayt leydi end centılmıns, du yu hev e rezervey-şın?

Hayır mister, rezervasyonumuz falan yok, geçiyorduk, uğradık. Madem yeriniz yok, memnun olduk, diyerek geri çıkmaktan yanayız, Abdullah de Vito, Gregg ve ben ve fakat Teksaslı bayan ısrarlı:

– Burada Tom olucak, onunla görüşmek istiyorum... Cim nerede?

biçiminde, afra tafra gösterisinde bulunuyor. Sakin olun arkadaşlar, biz buraları biliriz, benim burada adamlarım vardır, bize hemen bir masa bulurlar, tavrında.. Fakat sökmüyor. Tom bulunuyor, üzüntülerini bildiriyor, Cim, derin elem içinde, boş masamız yok efendim! O sırada, Groteski, Greg ve ben oranın şık tuvaletini değerlendiriyoruz, kurumun şık kibritlerinden ikişer kutu indiriyoruz cebe, kahramanca çıkıyoruz, yer yok isviçre lokantasından. Biz çıkarken, tuvaletli, smokinli birileri geliyorlar. Onlar bize bakıyor garip garip, şekerim içerden ne tipler çıkıyor gibisinden, biz onlara bakıyoruz gülümseyerek...

– Rezervasyonunuz yoksa, hiç gitmeyin, Tom'un, Cim'in bir yararı olmuyor!

diye söyleniyorum türkçe. Groteski, uzun uzun gülüyor. Yeniden biniyoruz, kumpanyanın dandik arabasına. Bir Lübnan lokantası vardır, gidelim mi? Gidelim efendim! Lüb-

nan'ın İsviçre'den farkı, iç-savaş! Yoksa pek bir farkı yok. Hem orda Tom'a, Cim'e gerek de yok, iki sandalyenin yanına iki tane daha sıkıştırıverir garson.

Kent dışında, yağmurla birlikte uzun bir yolculuktan sonra, bir dağın başında dumanı tüten, Lübnan kebapçısına geldik. Bildiğimiz kebapçı. Koku aynı koku, doku aynı doku, esselamün aleyküm!

– Bana birbuçuk Beyrut, az acılı! Abdullah de Vito'ya şaşlık! Gavurlar biraz düşünecekler. Onlar, öyle olurlar. Hemen şarap, canım Lübnanlı kardeşim...

– Meze?

– Of kors, veri veri meze!

Meze, Beyrut'ta da meze demek ki! Derken, ezme, haydari, acılı bırt, az acılı zırt, türünde, bildiğimiz mezelerle, turşularla, alışageldiğimiz bir içki sofrası kuruluyor. Biz hepsinden çöplenirken, amerikalılar ucundan eşantiyon demelerdeler çeşnicibaşı bükük dudağıyla. Groteski'yle ikimiz, evimizde gibiyiz.

– Burda bir türk lokantası açıcaksın, acayip iş yapar. diyor, bu mezelerle içki içemeyip, suyunu yudumlayan Abdullah de Vito, bir porsiyon daha fava söylüyor. Teksaslı bayan, çatalının ucuyla, mezelerden birer miligıram tatmayı sürdürüyor:

– Vat iz diz Aptulla?

– Diz iz haydari!

– Haydar?

– No Haydar! Haydar iz e enağdır boy!

– Ay no, dı Haydar song!

diyerek şarkıya başlıyor kadın... Haydar haydaaar... Groteski, yeni açıklamalara girişiyor:

– No, no... İtiz e old poet, Nesimi... Evribağdi ask tu

Nesimi: Ar yu fiil gud vit yor görlfirend? Nesimi tel him: Ay em okey, or nat tu, itiz may problım!

– Ay dont andırstend Aptulla.

– Ay no! Yu nov, yaurt vit di garlik, end....

biçiminde uzun açıklamalara girişiyor Abdullah de Vito.

Açıklama girişimli yemek bitiyor. Teksaslı bayan beklenmedik bir davranışta bulunuyor:

– Bu akşam, benim davetlimsiniz!

diyerek, ortaya altın kredi kartını atıyor, hesabı göğüslüyor kadın. Şaşırıyor, mahcup oluyor, teşekkür edip çıkıyoruz, Lübnan'dan Teksas'a!

O gece, kimbilir ne caddesinde, resim ve heykel sergileri açılıyormuş. Bugün Fort-Worth'te tüm galerilerde açılış varmış, her yıl böyle bir gün olurmuş, içki bedavaymış, insanlar sokaklara taşarlarmış, illaki görülmeli bir şeymiş. Hatta, bizim Trey'in, bir galeride bir heykeli varmış. İllaki görelim o zaman, diyerek galeriler semtine gittik. Gerçekten bir cümbüş, sanatçılar, manatçılar, daha çok manatçılar... Herkesin elinde içki, sokaklarda mini barlar var, ne istersen içiyorsun. Galerilerin içi sıcak, pek içeri sızan yok, yoğunluk barların çevresinde. Ben gene de merak ederek, girip birer tur atıyorum... Arada ilgimi çeken şeyler var, ama genelde çok düzeyli değil. Her aklına gelen, her aklına geleni yapmış, getirmiş sergiliyor. Yer yer, hediyelik eşya reyonları, durumu var. Kimi taşları boyayanlar, boncukologlar, ipten çanta ya da sepet yapanlar... En çabuk Abdullah de Vito ile ben sıkılıyoruz bu galeriler turundan. Teksaslı bayan ve Gregg, galerilerden çok oradaki insanlarla ilgililer. Kentin sanatsal ilişkileri. Ortada dolanan televizyon kamerası var. Kameranın aldığı açılarda bulunmak için özel özen gözümleniyor herkeste. Bu içki bayramında içki içemeyen Groteski ile ben, kimseye sezdirmeden o kalabalıktan uzak-

laşıyorduk ki, Teksaslı bayan bizi gördü, yanımıza geldi. Buradan gitme isteğimizin üst düzeyde olduğunu, kendilerinin isterlerse burada kalabileceklerini belirtiyoruz. Gregg ve Teksaslı bayan da sıkılmışlar, birlikte semtimize dönüyoruz. Tiyatronun barına geliniyor. Bizler birer margarita içerken, Groteski, dağlar gibi buzlar içinde su alıyor. Zavallının içki yasağı sürüyor. En azından Teksaslı bayan görüntüden çekilene dek. Onun yanında içki yasak Abdullah de Vito'ya. O gidip yatınca Apo'nun gecesi başlıyor. Abdullah'ı en üzen şey, kadının pek geç yatışı. O gidip yattıktan sonra, barlar ve Fort Worth kapanıyor. Çok az bir içme süresi kalıyor Groteski'ye.

– Zaten sen gittikten sonra, ben bununla ne takılıcam ağbi. Senin hatırına dolaşıyoruz işte bu karının peşinde!

diye söyleniyor, suyunu yudumluyor. Teksaslı bayan bize iyi geceler dileyerek çekiliyor. Groteski, yıldırım hızıyla bir margarita söylüyor, onun parasını öderken ikinciyi söylüyor. İkinciden bir yudum alırken üçüncüyü istiyor. Sonunda bar kapanıyor, herkes kendi midye kabuğuna çekiliyor. Bavul toplama işini devrisi güne bırakarak, devriliyorum yatağa.

Sabah, erken uyanıyorum, hava kapalı, serince. Son kez bakıyorum bu pencereden Fort-Worth'e! Kahvaltı ediyorum, televizyona bakıp, söyleneni anlamayarak. Emektar kırmızı yaralı bavulla, yarasız gıcır bavulu koyuyorum yatağın üstüne ve her ikisinin de gönlünü kırmayarak, kardeş kardeş dolduruyorum eşyalarımı. Bir çift çorap yaralı bavula, öbür çift yarasıza. Bir gömlek ona, bir gömlek buna. Büyük kızın ayakkabıları oraya, küçüğünkiler şuraya...

Televizyonda haberler var. Irak'tan haber yok. Demek ki başlamamış savaş. Artık başlasa da farketmez, burdan bugün biniyorum, bir kaç gün gidiyorum, takvim karışıyor,

takvime göre yarın Arnavutköy'deyim. Aradan bir gün geçiyor aslında, fakat takvim salakça çalışıyor, yeni dünyayla bizim Arnavutköy arasında. Şu an bizim orda yarın olmak üzere, ben bugün daha buradan uçağa binmiş değilim.

Caravan of Dreams'de benim onuruma bir öğle yemeği veriliyor, yemekten sonra havalimanına götürülüyorum, bay bay Teksas, ay em going tu Paris!

Yaralı bavulu tıka basa doldurmuyorum, zaten yaralı. Ortada kalanları, yarasıza tıkıştırıyorum, yarasız sanki kapanmama eğiliminde... Yok yahu? O kadar para bayılmışız biz bu bavula, daha yarası beresi yok, küstahça kapanmama eğilimi ha? Çıkıyorum üstüne, bir iki zıplıyorum, umarsız kilitleniyor yarasız gıcır bavul. Yaralı kırmızı bavul, kilit altından kıs kıs gülüyor bu işe, o deneyimli tabii...

Tiyatroya gidiyorum, onuruma verilecek yemeğin hazırlıkları sürüyor. Groteski Abdullah, Marie-Evans, Trey canla, başla çalışıyorlar mutfakta. Teksaslı bayan, yemekten önce bana bir video bandı göstermek istiyor, çok önemli olduğunu söylüyor, kimi kabloları, kimi kablolara takıyor.

– Bizim faks n'oldu?

– Fakslanamadı!

– İyi! Artık fakslamaya gerek yok, elden götürürüm!

Fakslanamıyan basın bildirimi geri veriyor. koyuyoruz çantaya. Bu arada video gösterime hazır duruma geçiyor, mutfaktan Abdullah de Vito çağırılıyor çevirmen olarak, basıyor düğmeye Teksaslı bayan. Ekranda bir adam var, gözüne, siyah, gözlükümsü, maskemsi bir aygıt takılmış, önünü görmüyor. Bir tür kameraymış bu, adam onun içinden uzayda bir şeyler görüyor. Onun gördüğü şeyi biz de görüyoruz, ekran içre bir ekranda. Adam elindeki bir uzaktan buyurma aygıtıyla, boşlukta gördüğü cismi, kendine yaklaştırıyor, uzaklaştırıyor. Lap elini uzatıp tutuyor, ekran içre

ekrandaki cismi... Eeee, so vat? Niye gösteriliyor bize, giderayak, Groteski Abdullah'ın bilimsel olarak olup biteni türkçeleştiremediği, bu video filmi? Teksaslı bayan konunun önemini frenkçe anlatmaya çabalıyor. Bu yepyeni bir buluşmuş. Bu yöntem, geliştirilerek, çok uzaktaki biri, burada, ya da başka bir yerde gösterilebiliyormuş. Bizim ortak yapımız, örneğin bu biçimde gelişebilirmiş. Onlar burada otururlarken, bu aygıtlar aracılığıyla, İstanbul'daki bir gösteriye katılabilirlermiş... Kadın bir heyecan anlatıyor; Abdullah de Vito bunalıyor, ben bunalıyorum. Neyse birisi bizi yemeğe çağırıyor ve birdenbire kurtuluyoruz, bu anlaşılmaz olaydan.

Yemek neşeli geçiyor. Teksaslı bayan, kimin nereye oturacağını saptamış, kendisi bir başa oturuyor, beni tam karşısına, masanın öbür başına oturtuyor. Sağ yanıma Gregg, sol yanıma Jill. Jill'in yanına Groteski Abdullah, onun yanına Trey, Gregg'in yanına Marie-Evans... Teksaslı ablam, bir ayin başlayacakmış gibi, masadaki iki mumu yakıyor. Genel bir suskunluk var masada. Herkese şarap, Groteski'ye su konuluyor. Ablam, ayakta, elinde şarabı, amerikanca bir konuşma yapıyor, Groteski, simül tane tane, türkçeleştiriyor. Beni yol eden, kardeş tiyatrolarımızın ilerde bir şeyler yapmasını dileyen, enflasyonu ortadan kaldırmayı vaadeden iyimser ve düzgün bir konuşma sonunda kadehini, Ortaoyuncular için kaldırıyor. Tokuşturup, içiliyor. Gregg kısa bir konuşma yapıyor, haydi Caravan of Dreams onuruna tokuşturuyoruz şaraplarımızı, Groteski Abdullah'ın su bardağıyla. Trey bir konuşma yapıyor, tokuşturma, genelde sanat onuruna... Groteski Abdullah bir Nasrettin Hoca fıkrası anlatıyor, Nasrettin Hoca için tokuşturuyor suyunu, bizim şaraplarla... Herkes konuşma yapıyor, hepsinin sonunda şaraba su tokuşturuluyor. Şaraplar bitiyor kadehlerde, Groteski'nin bardağında su bitmemiş. Şaraplar tazeleniyor. Benim de bir konuşma yapmam gerektiği anlaşı-

lıyor. Ben frenkçe konuşuyorum, Teksaslı Ablam amerikancaya çeviriyor, hepsinin onuruna kaldırıyorum kadehimi ve tokuşturuyoruz Groteski'nin suyu pek azalmayan bardağıyla.

Yemek sonunda herkesle öpüşüp, helalleşiyorum. Marie-Evans, Trey, Jill ve Groteski bulaşığa girişiyorlar. Teksaslı bayan, bir arabanın, bizi otelden alıp havalimanına götüreceğini bildiriyor. İkimiz yürüyerek otele geliyoruz. Bavullarım, yanyana duruyorlar çıkış kapısının yanında, kaynaşmışlar bile, üstlerinde de salak bir kovboy şapkası, hiç bir yere sokulamadığı için başa takılacak, façam çok gülünç. Ama onu takmak zorundayım. Nereme sokayım? Birden otelin önüne, beyaz upuzun bir limuzin yanaşıyor. Ben herhalde, George Bush geldi, diye düşünürken, Teksaslı bayan, bana arabayı gösteriyor:

– İşte, araba geldi!

Allahallah, niçin böyle yolediliyorum? Arabanın şoförü, çok şık giyimli, altmış yaşlarında, dinç görünümlü bir adam. Birden Paris ağzıyla frenkçe konuşmaya başlıyor benimle. İyi günler diliyor, hatırımı soruyor. Bavulları bagaja yerleştirmeye yöneliyor. Önce yarasızı deniyor, kaldıramıyor, yardımcı oluyorum, ikimiz zar zor kaldırıp koyuyoruz, yarasız gıcır bavulu, limuzinin bagajına.

– Altın mı naklediyorsunuz mösyö?

diyor şoför.

– Evet, diyorum, işim bu!

Adama, ne denli güzel frenkçe konuştuğunu söylüyorum, adam meğer Paris'li, yirmi yıldır burada yaşıyor, büyük patronun esas şoförü. Yerleşiyoruz limuzine Teksaslı bayanla. Fransız şoför, bizle ilgisi olmayan ön bölüme geçiyor. Onunla aramızda kalın bir cam var. Ona bir şey söylemek istersek basacağımız bir ses alıcı aygıt düğmesi konuşlandırılmış, ona basmazsak, onun konuştuğumuzdan haberi

yok. Teksaslı hasba, kurum kurum kuruldu limuzine, sanki hergün bununla geziyormuş gibi... Fakat neden, son gün böyle bir arabayla yol ediliyorum? Bizde olsa, karşılama böyle yapılır, kiralık bir limuzinle. Sen beni günlerce, kıçıkırık bir chevrolet ile tıngır mıngır dolaştır, sonra son gün, limuzinle havalimanına! Biz zenginiz, paramız var mı demek istiyor? Biliyoruz. Zenginsiniz, paranız var, diye geldik. Ama para sizin değil, büyük patronun, tıpkı bu limuzin gibi... Ne demek istiyor yani bu kadın?

Limuzin yolculuğu boyunca, Caravan of Dreams olarak bize resmi bir öneri mektubu yazıp göndereceklerini anlatıyor. Ben de bundan yanayım, profesyonelce bir öneride bulunun bize, biz de aynı tür bir yanıt yazalım size. Teşekkür ederiz ilginize. Bunu saymam, gene gelirim. Nays tu mit yu!

XX/TEKSAS-PARİS

Limuzinden indim, yaralı ve yarasız bavullarımla yürüyen merdivene bindim. Artık uzaktan sallanan bir elden ibaret Teksaslı bayan, giderek küçülüyor ufukta. Aramızda amerikan polisleri var. Artık ondan kurtuldum.

Yaralı bavulla, yarasız bavulu ayağımla ite kaka, ilerliyorum, polis sırasında. Oldukça hızlı ilerliyor kuyruk, bana gelene kadar. Benimle, daha doğrusu pasaportumla karşılaşınca amerikan polisi, olay duruyor. İngilizce bilmediğimi, sorulan şeyler bana frenkçe sorulursa yanıtlayabileceğimi bildiriyorum. Beni bir kıyıya alıyorlar, eski hızıyla akıp gidiyor kuyruk. Herkes çıkıyor Amerika'dan, bir ben kalıyorum, başımda kovboy şapkasıyla, Ceyar kılıklı türk! Frenkçe konuşan polis hanım geliyor, başlıyor Amerika'dan çıkış sorgulaması.

– Niye çıkıyorsunuz?

– Çünkü girmiş bulunduk!

– Niye gelmiştiniz?

– Amaçsız!

– Ne yaptınız?

– Bol bol margarita içtim!

– Bavullarınızı siz mi yaptınız?

– Evet.

– İçinde bomba var mı?
– Hayır.
– Bavullarınızdan hiç ayrıldınız mı?
– Hayır, gece birlikte yattık.
– Bavulunuzda elektronik eşya var mı?
– Var.
– Ne var?
– Üf, sıkarsınız ama! İsterseniz çıkmıyayım ben bu Amerika'dan, alın beni bağrınıza basın!

O polis hanim gidiyor, birileriyle konuşuyor, o birileri başka birilerine bilgi veriyor, neyse sonunda uygun görülüyor, Amerika'dan çıkışım. Bavullarıma kırmızı amerikan bandroller yapıştırılıyor. Yaralı ve yarasız bavullarımla helalleşiyorum, yolculuk sırasında iyi geçinmelerini, birbirlerinden ayrılmamalarını öğütlüyorum onlara, atiyorlar bavulları-mı yürüyen bir taşıyıcı bandın üstüne, yitip gidiyor bavullarım. Bir kaç kez soruyorum kadına, Paris'te bavullarımı alacak mıyım, diye. Evet, alacakmışım, ordan alıp, İstanbul için ayrıca verecekmişim. Tamam. Demek ki Paris'te görüşüyoruz bavullarla. Böylesi daha sağlıklı, belki kerizin biri, Paris'ten İstanbul'a yüklemeyebilir benim bavullarımı...

American Airlines ile uçuşumuzda gecikme var. Paris yolcuları, bara yazıldık, beklentideyiz... Bir margarita, bir margaritaya, bre margarita, gel seninle margaristanda, bir margarin dükkanı açalım mı,durumu... Bardaki televizyonda, hızlı bir rugby maçı var. İlgilenenler var, benim gibi konudan çok uzak olan var. Yanımdaki bar iskemlesine biri ilişiyor, gözü televizyonda, heyecanla bana bir şeyler soruyor. Ne dediğini tam anlamıyorum, fakat maçı sorduğu kesin. Ya kaç kaç, diyor, ya da kim galip? Birden sinirim bozuluyor, gülmeye başlıyorum:

– Hassiktir!

diyorum, yüksek sesle. Herif boş bakıyor, televizyona dönüyor. Ben kendimi dışardan görmediğim için, herkesin benim bu olaylarla ilgisiz bir türk olduğumu, düşünebileceğini sanıyorum, oysa façam, tamamen Ceyar Yuing!

Uçağa alındık, derken havalandık akşamüstü, hızla geceye doğru ilerliyoruz. En arkadan üçüncü sıradayım. Sigaracılar bölümü, sağ tarafta, üç koltuklu bir sırada yalnızım, yol arkadaşım yok, bu en dinlendiricisi. Püfür püfür sigara içiyorum. Kolumdaki saat 20.35'i gösteriyor, fakat bunun hiç bir önemi yok artık, saate karşı ilerliyoruz gökyüzünde. Biz gidiyoruz bir yandan, dünya dönüyor öbür yandan, güneş ve ay, ayrı ayrı fırdöndü durumlardalar, ay ayrıca ve salakça, bir de bizim çevremizde dolanıyor.

Montreal üstünden geçiyoruz, kuş bakışı Montreal, kuş ben oluyorum, kuşluk vakti pazara varıyorum, Montreal'e eldiven alıyorum.

Ön taraflarda yemek servisi başladı, bizim yemeğe daha epey var, beyaz şaraptan gidiyorum. Başım ağrıyor. Çok erken ağrımaya başladı bu baş da. Daha çok yolumuz var, çok şişeler var önümüzde, ne ağrısı, tüm bunlar için çok erken. Ama mutluyum. Yuvama dönüyorum. Sıçtığımın Amerika sürgünü bitti, bir anlamda Nato nezdinde askerlikten dönüyorum. Dört paket sigaramız var, bizi Paris'e götürür. Paris'te hunharca sigara takviyesi yapılacak. Üstelik bunun için bolca zamanımız olacak, Paris'e sabah iniyoruz, Türk Hava Yolları'na ikindi suları biniyoruz. Hele Paris'e bir ulaşalım, Paris'ten İstanbul, tiyatrodan eve gibi bir şey, iç hatlar bir duygu, fakat Paris'e daha çok var!

Sık sık çişim geliyor. Aralıksız içmemin doğal sonucu. Allahtan tuvalet yakın.

Videoda bir filim başlamış, takılıyorum. Bir amerikan filmi. İsteyenler için kulaklıkta, frenkçe ya da almanca, hat-

ta ispanyolca olarak dublajı var. Güzel. Frenkçesinden izliyorum filmi. Oldukça ilginç, fakat filim başladığında tuvalette olduğum için, ne ismini biliyorum filmin, ne yönetmenini. Oyuncuların hiç birini tanımıyorum. Jenerik sırasında sifon çekiyordum. Gene de sarıyor beni film. Çok zengin bir aile reisi var, çocuklarına para koklatmıyor, yaşamı öğrensinler ve kendi yaşamlarını kazansınlar diye. Çocuklar sefileri oynuyor. Bir gün babanın borsada işleri ters gidiyor, birdenbire çok yoksullaşıyor, çocuklarına muhtaç oluyor. Çocuklar ona, onun çocuklarına davrandığı gibi davranmıyorlar, the end! Kıssadan hisse, alma mazlumun ahını çıkar asansörle ve dünya yuvarlaktır!

Sigarayı içkiye seloteypleyerek akıp gidiyor zaman. Gökyüzünde sabah oluyor apansızın. Güneşe doğru gidiyoruz çılgın bir hızla. Şu an Teksas'ta sabahın üçü, Paris'te sabahın onu, İstanbul'da saat onbir, sokak aralarında pattes-sovenciler bağırmakta. Bir saate kalmaz Paris'teyiz. İşte geçtik, geçilmez sanılan okyanusu, merhaba Avrupa. Paris'te hava durumuyla ilgili bilgiler veriyor, kaptan pilot. Isı, 12 derece diyor! Olur mu lan, şimdi Paris'in en kıyak zamanı, hiç mi Paris bilmiyoruz?

İndiğimizde, hiç Paris bilmediğimiz anlaşılıyor, pilot haklı, Paris bok gibi soğuk. Sanırım 12 derece. Benim kılık kıyafet, 40 dereceye göre ayarlı. O koridor senin, bu yürüyen merdiven herkesin biçiminde uzun yürüyüşlerden sonra, bavul alım merkezine ulaşıyoruz. Herkesin bavulu çıkıyor, sahibine kavuşuyor ve pek tabii olarak, en son benim yaralıyla, yarasız peşpeşe geliyorlar tıngır mıngır... Onları oradan alıp, uzun bir yürüyüşten sonra, Fransa'dan çıkış gümrüğüne getiriyorum. Fransa'ya girmeden, Fransa'dan çıkacağım. Paris'teyiz, Paris'in bundan haberi yok. Türk Hava Yolları bulunuyor. Neredeyse memleketteyim. Artık iki arkadaş olmuş bavullarımı bizim havayollarına teslim ediyo-

rum. Lokantaya gidip, bir şeyler yemek gereksinimindeyim. Sonra kimi alış-verişlerim olacak. Yani ben olacağını sanıyorum, o sıralar. Lokantaya oturuyorum, yiyecek bir şeyler söylüyorum, daha yemeğim gelmeden, iki büklüm katlanıyorum sandalyede. Pankreas şakası! Hatta işin şakası yok, ani bir pankreas saldırısı... Eyvah!

Pankreas haklı aslında. Meksika mutfağı, amerikan mutfağı, efendime söyliyeyim lübnan mutfağı, efendime söylemiyeyim, kızar, bir o kadar margaritayla bir o kadar şarabın bedensel emilişi... Pankreas ne bok yesin? Gene iyi dayandı. Ama eve kadar dayanabilir, bir delikanlılık gösterebilirdi. Pankreaslar çok adidir, delikanlı değildirler. Hesabı zor ödeyip, hiç bir şey yemeden çıkıyorum lokantadan. Soğuk terler boşanıyor şakaklarımdan... Pankreatit sancısını bilmeyene anlatılamayacak korkunç ağrılar içinde, iki iskemleye kanape muamelesi yaparak yığılıyorum Charles De Gaulle havalimanının herhangi bir noktasına... Sanırım, ölüyorum.

XXI/KOVBOY'UN DÖNÜŞÜ

Fransız polisi, iyi adam. Git şu eczaneden bana, oxyboldine al, pancrealase al, mucaine al, diyorsun, eline dolar veriyorsun, gidiyor, parayı franga çeviriyor, ilaçları alıyor, sana getiriyor, paranın üstünü sunuyor.

– Geçmiş olsun mösyö, size bir başka yardımım olabilir mi? Doktor ister misiniz?

demeyi biliyor.

Artık İstanbul'a doğru uçmaktayız. Türk Hava Yolları'nın hostesleri çok şekerler ve fakat bir gavur uçağından inip de bizimkine binince, insanın aklına takılı kalıyor o gavur hostesler. Bir türk kompleksi herhalde. Bir American Airlines'daki zenci hostesi düşünüyorum, bir de şu bizim şeker kızı, kadın olarak. Bizimki de çok şeker, bıcı bıcı, hoş bir hatun. Fakat bu kadınsa, o taş gibi zenci ne oluyor? Niye bunları düşünüyorum? Karnım davul gibi... Bir oxyboldine daha eritiyorum suda...

Teksaslı bayan, yetersiz ama tutkulu. Eski deyimle "muhteris kifayetsiz"... Abdullah de Vito da yüzdesinden oldu. Carpet and kilims işine benzemiyor bu tiyatro...

Andre Breton neden bu denli gıcık oluyor Pierre-Henri Cami'ye? Kim kime gıcık olmuyor ki?

Vanina'yı, Anca'yı arayacaktım güya Paris'te. Yığılıp kaldım iki sandalyenin üstüne... Pankreas çok şakacı bir or-

gan. Sen ona etmediğini komazken hiç sesini, soluğunu çıkarmıyor, öyle önüne bakıyor, eşcinsel bir suskunlukla. Sonra bir gün, sen hiç onu düşünmüyorken, sağlı sollu gıdıklıyor karın boşluklarını. Oram mı gıdıklanıyor, karnım mı ağrıyor ne, demene kalmadan, şak diye ortadan ikiye katlayıp bir kenara atıyor adamı. Kenara atmakla kalsa, gene iyi, yerinizde duramıyorsunuz sancıdan, gazdan... O yana da dönder, vur beni, bu yana da dönder, sev beni... Osuruk, bir özlem oluyor. Gayet eşcinsel bir organ bu pankreas!

Savcının oğlu Brent, İstanbul'da Rahmi Koç'lara konuk geldikçe bizim oyunları mı izliyor? Rahmi Koç izlemiyor ki, ona ne oluyor? Rahmi Koç'la Brent'in dostluğu Pearl Harbor'a mı dayanıyor?

Nefes almakta zorlanıyorum, kalbim sıkışıyor. Perşembe günü YORGUN MATADOR provaları başlayacak! Sarsmaya başladı uçak. Uçak mı küçük? Hava mı büyük? Uluslararası bir muhabbete dönüştü yolculuğumuz , sanki stabilize bir gökyüzünde gidiyoruz, hatta acayip kasis var... Hiç doğru dürüst yapmıyorlar bu gökyollarını! Bu kadar uçağa gök mü dayanır? Ayrıca mütayitler malzemeden çalıyorlardır!

Santa Fe'de, kayaların arasında kartal besliyor adam. Yaş seksen, beyaz saçı örmüş, kitaplarını yazıyor. Karısıyla diz dize, çay içiyorlar, gün akşam oluyor. Seksen yaş, boru değil ki! Benim de seksen yaşım olsa, çay içer, kitaplarımı yazarım elbette. Demek insanın seksen yaşı falan olması da çok önemli, bunaklaşıp çişi altına kaçırmamak kaydıyla.

– Şu benim çişi yapar mısınız...

durumuna düşersen, tabii ki çok üzücü olur yaşam.

Bugünün türk gasteleri var uçakta. Göz atıldı. Ülkede olay, Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun, asıldıktan otuz yıl sonra, yeni bir cenazeyle Topkapı'daki anıt-mezarlarına ta-

şınması. Ana konu bu Türkiye'de... Başka hiç kimse asılmadı mı bu ülkede? Onlar da anıt-mezarlara taşınacaklar mı? Madem, anıt-mezar dikecektiniz, neden asıyorsunuz? Adam asmak neymiş, demezler mi adama? Derler!

Yugoslavya üstündeyiz, güneş batıyor. Ben yola çıkalı ikinci batışı bu. Yüreğime dayandı gaz, artık nefes alamıyorum. Bir oxyboldine daha patlatıyorum. Hiç oralı değil adi pankreas... Adi organ... Hele bir toparlanalım, ben sana yapacağımı bilirim. Aynı gece, kızartmalar, mayalı içkiler, tabak tabak kurufasulyeler, göreceksin sen gününü!

Ne önerisi yazıcakmış bize Teksaslı bayan?

Karnımda bir gurultu oluyor. Bu iyi bir işaret. Bağırsakta küçük de olsa bir devinim oldu demek. İlaçların bir yararı oluyor herhalde. Zaten öyle hemen kendine gelemezsin, en az 48 saat süründürür... Aç bilaç, bekleyeceksin. İlk osuruk, 50 ya da 60 saat sonra. Onikiparmak bağırsağına inen, oniki pankreas kanalının tıkanıklık derecesine göre değişkendir bu süre... Osurmadan da kolay kolay rahat edilmez. Bağırsak çalışacak, osuruk çıkıcak, öyle geleceksin kendine. Şu an, emniyeti kapalı ipragaz tüpünden farkım, düşünüyor olmam.

Bir iki güne osuramazsan, ölüyorsun. Ölümle bir osuruk kavgası işte, bu pankreas krizi!

Uçakta, ıtriyat, sigara, saat ve züccaciye satışları başladı. Gökyüzünde daha ucuz bu alınmasa da olur şeyler. Bana kadar ulaştı satıcı hostesler.

– Bu after-traşların osurtanı var mı?

dedim. Garip garip önce bana, sonra birbirlerine baktılar hostesler, beni pas geçtiler.

Zenci berber Niki'nin kocası nasıl bir adam? Öyle bir adam var mı bakalım?

İyi ki şu Boris Vian şarkılarını satın almışım, Paris'ten bir düş gibi geçerayak, pankreasın saldırısına uğramadan az

önce. Paris havalimanından alabildiğim tek şey, bu "compact disc" denilen nesneler, bir sürü Boris Vian. Reggiani'den, en önemlisi kendi sesinden, Magalie Noel'den... Hepsinin de yayıncısı Jacques Canetti! Ünlü yazar Elias Canetti'nin kardeşi. Avusturya yahudisi kendileri. Jacques, delikanlılığında Hitler'e hayranlıkla, nazi ordusuna katılmış! Bunu uzun dönem kardeşi Elias'tan saklamış, dayanamayıp itiraf ettiği gün bir küsmüş Elias kardeşine, küsüş o küsüş. Jacques Canetti, Paris'te şansoniyenin, kabare şarkıcılığının babası, patronu. Edith Piaf'tan Boris Vian'a, herkesi o çıkarıyor kabare sahnesine, o destekliyor. İşin babası olarak da çok ünlü ve zengin. Kardeşi Elias karınca gibi yazıyor o yıllarda, ünsüz. Gün geliyor Elias, Nobel edebiyat ödülünü alıyor, ağbisine karşı, beş sıfır. Gene de sürüyor küslük. Bunları kimse bilmez. Sen nerden biliyorsun, diyeceksin. Biliyoruz ki yazıyoruz. Haber kaynağı kutsaldır. Yasalar karşısında bile açıklamak zorunda değiliz. Ama bu bir gerçek, Elias Canetti'nin kardeşi delikanlılığında yahudi bir nazi askeriydi. Tüm bu "compact disc"leri işte o adam yayınlıyor şimdi Paris'te... Adam bin yaşında, Elias'ın ağbisi. Mezarlığını yaptırmış, hazır etmiş. Mezarına, kendi sesinden bir "compact disc" vasiyetname ve bunu dinlemek isteyenler için de, içine bir kaç para atınca çalışan bir disk çalıcı aygıt yerleştirmek istiyormuş. Yasal olarak bunun iznini almak için uğraşıyormuş... Bak sen yahudiye, mezarına bile kumbara yaptırıyor. O paralar nereye gidecekse? Mirasçılarına herhalde... Gene de düşünce müthiş! Gidiyorsun Kel Hasan Efendi'nin mezarına, dört madensel binlik, ya da mezarlık bekçisinden satın alınan jetonu, atıyorsun mermerin içine, birden konuşmaya başlıyor, Kel Hasan efendi, compact disc! Gene de türkler için, başına:

"Bu bir teyp kaydıdır, sorularınıza yanıt vermez!" gibi açıklamalar koymak gerek. Çünkü parayı bastırınca:

– Ben ne soruyorum, sen ne anlatıyorsun sayın ölü! türünde çıkışlarda bulunanlar olabilir.

Niye böylesine geliştirdim bu mezarlık temasını kafamda? Yolcuyum galiba! Anton Çehov, mezarlıklara hasta. Bir de sirklere. Sanki ikisi birbirine benziyormuş gibi... Jacques Canetti'nin kendisine düşündüğü mezar sirk ile luna-park arası bir şey...

Bulgaristan üstündeyiz, artık geldik duygusu... Hava karardı. Işıl ışıl Sofya görünüyor aşağıda... Trenle geçmişliğim var benim Sofya'dan. Tren molası boyunca da, bir saat Sofya'da dolaşmışlığım... Bir de Sofya Loren'i biliyorum, fakat onunla dolaşmışlığım, onu böyle altımda görmüşlüğüm yok.

YORGUN MATADOR'un dekoru, bir arena olmalı. Dipte kapı biçiminde bir ışık... Işıklı bir delik... Karanlığın ucunda bir gün ışığı.. İşte öyle bir şey arena... YORGUN MATADOR'u bizim izleyici nasıl karşılayacak acaba? Beyoğlu'ndaki tramvay inşaatı ne durumda? İçinden tramvay geçirilecek Beyoğlu'ndan geçilebiliyor mu acaba? Bir de bu var tabii...

Böğür boşluğumda sancılar başladı. Hemen bir oxyboldine. Hatta iki de pancrealase! Al lan sana pankreas, bu da bizim, defanstan uzun pasla top çıkararak, karşı saldırımız! Ofsayıt mofsayıt da yok, hadi bakalım!

Garip bir yer Amerika. Sandığımdan da kelek. Kuzeyi daha başkadır mutlaka. Benim gittiğim çok özgün bir yer, ama amerikalılık aynı. Amerikalılık, diye bir şey var. Bunun, ulusla, dinle, ırkla ilgisi yok. Dolarla ilgililer. Ortak dil, yeşil dolar. Her şey bir para getirmesi amacıyla yapılıyor, para getirmeyecek şey yapılmıyor. Niye yapılsın? Neye yarı var? Yaşam ticaretten ibaret. Bütün dünya büyük bir pazar, hatta artık onlara küçük geliyor, onlar yeni pazarlar

arıyorlar. Onlar bunu kendi adlarına olduğu kadar, torunları için, çok kutsal olan aileleri için de yapıyorlar; yani bir devlet adına koşturuyorlar hepsi, onların ailelerinden oluşan devlet Amerika Birleşik Devletleri!

Bulgaristan bitti, artık kendi topraklarımız üstündeyiz. Birazdan gözükecek İstanbul'un ışıkları, bizim evin ışıkları... Uçakta herkesi bir pıtırdanma aldı, toparlananlar var, herkes kıpır kıpır... Bir iki sigara sonra İstanbul'dayız, belki o kadar bile içemeyiz, hemen sigara yakıyor bütün türkler. Bizim uçakta sigara içilmeyen bölüm, iki sıradan ibaret zaten, üçüncü sırada içiciler başlıyor. Geri kalan tüm sıralar, aralıksız içtiği için, ilk iki sıranın da ciğerleri bayram ediyor zaten. İçen razı, ciğer razı, Amerika ne karışır? Karışmaz zaten, Amerika sigarayı satan. Kendi evlerinde içilmesinden pek hoşlanmıyorlar, alın gidin karton karton, Ortadoğu'da için! Bize parasını verin, devletinize vergisini verin, kdv'sini verin. İçebildiğiniz denli için, ancak bizden uzaklaşabildiğiniz denli uzaklaşın. Bizden uzak durun, siz bin yaşayın!

Uçak alçalmaya başladı. Pankreas da bastırdıkça bastırıyor. Hiç oralı olmuyorum. Yüz göz olmuyorum pankreasımla. Hele bir eve ulaşalım, ben ona evde sorucam... Kimi hareketler var, pankreası şaşırtan, ben bunları yıllarla öğrendim. Örneğin ağır ağır, emekli bir general gibi yürürken, birdenbire çömeleceksiniz, alaturka bir tuvalete çömelir gibi. Bu hareketi hızla ve en gergin noktasına dek yaptıktan sonra, hızla doğruluyorsunuz ve hiç öyle bir kazaska figürü çekmemiş gibi,. ağır ağır yürümeyi sürdürüyorsunuz emekli orgeneral. Bir iki dakika sonra, gene birden, pankreasın hiç beklemediği anda, aynı kazaska figürü... Osurmaya yönelik, pankreası şaşırtıcı başka bir iki yer cimlastiği hareketi daha var, ancak bunların tümü, evde, donla yapılan türden, birdenbire uçakta yapılamıyor. Onun için hırsımı eve saklıyorum. Hele kapıdan girelim, ben o pankreasa gösteririm.

İstanbul ışıl ışıl altımızda, uzanmış yatıyor Sofya Loren gibi. Kemerleri bağladık, sigaraları söndürdük, alçaldıkça büyüyor İstanbul, derken işte yerdeyiz. Uçak daha durmadı, olsun bütün türkler ayakta, çanta ve naylon torbalar özdenetime alınıyor. Uçak ağır ağır giderek, durması gereken yerde duruyor, inip otobüslere biniyoruz. Yurda giriş kapısından dalıyoruz ülkeye, bavul beklentisi başlıyor... Cam bölmenin dışında, karşılamaya gelenler kalabalığı var. Dünyanın hiç bir yerinde bu kadar karşılayıcısı yoktur kimsenin, bu bize özgü. Yolcu başına onaltı karşılayıcı düşüyor. Hiç yolcusu olmayıp, bu uçaktan nasıl tipler inecek diye bakmaya gelen var. Özgür-shop'tan alış-verişe gelen var. Oranın barına içmeye gelen var. Hostesin arkadaşı var, pilotun eniştesi var, polisin kayınçosu var. Bir mesire yeri havalimanı. Oğlum ve karım beni karşılamaya gelmişler, el sallaşıyoruz. Bavul beklentisi uzun sürüyor. Oğluma ve karıma pankreas façası vermemeye uğraşıyorum, ayakta duracak halim yok. Hemen endişelenmesinler, kavuşunca yavaş yavaş anlatırım olayı, diye düşünüyorum. Sigarayı sigaraya ekliyorum. Bavullar bir türlü gelmiyor. Nedense bu bavul beklentisi, saatler sürüyor bizde. Üstelik şu an bir sürü uçak inmiş değil, yalnız Paris'ten gelen bizler varız. Dönerek bize bavullarımızı ulaştırması gereken bant dönmüyor. Dayanamıyarak kıyısına oturuyorum. Soğuk soğuk terliyorum. Arasıra, karıma, oğluma el sallıyorum, gülücükler yolluyorum, bekliyorum.

Bu uyumsuz beklenti, bir buçuk saat kadar uzun sürüyor, sonunda bir devinim oluyor, kimi çantalar beliriyor yürümeye başlayan bantın üstünde, derken bir iki bavul, bir süre sonra benim kadirşinas ve zahmetkeşan ve kırmızı ve yaralı bavul görünüyor ufukta, bir sevinç bende. Fakat hemen ardından bir endişe, arkadaşı yarasız gıcır bavul nerde? Aralarında bir tatsızlık, bir tartışma mı çıktı yolda? Ne-

den ayrılmışlar birbirlerinden, allahallah... Tüm bavullar, çantalar, renkli-türkçe paketler çıkıyor, bir süre boş dönüyor bant. Artık umudumu kestiğim anda, bizim yarasız bavul beliriyor, sonuncu olarak, salak!

Gümrükçü, bavullarımda ne olduğunu soruyor.

– Yok bi şey!

diyorum. Tebeşirle çarpı koyuyor, yaralı ve yarasız bavullarıma. Otomatik kapı açılıyor, yurda giriyoruz. Karım ve oğlumla sarılıp öpüşüyoruz.

İnce bir yağmur var İstanbul'da. Arabaya atlayıp evin yolunu tutuyoruz. Geriye doğru yatırıyorum arabanın koltuğunu, karım direksiyonda endişeli, oğlum arka koltukta panik halinde, ambülans gibi geliyoruz Arnavutköy'e, saat 23.00 suları. Küçük kızım uyumuş, büyük kızımsa, kendisini uyutmaya uğraşan iki bakıcı ablasını, değişik hinliklerle oyalamış, hatta birini uyutmak üzere. Giriyoruz içeri, boynuma atlıyor. Açıyoruz bavulları odanın ortasına, oyuncaklar, derin bir nefes alıp saçılıyorlar ortaya, evin içi bir cümbüş.

– Keşke hiç gitmeseydin şu Amerika'ya!

diyor karım.

– Keşke!

diyorum.

Ferhan Şensoy, 13 Ağustos 1992

Friends of the
Houston Public Library

TU
SENSO

Sensoy, Ferhan.
Ingilizce bilmeden hepinizi
I love you!
Central World Lang CIRC -
1st fl
12/08

FERHAN ŞENSOY (doğ. 26 Şubat 1951, Çarşamba-Samsun), yazar, tiyatro oyuncusu ve yönetmeni.

1972'de gittiği Fransa'da *Sahne Sanatları Yüksekokulu*'nu bitirdikten sonra *Magic Circus*'ta yönetmen yardımcılığı görevini üstlendi. 1975'te Türkiye'ye döndü ve *Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu, Nisa Serezli-Tolga Aşkıner* gibi topluluklarla çalıştı. *Bilumum Haneler* (1973, Haldun Taner ve Umur Bugay'la birlikte; sonradan *Haneler*, 1975), *İdi-Amin-Avanta Lavanta* (1976), *Dur Konuşma Sus Söyleme* (1977), *Bizim Sınıf* (1977) gibi oyunları *Devekuşu Kabare, Ali Poyrazoğlu, Tuncay Özinel* tiyatrolarında sahnelendi. **ŞENSOY** bu dönemde televizyondaki skeçleriyle de geniş bir izleyici kitlesine ulaştı. 1978-79'da *Ayfer Feray Topluluğu*'yla turnelere çıktıktan sonra 1980'de *Yapı Endüstri Merkezi*'nde *Ortaoyuncular Topluluğu*'nu kurdu. O yılın sonunda *Küçük Sahne*'ye geçen topluluğuyla, beş yıl süreyle oynanan *Şahları da Vururlar* (1980), *Kahraman Bakkal Süpermarket'e Karşı* (1981), *Kiralık Oyun* (1982), *Anna'nın Yedi Ana Günahı* (1982), *İçinden Tramvay Geçen Şarkı* (1986), *Ferhangi Şeyler* (1987), *İstanbul'u Satıyorum* (1988) gibi kendi yazdığı oyunları sahneledi ve oynadı. Şubat 1987'de *Muzır Müzikal* oyunu *Egemen Gösteri Merkezi*'nde (eskiden *Şan Tiyatrosu*) sahnelenirken çıkan kuşkulu bir yangın sonucunda yapı kullanılamaz hale geldi. **ŞENSOY** 1988'de *İstanbul Şehir Tiyatroları*'nda konuk yönetmen olarak Haldun Taner'den *Keşanlı Ali Destanı*'nı sahneye koydu. Bu arada Kel Hasan'dan İsmail Dümbüllü'ye, ondan da Münir Özkul'a geçen simgesel kavuğu Özkul, **ŞENSOY**'a devretti. **ŞENSOY** 1989'da eski *Ses Tiyatrosu*'nu düzenleyerek *Ses 1885* adıyla yeniden gösterilere açtı.

İlk öyküsü 1968'de *Yeni Ufuklar* dergisinde yayımlanan **ŞENSOY**'un, **Kazancı Yokuşu** (1978), **Şahları da Vururlar** (1982), **Afitap'ın Kocası İstanbul** (1982), **Gündeste** (1986), **Ayna Merdiven** (1986), **Düşbükü** (1988), **Kahraman Bakkal Süpermarkete Karşı** (1991), **İngilizce Bilmeden Hepinizi I Love You** (1992), **Güle Güle Godot** (1993), **Denememeler** (1993), **Oteller**

ans Var (1998), **Kalemimin Sapını Gülle**

2002), **Eşeğin Fikri** (2005), **Hacı Komünist**

Rol aldığı filmler arasında, ilk filmi **Kızını**

7), **Büyük Yalnızlık** (1990), **Şans Kapıyı**

sayılabilir.

ıelediği sıradışı oyunlarla daha çok dil

lerini kullanarak güncel olaylara eleştiriler

yatrosundan epik tiyatroya kadar çeşitli

alışmalarıyla 20. yüzyıl sonlarında Türk

edinmiştir.

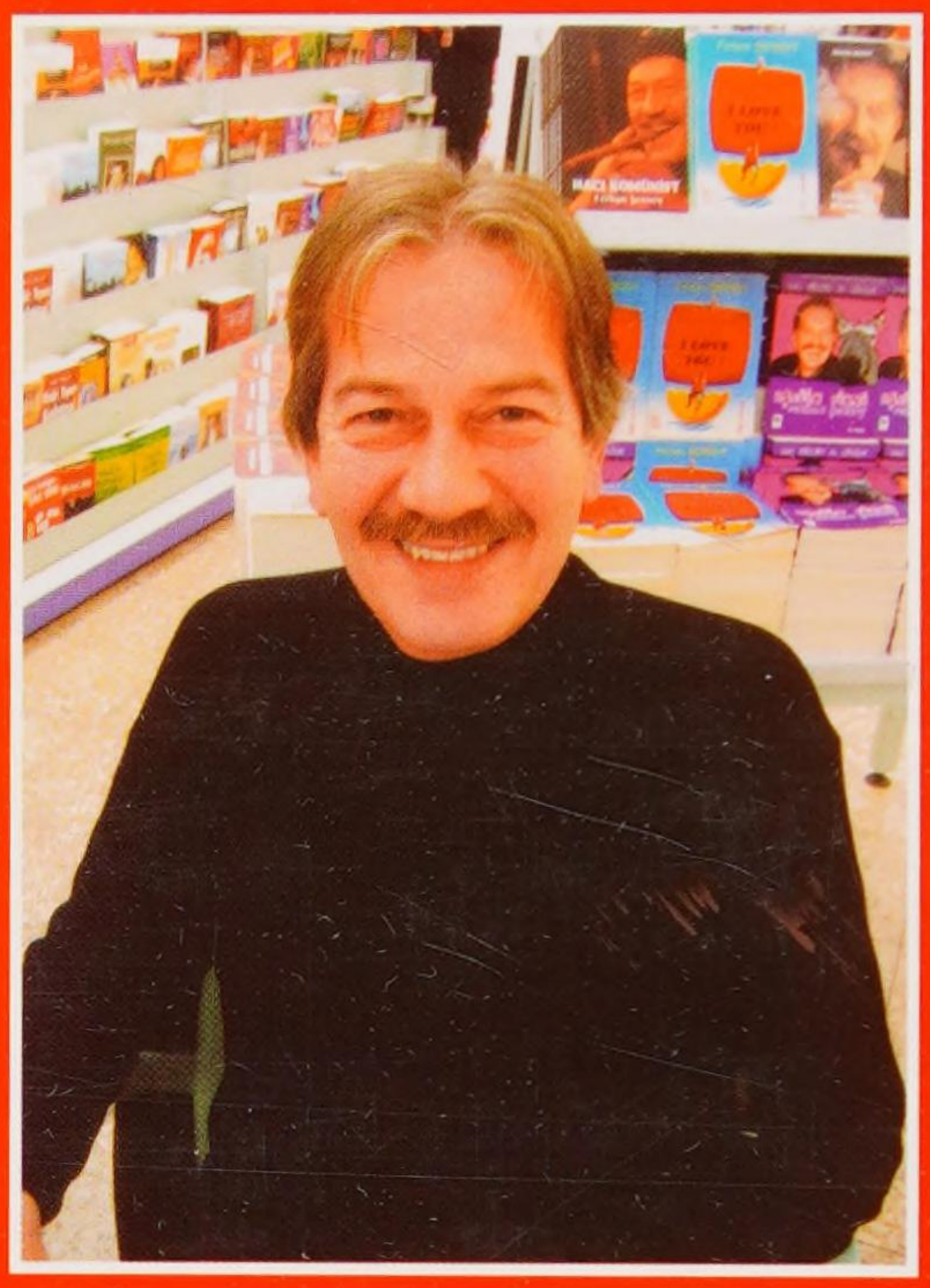

"Garip bir yer Amerika. Sandığımdan da kelek. Kuzeyi daha başkadır mutlaka. Benim gittiğim çok özgün bir yer, ama Amerikalılık aynı. Amerikalılık diye bir şey var. Bunun ulusla, dinle, ırkla ilgisi yok. Dolarla ilgililer. Ortak dil, yeşil dolar. Her şey bir para getirmesi amacıyla yapılıyor, para getirmeyecek şey yapılmıyor. Niye yapılsın? Neye yararı var? Yaşam ticaretten ibaret. Bütün dünya büyük bir pazar, hatta artık onlara küçük geliyor, onlar yeni pazarlar arıyorlar. Onlar bunu kendi adlarına olduğu kadar, torunları için, çok kutsal olan aileleri için de yapıyorlar; yani bir devlet adına koşturuyorlar hepsi, onların ailelerinden oluşan devlet Amerika Birleşik Devletleri!"

"Bir gün tiyatroyu bırakabilirim ama ölünceye kadar yazacağım" diyen Ferhan Şensoy'u okumak ruhsal terapidir.

Bilgi

ISBN 975-494-337-0
2006.06.Y.0105.2949

KDV Dah

iwlcw

T2-DHO-897